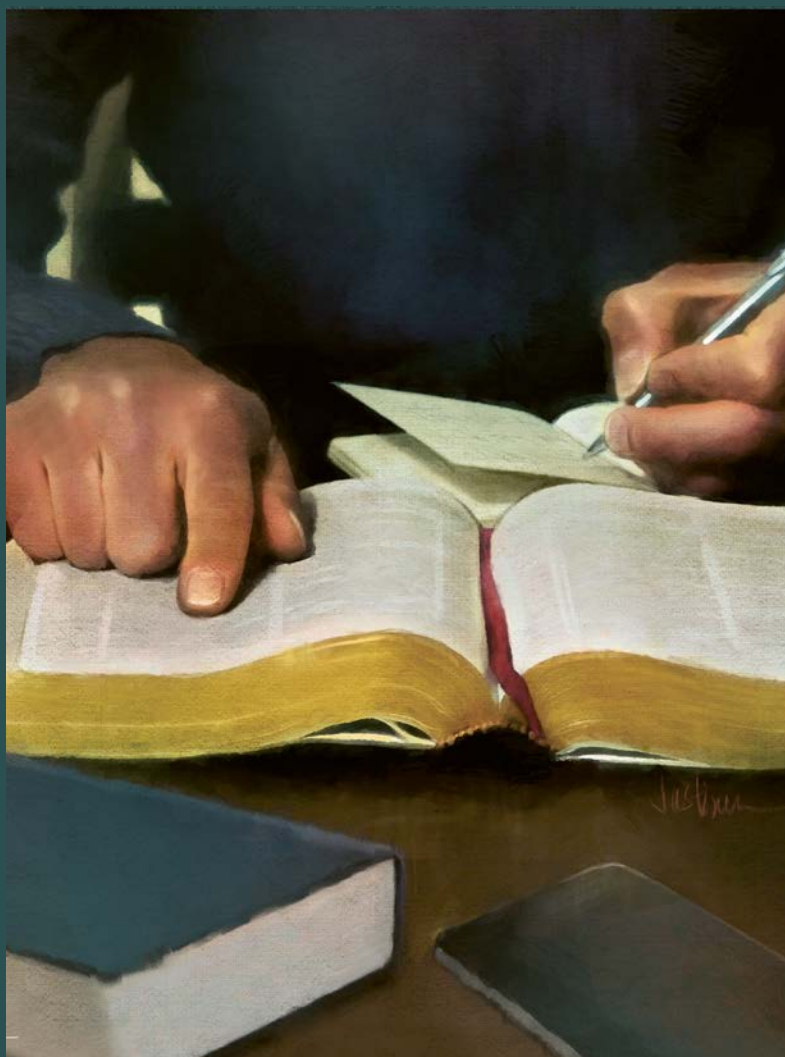

Täiskasvanute
hingamispäevakooli õppetükid
aprill • mai • juuni 2020

Kuidas tõlgendada PÜHAKIRJA

Originaali pealkiri:

“How to Interpret Scripture”

Frank ja Michael Hasel

© Seitsmenda Päeva Adventistide Peakonverents. Kõik õigused kaitstud.

Ühtki osa Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükist ei või üksikisik ega üksus toimetada, ümber teha, muuta, kohendada, tõlkida, paljundada või kirjastada ilma SPA Peakonverentsi eelneva kirjaliku loata. SPA PK volitab divisjonide ametnikke korraldama Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide tõlkimist vastavate juhtnööride kohaselt. Tõlgete ja nende publikatsioonide autoriõigus jääb Peakonverentsile. „Seitsmenda päeva adventistid“ ja „adventistid“ ning leegiga logo on SPA PK registreeritud kaubamärgid ja neid ei või kasutada ilma Peakonverentsi eelneva loata.

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid valmistab ette Seitsmenda Päeva Adventistide Peakonverentsi alluvuses olev täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide osakond. Õppetükkide ettevalmistamist suunab otseselt hingamispäevakooli väljaannete nõukogu, mis on hingamispäevakooli õppetükkide kirjastaja – Peakonverentsi Administratiivkomitee (ADCOM) – alakomitee. Trükitud õppetükid kajastavad ülemaailmse hindamiskomitee poolset osa ja hingamispäevakooli kirjastusnõukogu heakskiitu ega esinda seega ainuliselt või tingimata autori(te) kavatsust.

Tõlge: AKEL 2020

Tõlkija: Mall Kaaver

Toimetaja: Ly Kaasik

Küljendus: Kaile Tuvi

Kaaned: Justinen Greative Group

Trükitud Euroopa Liidus

Sissejuhatus

Kuidas tõlgendada Pühakirja

Meie, seitsmenda päeva adventistid, oleme protestandid, mis tähendab, et usume teesi sola Scriptura – *üksnes Piibel on meie usu ja õpetuste* autoriteetne alus. See mõte on eriti kohane lõpuajal, mil, Ellen G. White'i sõnade järgi, on Jumalal „maa peal rahvas, kes peab Piiblit ja ainult Piiblit kõikide õpetuste mõõdupuuks ja reformide aluseks“. – Suur võitlus, lk 595.

Muidugi ei ole me protestantidest ainsad, kes väidavad, et „Piibel ja ainult Piibel“ on usu alus, ehkki paljud, kes nii väidavad, usuvad näiteks, et Uues Testamendis asendati seitsmenda päeva hingamispäev pühapäevaga; *usuvad hinge surematusse*; usuvad, et hukkaläinud piinlevad igavesti *põrgus*, ning usuvad salajast äravõtmistki, mille käigus Jeesus naaseb vaikselt ja salaja Maale ning napsab päästetud ära, jättes kõik teised imestama, kuhu need inimesed kadusid.

Teisisõnu, meil võib olla Piibel ja võime väita, et usume sellesse, ning isenesest on see kõik väga tähtis. Kuid (väidetavalt Piiblist pärinevate) valeõpetuste vohamine näitab, et meil tuleb teada sedagi, kuidas Piiblit õigesti tõlgendada.

Sellepärast on käesoleva veerandaasta täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide teema „Kuidas tõlgendada Piiblit“. Alustame seda eeldusega, et Pühakiri kui Jumala Sõna on „Tema tahte eksimatu ilmutus“ ja „iseloomu normatiiv, kogemuse kontrollija, usuliste juhtmõtete autoriteetne avaldaja ning usaldusväärne aruanne Jumala tegevusest ajaloos.“ – Seventh-day Adventists Believe, ... (2 trükk) (Nampa: Idaho: Pacific Press®Publishing Association, 2005), lk 11. Lühidalt, Pühakiri on nende tõdede alusallikas, mida me usume ja maailmale kuulutame. Piibel ise ütleb nii: „Kogu Pühakiri on Jumala sisendatud ja kasulik õpetamiseks, noomimiseks, parandamiseks, kasvatamiseks õiguses“ (2Tm 3:16). „Kogu Pühakiri“ tähendab ju kogu Pühakirja, ka Pühakirja neid osi, mis ei pruugi meile meeldida, mis võivad meile varvastele astuda ja mis ei pruugi kaasaegset kõnepruuki kasutades olla „poliitiliselt korrektsed“.

Sellest lähtepunktist hakkame uurima, kuidas õpetab Piibel meid Piiblit tõlgendama. Me ei pöördu esmalt piibliväliste allikate poole, nagu teadus, filosoofia ja ajalugu (kuigi need on *õigesti kasutatuna õnnistuseks*), vaid püüame avastada just piibliisalmidest vahendid, mis näitavad kätte Pühakirja lehekülgedel leiduvad suured tõed. Meile öeldakse, et „Pühast Vaimust kantuina on inimesed rääkinud, saades sõnumi Jumala käest“ (2Pt 1:21). Ja me usume, et kõige selle hulgas, mida need „Pühast Vaimust kantud inimesed rääkisid“, on olemas võtmed, mis aitavad meil Jumala Sõna tõlgendada.

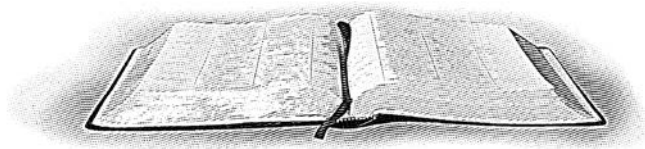
Võtame näiteks Pauluse või mõne evangeeliumi kirjutaja; kuidas tema Vana Testamendi tõlgendas? Nende kirjutatu oli ju Jumalast sisendatud ja kindlasti kasvatab meie arusaamist suuresti teadmine, mida nemad Pühakirjast välja lugesid ning kuidas seda tõlgendasid. Ja kuidas Jeesus Pühakirja kasutas ja tõlgendas? Ei ole Jeesusest paremat eeskju selle kohta, kuidas Piiblit lugeda.

Samas võtame vaatluse alla oma oletused ning kaalutleme, kuidas mõjutavad kontekst, keelekasutus, kultuur ja ajalugu seda, mida Jumala Sõnast välja loeme ja kuidas loetust aru saame. Kuidas tuleb meil tõlgendada tähendamissõnu, prohvetikuulutusi, Jumala rahva ajalugu, hoiatusi, ülistuslaule, prohvetlikke nägemusi ja unenägusid – kogu seda laia valikut inspireeritud kirjutisi, mida Pühakirjast leiame?

Sellel veerandaastal käsitleme kõiki neid küsimusi ja veel paljut muud, sest igavese põrgupiina või pühapäeva pühaduse kohta käibel olevad doktriinid näitavad, et Piiblisest uskumisest üksi on vähe. Meil tuleb ka teada, kuidas Piiblit tõlgendada.

Frank M. Hasel, Ph.D, on Seitsmenda Päeva Adventistide koguduse Peakonverentsi juures asuva Piibli Uurimise instituudi (BRI) asedirektor. Michael G. Hasel, Ph.D, on religiooniprofessor adventistidele kuuluvas ülikoolis (Southern Adventist University) ning Arheoloogainstituudi ja Lynn H. Woodi nimelise arheoloogiamuuseumi juht.

Piibli ainulaadsus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 5Ms 32:45–47; 1Ms 49:8–12, Js 53:3–7; 1Kr 15:3–5, 51–55; Rm 12:2.

Juhtsalm: „*Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu teerajal*“ (Ps 119:105).

Piibel on ainulaadne. See koosneb 66 raamatust, mis on kirjutatud rohkem kui 1 500 aasta jooksul kolmes maailmajaos (Aasias, Aafrikas ja Euroopas) vähemalt neljakümne kirjutaja poolt. Teist sellist raamatut, ei püha ega religioosset, ei ole. Pole ka ime. See on ju Jumala Sõna.

Esimesest neljast sajandist pKr on olemas 24 600 Uue Testamendi käsikirja. Platoni originaalkäsikirju on seitse, Herodotose omi kaheksa ning Homeroose „Iliasest“ on alles jäänud pisut üle 263 eksemplari. Seega on meil Uue Testamendi teksti terviklikkuse kohta olemas võimas tõendusmaterjal.

Piibel oli teadaolevalt esimene raamat, mis tõlgiti, esimene raamat Läänes, mis trükipressiga trükiti, ja esimene raamat, mis sedavõrd laialt levis – Piibel on tõlgitud nii paljudesse keeltesse, et tänapäeval võib seda lugeda 95 protsenti Maa elanikkonnast.

Piibel on ainulaadne ka oma sisu ja sõnumi poolest, mis pöörab tähelepanu Jumala lunastavatele tegudele ajaloos. Piiblis kirjeldatud ajalugu põimub prohvetlusega, kuna see kuulutab Jumala plaanide kohast tulevikku ja räägib Tema igavesest riigist. Tegemist on Jumala elusõnaga, elava sõnaga, sest usklitele töötatakse tänapäeval sama Jumala Vaimu, kelle kaudu Pühakiri sisendati (2Tm 3:16, 17) – Tema juhib meid kogu tõesse siis, kui me Sõna uurime (Jh 14:16, 17; Jh 15:26; Jh 16:13).

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 4. aprilliks.

Pühapäev, 29. märts

Elava Jumala Sõna

Sageli peetakse inimese viimaseid sõnu tema *tähtsaimateks* sõnadeks. Mooses, kes pani kirja Piibli viis esimest raamatut, laulis rahvale oma surma eel ühe laulu (5Ms 31:30 – 32:43).

Loe 5Ms 32:45–47. Milleks nimetab Mooses Jumala Sõna ja selle väge heebrealaste elus enne *töötatud maale astumist*?

Moosese viimastes sõnades on tugev manitsus. Häälestades inimeste südant kuulama Jumala sõnu, mida Jumal tema, Moosese kaudu oli rääkinud, tahtis Mooses rõhutada, et inimeste tähelepanu peab püsima Jumalal ja Tema tahtel nende elu jaoks. Neid sõnu oma lastele õpetades pidi iga põlvkond edasi andma teadmise Jumala lepingulisest päästeplaanist. Pane tähele, et iisraellastel ei tule sõnu välja noppida ja valida, vaid neil tuleb kuuletuda ehk teha „Seaduse kõigi sõnade järgi“ (5Ms 32:46).

Maa ajaloo lõpul on Jumalal rahvas, kes jääb ustavaks kogu Pühakirjale, mis tähendab, et nad peavad Jumala käske ja neil on Jeesuse usk (Ilm 12:17). Need inimesed jäävad truuks Piibli õpetusele, sest see annab tõepoolest elule väärtuse maa peal ja, veel enam, tagab igavese elu kodus, mille Jeesus meile valmistab (Jh 14:1–3).

Loe Jh 1:1–5, 14; Jh 14:6. Mida räägivad need piiblisalmid meile Jeesusest ja igavesest elust? Kuidas on lihakssaanud Sõna seotud Pühakirja ilmutuse ja inspiratsiooniga?

Kogu Pühakirja keskpunkt ja lõppsiht on Jeesus. Tema lihassetulek Mesiasina täitis Vana Testamendi prohvetikuulutused. Kuna Ta elas, suri ja elab jälle, kinnitab see koos Pühakirjaga meile töötust igavesest elust uuekslooduna.

Loe veelkord 5Ms 32:47. Kuidas oled oma nahal kogenud tõde, et Jumala Sõnale kuulekas olemine „pole olnud sinu jaoks asjatu“? Miks ei ole usk Jumalasse ja Tema Sõnale kuulekas olemine kunagi asjatu?

Kes kirjutas Piibli ja kus?

Väga haruldasel moel tunnistas paljude kirjutajate olemasolu, elukoht ja taust Jumala tegutsemisest selle nimel, et edastada ajalugu ja oma sõnum inimkonnale, kuigi Tema sihtrühm on kultuuriliselt niivõrd kirju.

Mida räägivad järgmised piiblisalmid meile Piibli kirjutajatest ja nende taustast? (2Ms 2:10; Am 7:14; Jr 1:1–6; Tn 6:2–6; Mt 9:9; Fl 3:3–6; Ilm 1:9).

Piibli kirjutasid inimesed, kes pärinesid väga erinevast keskkonnast ja erinevatest oludest. Mõni tegi kirjatööd lossis, teine vanglas, kolmas maapaos ja osa misjonireisidel, et jagada evangeeliumi. Nendel meestel oli erinev haridus ja amet. Mõnest, näiteks Moosesest, pidi saama kuningas, teine, näiteks Taaniel, töötas juhtival kohal. Mõni oli lihtne karjane. Mõni oli verinoor ja teine üsna vana. Sellistele erinevustele vaatamata oli neil kõigil midagi ühist: Jumal oli nad kutsunud ja inspireeris neid Püha Vaimu kaudu kirjutama Tema rahvale sõnumeid, ükskõik, millal ja kus nad elasid.

Osa kirjutajaid nägi pealt sündmusi, mida nad kirja panid. Teised tegid sündmuste kohta hoolikat isiklikku uurimistööd või olid hoolsad kasutama olemasolevaid dokumente (Jos 10:13; Lk 1:1–3). Kuid Piibli kõik osad on inspireeritud (2Tm 3:16). Sel põhjusel märgib Paulus, et „mis iganes enne on kirjutatud, see on kirjutatud meile õpetuseks, et meil kannatlikkuse ja Püha kirja julgustuse kaudu oleks lootust“ (Rm 15:4). Jumal, kes lõi inimkeele, tegi valitud inimesed suutlikuks inimlikes sõnades usaldusväärselt ja töökindlalt edasi andma inspireeritud mõtteid.

„Jumal on arvanud heaks edastada Tema tõde maailmale inimlike vahendajate kaudu, ning Ta ise, oma Püha Vaimu kaudu, valmistas need mehed ette ja tegi nad suutlikeks tegema Tema tööd. Tema juhtis mõtet valima seda, mida rääkida ja mida kirjutada. Aare usaldati saviastjatesse, kuid see on siiski pärit taevast.“ – Ellen G. White, *Valitud kuulutused*, 1. raamat, lk 26.

Nii palju erinevaid kirjutajaid nii erineva taustaga ja ometi avaldub nende kõigi kaudu sama Jumal. Kuidas aitab selline hämmastav tõsiasi meie jaoks rõhutada Jumala Sõna tõepära?

Piibel on muude tuntud usuliste teoste hulgas ainulaadne selle poolest, et kuni 30 protsenti selle sisust moodustavad ettekuulutused ja prohvetlik kirjasõna. Prohvetikuulutustel ja nende õigeaegsel täitumisel on piibellik maailmavaates keskne koht, sest Jumal, kes tegutseb ajaloos, teab tulevikku ja on seda oma prohvetitele ilmutanud (Am 3:7). Vähe sellest, et Piibel on elusõna või ajalooline sõna – Piibel on *prohvetlik* sõna.

Kuidas ilmutavad järgmised piiblisalmid Messia tuleku üksikasju?

1Ms 49:8–12 _____

Ps 22:13–19 _____

Js 53:3–7 _____

Tn 9:2–27 _____

Mi 5:1 _____

MI 3:1 _____

Sk 9:9 _____

Vanas Testamendis on vähemalt kuuskümmend viis Messia kohta käivat otsest ettekuulutust. Kui me aga lisame ka tüpoloogia (tüpoloogia on õpetus sellest, kuidas Vana Testamendi rituaalid, nagu näiteks ohvrite toomine, olid väikesed prohvetikuulutused Jeesusest), siis on see arv palju suurem. Need ettekuulutused puudutavad selliseid üksikasju nagu „ei lahku valitsuskepp Juudast“ (1Ms 49:10); et Ta sünnib Petlemmas Juudamaal (Mi 5:1); et Ta on „põlatud ja inimeste poolt hüljatud“ ning Teda pektakse ja Talle esitatakse valesüüdistusi, aga ometi ei ava Ta suud, et ennast kaitsta (Js 53:3–7); et Tema käed ja jalad torgatakse läbi ja inimesed jagavad isekeskis Tema riideid (Ps 22:13–19).

Tõsiasi, et sellised Vana Testamendi ettekuulutused täitsid Jeesuse elus, Tema surmaga ja Tema ülestõusmisel nii täpselt, annab tunnistust nende jumalikust sisendusest ja ilmutamisest. Samuti näitavad need, et Jeesus oli see, keda Tema ja teised väitsid Ta olevat. Jeesus sai aru, et vana-aja prohvetid kuulutasid ette Tema surma ja ülestõusmist (Lk 9:21, 22; Mt 17:22, 23), Jeruusalemma langemist (Mt 24:1, 2) ja Tema teist tulemist (Jh 14:1–3). Niisiis kuulutab Piibel ette Jeesuse lihassetuleku, surma ja ülestõusmise ning nende tõdenemine rõhutab öeldu usaldusväärsust.

Milliseid põhjusi uskuda Jeesusesse ja Tema surma meie eest tooksid esile sina? Räägi neist hingamispäeval klassis ja esita küsimus: Miks on need tõendid nii veenvad?

Teiste „pühade“ raamatutega võrreldes on Piibel ainulaadne, sest ta on tükike ajaloost. See tähendab, et Piibli näol ei ole tegemist ühe inimese filosoofiliste mõtetega (toome näiteks Konfutsiuse või Buddha), vaid Piibel on kirjanepile Jumala tegudest ajaloo jooksul, mis suunduvad ühe erilise sihi poole. Piibli puhul on sihtideks 1) Messia tuleku töötus ja 2) Jeesuse teine tulemine. Juutliku-kristliku usu selline kulg on ainulaadne, võrreldes paljude teiste maailmausundite (muistse Egiptuse omast kaasaja idareligioonideni) tsükllilise arusaamaga.

Loe 1Kr 15:3–5, 51–55; Rm 8:11 ja 1Ts 4:14. Millise õppetunni annavad need tekstiosad meile Kristuse ülestõusmise ajaloolise töe kohta ja, veel tähtsam, mida see meie jaoks isiklikult tähendab?

Nelja evangeeliumi ja Pauluse tunnistus on, et Jeesus suri, maeti, Ta tõusis ihulikult surnuist üles ja Teda nägi avalikult palju inimesi. Selle õigsust kinnitasid pealtnägijad, kes Ta hauda panid ja hiljem tühja hauda nägid. Tunnistajad puudutasid Jeesust, Ta sõi koos nendega. Maarja Magdaleena, Maarja (Jeesuse ema) ja veel üks naine nägid Teda ülestõusnud Kristusena. Jünggrid rääkisid Temaga Emmause teel. Jeesus esitas neile avalikult suure misjonikäsu. Paulus kirjutab, et kui see Pühakirja tunnistus hüljata, siis on meie jutlustamine ja usk „tühine“ (1Kr 15:14). Teised tõlked ütlevad „asjatu“ (REB) või „kasutu“ (NIV). Jünggrid teatavad: „Issand on tõesti üles äratatud“ (Lk 24:34) või NIV tõlkes: „See on tõsi! Issand on üles tõusnud.“ Kreeka sõna *ontos* viitab millelegi, mis tegelikult aset leidis. Seda tõlgitakse „tõesti“, „teadagi“ või „päriselt“. Jünggrid tunnistavad, et „Issand on tõepoolest üles tõusnud“ (NKJV).

Kristust kujutatakse ka „uudseviljana“ (1Kr 15:20) kõigist surnutest. Ajalooline tõsiasi, et Kristus tõusis ihulikult surmast üles ja elab praegu, on tagatis, et nemadki äratatakse üles nii, nagu äratati Tema. Kõik õiged „tehakse elavaks Kristuses“ (1Kr 15:22). Siinne sõna annab mõista, et tegemist on tuleviku loomistööga, mil „Kristuse omad“ ehk Temale truuks jäänud inimesed äratatakse „Tema taastulekul“ (1Kr 15:23), „viimse pasuna hüüdes“ (1Kr 15:52).

Miks on ülestõusmise töötusel meie usus niivõrd keskne koht, eriti seetõttu, et mõistame, et surm on nagu uni? Miks on meie usk ilma selleta tõepoolest „tühine“?

Loe 2Kn 22:3–20. Miks kuningas Joosija oma riided lõhki rebis? Kuidas muutis tema avastus teda ja kogu Juuda rahvast?

---

621. aastal eKr, mil Joosija oli umbes 25aastane, avastas ülempreester Hilikija „Seaduse raamatu“. Tõenäoliselt oli tegemist Moosese viie raamatuga või siis just Moosese viienda raamatuga. Joosija isa Aamoni valitsemisajal ja väga jumalavallatu vanaisa Manasse ajal oli see kirjarull Baali, Ašera ja „kõigi taevavägede“ kummardamise keskel kaduma läinud (2Kn 21:3–9). Kui Joosija saab kuulda lepingu tingimused, rebib ta äärmises ahastuses oma riided lõhki, sest tajub, kui kaugele on tema ja ta rahvas läinud õige Jumala teenimisest. Viivitamata alustab ta kogu maal usupuhastusega, kisub maha ohvrikunkad ja purustab võõrjumalate kujud. Kui ta sellega lõpetab, on Juudas järele jäänud ainult üks jumalakummardamise paik: Jumala tempel Jeruusalemmas. Jumala Sõna leidmine toob veendumuse ja patukahetsuse ning annab jõu olukorda muuta. See muutus saab alguse Joosijast ja levib lõpuks teisteni Juudamaal.

Kuidas kinnitab Piibel meile, et Pühakirjal on vägi elu muuta ja meile pääseteed näidata? Loe Jh 16:13; Jh 17:17; Hb 4:12 ja Rm 12:2.

Piibli väe üheks võimsaimaks tunnistuseks on inimese muutunud elu. Sõna tungib läbi inimese patu ja rikutuse ning näitab meie tõelist inimloomust ja vajadust Päästja järele.

Sellist ainulaadset raamatut nagu Piibel – ajaloole tuginevat, ettekulutustest *läbi imbunud ja elumuutva väega raamatut* – tuleb ka tõlgendada ainulaadsel moel. Seda ei saa tõlgendada nii, nagu mõnd muud raamatut, sest Jumala *elusõna* tuleb mõista elava Kristuse valgel, kes töötas saata oma Vaimu juhtima meid „kogu tõesse“ (Jh 16:13). Niisiis peab Piibel kui Jumala töö ilmutus sisaldama selle tõlgitsemise põhimõtteid. Leiame need põhimõtted *üles*, kui õpime tundma, kuidas Pühakirja kirjutajad kasutasid Pühakirja ja lähtusid sellest, kui nad lubasid Pühakirjal ennast ise *tõlgendada*.

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust „Suur võitlus“ peatükki „Pühakiri on kaitsekiibiks“, lk 593–602 ja raamatust „Ajastute igatsus“ peatükki „Teie süda ärgu ehmu“, lk 662–680.

„Oma Sõna kaudu on Jumal andnud inimestele pääsemiseks vajalikud teadmised ning meil tuleb Pühakiri vastu võtta Jumala tahte autoriteetse ja eksimatu ilmutusena. See on iseloomu mõõdupuu, tõdede teadaandja ja läbielude katsekivi.“ – Ellen G. White, Suur võitlus, lk 9.

Paljud on surnud Jumala Sõna au sees hoidmise ja sellele ustavaks jäämise pärast. Üheks selliseks inimeseks oli dr Rowland Taylor, Inglismaa ühe maakonna jutlustaja, kes seisis vastu katoliku missa kehtestamisele oma maakonnas Hadleys Verise Mary valitsemisajal. Pärast kirikust väljaheitmist ja Piiblile vankumatu poolehoidu osutamise pärast mõnitada saamist *pöördus ta isiklikult Winchesteri piiskopi, Inglismaa Lordkantsleri poole, kuid too heitis ta vanglasse ja saatis lõpuks tuleriidale. Just enne oma surma 1555. aastal lausus dr Taylor sellised sõnad:*

„Kallis rahvas! Ma olen õpetanud teile ainult Jumala püha Sõna ja ei midagi muud ning need õppetunnid olen ma võtnud Jumala õnnistatud raamatust, pühast Piiblist. Pitseerin täna selle oma verrega.“ – John Fowe, *The New Foxe's Book of Martyrs*, ümber kirjutanud ja ajakohastanud Harold J. Chadwick (North Brunswick, NJ: Bridge-Logos Publishers, 1997), lk 193. Enne tuleriida süütamist ja enda elu lõppu kuuldi dr Taylorit kordamas Ps 51 sõnu.

Küsimused aruteluks:

1. Mismoodi kinnitab prohvetikuulutus Piibli jumalikku algupära? Kuidas saavad täitunud prohvetikuulutused meid usus toetada?
2. Viitame teisipäevase osa lõpus olevale küsimusele: Miks on tõendid Jeesuse Messiaaks olemise kohta nii võimsad?
3. Jeesus ja apostlid ilmutasid vankumatut usku pühade kirjade usaldusväärsusse ja jumalikku autoriteetsusse. Kui palju kordi tuletas Jeesus meelde Pühakirja ja (sageli endale viidates) lausus, et Pühakiri peab „täituma“? (Vaata nt Mt 26:54, 56; Mk 14:49; Lk 4:21; Jh 13:18; Jh 17:12). Kui juba Jeesus Pühakirja nii tõsiselt suhtus, eriti ettekuulutuste täitumisse, siis milline peaks olema meie suhtumine Piiblisse?

Palvetera

Loo on kirja pannud Andrew McChesney Adventmisjonist.

Yolanda Malla õppis palve väge tundma riisipõllul.

Yolanda sai ühe oma kaasmaalase, filipiinlase põllule tööle riisi istutamata ja harima pärast seda, kui abikaasa temast lahutas ja jättis ta kahe väikese pojaga maha. Maaomanik andis naisele loa töötada riisipõllul tingimusega, et poole saagist annab naine omanikule. See põld asus Yolanda sugulasele kuuluva põllu kõrval.

Yolanda töötas kõvasti ja kui riis hakkas valmima, nägi naine, et saak tuleb tõenäoliselt esmaklassiline.

„Issand, ma soovin, et miski seda riisi ei hävitaks,“ palvetas ta. „Mul on seda vaja oma laste toitmiseks.“

Kaks nädalat hiljem tabas piirkonda kohutav torm. Yolanda kuulis, kuidas tuul ja vihm tema kodu piitsutasid.

Järsku meenus talle riis.

„Mina ei saa midagi teha, Issand,“ ütles ta. „Palun, mõtle mu palvele.“

Mõni päev hiljem, kui tulvavesi oli taganenud, läks Yolanda kodust välja riisipõllule, et kahju üle vaadata.

Tema üllatuseks oli riis pruun ja küps. Põllul ei olnud märkigi sellest, et oli mõllanud metsik torm.

Yolanda heitis pilgu ümberkaudsetele põldudele. Need olid täielikult laastatud. Ka tema sugulase viljasaak oli hävinud.

Lõikusajal oli omanik häämingus.

„Esimest korda on sellel riisipõllul kasvanud esmaklassiline riis,“ ütles mees üllatusega hääles. „Rotid sõid ära selle taluniku viljasaagi, kes siin möödunud aastal üürilisena riisi kasvas.“

Närilised olid nii palju riisi nahka pistnud, et eelmisel maaharijal oli saaki jätkunud ainult oma tarbeks. Yolanda aga vajas oma riisi koristamisele appi 17 inimest.

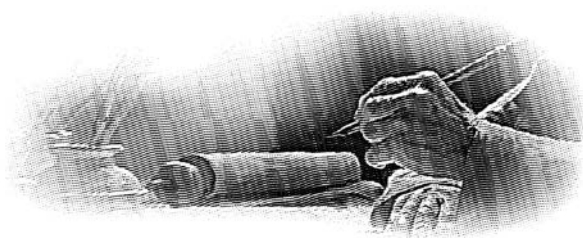
Heldet viljasaaki vaadates tuletas Yolanda meelde oma palvet tormisel ööl.

„Väike palve on võimas palve,“ ütles ta meie vestluse ajal Küprosel, kus ta koduabilisena töötab. „Väikesest palveterast tuli miljoneid riisiteri. Me ei suutnud selle riisi üle isegi arvestust pidada.“

Loe järgmisel nädalal sellest, kuidas Yolanda Küprosel seitsmenda päeva adventistiks sai ja kaks sõpra Jeesuse juurde juhtis.

Osa selle veerandaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab ehitada uue kogudusehoone ja kogukonnakeskuse Nikosiasse Küprosel.

Piibli päritolu ja olemus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Pt 1:19–21; 2Tm 3:16, 17; 5Ms 18:18; 2Ms 17:14; Jh 1:14; Hb 11:3,6.

Juhtsalm: „*Ja seepärast me tänamegi alatasa Jumalat, et kui te meie käest saite kuulda Jumala sõna, siis te ei võtnud seda vastu mitte inimeste sõnana, vaid sellena, mida see tõepoolest on – Jumala sõnana, mis on tegev ka teie, kes te usute*“ (1Ts 2:13).

Viis, kuidas näeme ja mõistame Pühakirja päritolu ja olemust, mõjutab vägagi seda, kui suur osakaal on Piiblil meie elus ja koguduses üldiselt. Piibli tõlgendamise meetodid kujundavad ja mõjutavad *märgatavalt* meie arusaamist ilmutusest ja inspiratsioonist. Kui tahame Pühakirjast õigesti aru saada, peame kõigepealt lubama Piiblil endal kehtestada oma käsitlemise *põhiparameetrid*. Me ei saa õppida matemaatikat kogemuspõhiste meetodite abil, mida kasutab bioloogia või sotsioloogia. Me ei saa õppida füüsikat samade vahenditega, mida kasutatakse ajaloo õppimiseks. Samamoodi ei saa Piibli vaimulikke tõdesid õigesti teada ega mõista ateistlike meetodite abil, mis asuvad Piiblit lahkama nii, nagu Jumalat ei olekski. Pühakirja tõlgendamiseks on vaja, et võtaksime tõsiselt Jumala Sõna jumalik-inimlikku mõõdet. Seega on Pühakirja-kohaseks tõlgendamiseks vaja, et asuksime Piiblit mõtestama usus, aga mitte metoodiliste kahtluste või kõhklustega.

Sel nädalal vaatleme mõningaid Piibli päritolu ja olemuse aluspõhimõtteid, mis peaksid mõjutama seda, kuidas me Piiblit tõlgendame ja sellest aru saame.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 11. aprilliks.

Loe 2Pt 1:19–21. Kuidas väljendab Peetrus veendumust Piibli prohvetliku sõnumi algallika suhtes?

Piibel ei ole selline, nagu iga teine raamat. Apostel Peetruse sõnade kohaselt tiivustas prohveteid Püha Vaim, nii et nende sõnumi sisu tuli Jumalalt. Nad ei leiutanud seda ise. Piibli prohvetlik sõnum on jumalikku algupära – ega ole „mingid targutavad müüdid“ (2Pt 1:16) – ning on seega tõetruu ja usaldusväärne. „Pühast Vaimust kantuina on inimesed rääkinud, saades sõnumi Jumala käest“ (2Pt 1:21). Jumal tegutses ilmutamise protsessis, mil Ta andis väljavalitud inimestele teada oma tahte.

Ei saa üle ega ümber tõsiasi, et Pühakiri tekkis Jumala ja Tema väljavalitud inimeste vahetu suulise suhtlemise tulemusena. Just seepärast on Piibilil eriline jumalik autoriteet ning meil tuleb seda jumalikku alget Pühakirja tõlgendamise juures arvestada. Kuna meie püha Jumal on Piiblit moodustavate raamatute lõplik autor, nimetatakse neid raamatuid tabavalt „pühadeks kirjadeks“ (Rm 1:2; 2Tm 3:15).

Need anti ka praktilisel eesmärgil. Need on kasulikud „õpetamiseks, noomimiseks, parandamiseks, kasvatamiseks õiguses, et Jumala inimene oleks täiesti varustatud ja valmis igale heale teole“ (2Tm 3:16, 17).

Ühtlasi vajame Püha Vaimu abi, et rakendada ellu seda, mida Jumal oma Sõnas ilmutas. Apostel Peetruse sõnade kohaselt ei tule jumalikult ilmutatud Jumala Sõna tõlgendamisel kõne alla meie enda arvamused. Me vajame Jumala Sõna ja Püha Vaimu, et saada õigesti aru Sõna tähendusest.

Pühakiri ütleb ka nii: „Tõesti, Issand Jumal ei tee midagi, ilmutamata oma nõu oma sulaseile prohveteile“ (Am 3:7). Piiblis kasutatud sõna „ilmutus“ (selle erinevates vormides) väljendab mõtet, et miski, mis oli varem varjatud, on nüüd kattest vabastatud ning saab teatavaks ja avalikuks. Inimestena vajame sellist kattest vabastamist ehk ilmutamist, sest oleme patused olevused, oma patu pärast Jumalast irdunud ja sõltume Tema tahte tundmiseks Temast.

Küllalt raske on Piibilile kuulekas olla isegi siis, kui usume selle jumalikku algupära. Mis juhtub aga juhul, kui umbusaldame jumalikku algupära või lausa kahtleme selles?

Kuna Jumal kasutab keelt selleks, et oma tahet inimesele ilmutada, on jumalikku ilmutust võimalik kirja panna. Kuid, nagu juba näinud oleme, on Piibel selle tulemus, et Jumal ilmutab meile tõe Püha Vaimu tegevuse abil, kes annab edasi ja kaitseb oma sõnumit inimlike vahendite kaudu. Just see teeb tõepäraseks ja usutavaks ühtsuse, mis ilmneb Pühakirjas Moosese esimesest raamatust Ilmutusraamatuni (võrdle näiteks 1Ms 3:14, 15 Ilm 12:17ga).

Loe 1Pt 1:21; 2Tm 3:16 ja 5Ms 18:18. Mida räägivad need piiblisalmid Pühakirja inspiratsioonist?

Kogu Pühakiri on Jumalast inspireeritud ka siis, kui kõik osad pole üheväärselt lugema innustavad ega meie jaoks täna paratamatult kohaldatavad (näiteks inspireeritud lõigud, mis räägivad heebrea pühadest, ehkki meilt ei nõuta tänapäeval nende pidamist). Peame siiski õppima kogu Pühakirjast, ka neist osadest, mida pole väga kerge lugeda ega mõista või mida ei saa konkreetselt praegu meie jaoks rakendada.

Lisaks ei ole mitte kõike Piiblis leiduvat ilmutatud otseselt või üleloomulikult. Mõnikord kasutas Jumal piiblikirjutajaid, kes tegelesid hoolika uurimistööga või tarvitasid muid olemasolevaid dokumente (vaata Jos 10:13; Lk 1:1–3) selleks, et Jumala sõnumit edastada.

Isegi siis on kogu Pühakiri inspireeritud (2Tm 3:16). Just sel põhjusel väidab Paulus, et „mis iganes on kirjutatud“, see kirjutati meile õpetuseks, nii et „meil kannatlikkuse ja Pühakirja julgustuse kaudu oleks lootust“ (Rm 15:4).

„Piibel osutab Jumalale kui oma Autorile; ometi on selle kirja pannud paljud inimkäed. Piibli erinevate raamatute erinev stiil tunnistabki erinevate kirjutajate eriomastest joontest. Piiblis esitatud tõed on kõik „Jumala Vaimu poolt sisendatud“ (2Tm 3:16) ja samas ikkagi väljendatud inimsõnul.“ – Ellen G. White, Suur võitlus, lk 7.

Tänapäeval on piibliõpetlasi, kes eitavad Piibli paljude osade jumalikku autorlust; minnakse lausa nii kaugele, et salatakse maha paljud olulised õpetused – loomine, Egiptusest väljarändamine, ülestõusmine. Miks on väga oluline seda ust mitte avada, isegi mitte natuke? Kas meie peame siis lõpuks Jumala Sõna arvustama?

„Ja Issand ütles Moosesele: „Kirjuta enesele üles need sõnad, sest nende sõnade põhjal annan ma seaduse sinule ja Iisraelile!“ (2Ms 34:27). Miks oli Issanda soov, et Mooses need sõnad üles kirjutaks? Mooses võinuks neid rahvale ju ainult suusõnaliselt rääkida.

Jumal, kes räägib ja kes lõi inimkeele, võimaldab valitud inimestel edastada jumalikke tõdesid ja Jumalast sisendatud mõtteid usaldusväärsel ja usaldustärataval kujul. Seega ei ole üllatav, et Jumal käskis juba esimestel piiblikirjutajatel panna Tema õpetused ja ilmutused kirja.

Millise õppetunni annavad järgnevad piiblisalmid ilmutuse kirja panemise kohta?

2Ms 17:14; 24:4 _____

Jos 24:26 _____

Jr 30:2 _____

Ilm 1:11, 19; 21:5; 22:18, 19 _____

Miks käskis Jumal, et Tema ilmutused ja sisendatud sõnumid tuleb kirja panna? Selge vastus on, et me neid nii kergesti ei unustaks. Piiblisse kirjutatud sõnad on püsiv teejuht, mis suunab meid Jumala ja Tema tahte juurde. Kirjalik ürik säilib tavaliselt paremini ja on kindlam kui suusõnaline sõnum, mida tuleb ikka ja jälle välja öelda. Kirjutatud sõna, mida saab üha paljundada, on ka räägitud sõnast palju rohkematele inimestele kättesaadav. Võime korraga rääkida vaid piiratud arvu inimestega, kuid kirjutatud saab lugeda arvutu hulk inimesi paljudes erinevates kohtades. Lisaks on see õnnistuseks paljudele hilisematele põlvkondadele. Ning kui inimene ise lugeda ei oska, saab keegi teine talle teksti ette lugeda.

Loe Jh 1:14; Jh 2:22; Jh 8:31, 32 ja Jh 17:17. Milles näed sa lihasse tulnud Jumala Sõna – Jeesuse – ja Pühakirja – Jumala kirjasõna – samalaadsust?

Jumala Sõna, kes sa lihaks (st Jeesus Kristus), ja Jumala kirjasõna (st Pühakiri) on samalaadsed. Nii nagu Jeesus sündis küll naisest, aga eostus üleloomulikult teel Pühast Vaimust, nii on ka Pühakiri üleloomulikku päritolu, kuigi antud edasi inimeste kaasabil.

Jeesus Kristus sai inimeseks omal ajal ja kohas. Ta elas kindlal ajaperioodil ja kindlas kohas. Ometi ei teinud see tõsiasi tühjaks Tema jumalikkust ega muutnud Jeesust ajaloost sõltuvaks. Ta on üle kogu maailma kõigil aegadel elanud kõikide inimeste ainus Päästja (vaata Ap 4:12). Sarnaselt anti Jumala kirjasõna, Piibel, konkreetsetel ajal konkreetsetes kultuuris. Ja samamoodi, nagu on ajatu Jeesus Kristus, ei piirdu ka Piibel teatud aja ega kohaga, vaid jääb kehtima kõikide inimeste jaoks üle kogu maailma.

Kui Jumal ennast avaldas, tuli Ta alla inimese tasemele. Jeesuse inimlikus olemuses olid silmaga näha kõik inimliku nõrkuse tundemärgid ja umbes 4 000-aastase allakäigu toime. Ometi oli Ta ilma patuta. Samalaadselt on Pühakirja keel inimlik, mitte mingi „täiuslik üliinimlik“ keel, mida ükski inimene ei räägi ega ole suuteline mõistma. Kuigi igal keelel on oma piirid, on inimesoo Looja, kes on ka inimkeele Looja, edastanud oma tahte inimestele täieliku usaldusväarsusega, ilma meid eksitamata.

Muidugi on igal võrdlusel piirid. Jeesus Kristus ja Pühakiri ei ole üks ja sama. Piibel ei ole Jumala lihassetulek. Jumal ei ole raamat. Jumal sai Jeesuses Kristuses inimeseks. Armastame Piiblit sellepärast, et kummardame Päästjat, kellest need leheküljed kuulutavad.

Piibel on ainulaadne ja lahutamatu jumalik-inimlik põiming. Ellen G. White nägi seda läbipõimumist selgesti, kui ta kirjutas: „Kuid Piibli tõed tervikuna, Jumala poolt antuna ja inimkeelel sõnastatuna, on jumalikkuse ja inimlikkuse sulam. Samasugune sulam oli Kristuse olemuses. Ta oli ühtaegu nii Jumala kui Inimese Poeg. Seega võib Piibli kohta öelda samuti nagu on öeldud Kristuse kohta: „Sõna sai lihaks ja elas meie keskel“ (Jh 1:14).“ – Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk 8.

Miks peab Pühakiri olema meie usu alus? Kus me ilma selleta oleksime?

Loe Hb 11:3, 6. Miks on usk väga oluline selleks, et saada aru Jumalast ja Tema sõnast? Miks on võimatu olla Jumalale meelepärane ilma usuta?

Kogu õige tundmaõppimine toimub usu kontekstis. Lapse tingimusteta usk oma vanematesse võimaldab tal õppida midagi uut. Usaldav suhe paneb lapse õppima elu ja armastuse põhiluseid. Nii kasvab teadmine ja arusaamine välja armastavast ja usaldavast suhtest.

Samas vaimus mängib hea muusik pala hästi siis, kui ta ei valda mitte ainult meisterlikke tehnilisi oskusi, mis võimaldavad tal vastavat pilli mängida, vaid näitab, et ta armastab muusikat, heliloojat ja pilli. Samamoodi ei saa me Piiblist õigesti aru, kui meie lähenemisnurk sellele on skeptiline või metodoloogiliselt kahtlev; saame õigesti aru siis, kui me Piiblit armastame ja usume. Apostel Paulus kirjutas: „Ilma usuta on võimatu olla meelepärane Jumalale“ (Hb 11:6, NIV). Seega on hädavajalik asuda Piiblit mõtestama usus, tunnistades selle üleloomulikku päritolu, mitte aga näha Piiblit inimtekkelise raamatuna.

Seitsmenda päeva adventistid väljendavad selgesõnaliselt arusaama Pühakirja üleloomulikust päritolust Seitsmenda Päeva Adventistide koguduse põhiõpetuste esimeses punktis, mis ütleb: „Pühakiri – Vana ja Uus Testament – on kirjapandud Jumala Sõna, mis on antud jumaliku sisenduse läbi. Inspireeritud kirjutajad rääkisid ja kirutasid nii, nagu neid mõjutas Püha Vaim. Selles sõnas on Jumal usaldanud inimesele teadmised, mis on vajalikud päästmiseks. Pühakiri on Tema tahte ülim, usaldusväärne ja eksimatu ilmutus. See on iseloomu mõõdupuu, kogemuse katsekivi, tõe autoriteetne ilmutaja ning usaldatav aruanne Jumala tegudest läbi ajaloo (Ps 119:105; Öp 30:5, 6; Js 8:20; Jh 17:17; 1Ts 2:13, 2Tm 3:16, 17; Hb 4:12; 2Pt 1:20, 21).“

Mis läheb inimestel Piiblist arusaamises kaduma, kui nad ei lähene Pühakirjale usus? Miks ei ole see usk pime? Millised põhjused on meil uskuda ja miks on usk vajalik ka siis, kui käsitleme Piibli tõdesid?

Toetav mõte: Loe järgmised lõigud dokumendist „Methods of Bible Study“ („Piibliuurimise meetodid“): „2. Eldused, mis tulenevad Pühakirja väidetest“, a) Päritolu ja b) Autoriteet. („Methods of Bible Study“ leiate aadressil www.adventistbiblicalresearch.org/materials/bible-interpretation-hermeneutics/methods-bible-study).

Niivõrd elutähtis kui Piibel meie usu jaoks ka on, ei ole üksnes selle lugemisel ja uurimisel meie jaoks tegelikku vaimulikku väärtust, kui Püha Vaim ei avaldaks mõju meie südamele ja meeltele.

„Oma Sõna kaudu on Jumal andnud inimestele pääsemiseks vajalikud teadmised ning meil tuleb Pühakiri vastu võtta Jumala tahte autoriteetse ja eksimatu ilmutusena... Tõsiasi, et Jumal on ilmutanud oma tahte inimestele Sõna kaudu, ei muuda tarbetuks Püha Vaimu kestva juuresoleku ja juhtimise vajadust. Vastupidi, meie Päästja töötas, et Püha Vaim avab Jumala Sõna Tema sulastele ning selgitab ja rakendab ellu selle õpetused. Kuna Piibli inspireerijaks on Jumala Vaim, siis on võimatu, et Püha Vaimu õpetus võiks Piibli õpetusega vastuolus olla.“ – Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk 9.

Küsimused aruteluks:

1. Miks ilmutab Jumal meile ennast ja oma tahet? Miks me ilmutust vajame?
2. Kuidas Jumal ennast ilmutab? Jumal kasutab mitmesuguseid vahendeid, et midagi endast teada anda. Ta teeb seda üldiselt looduse kaudu, kuid eriliselt unenägude (Tn 7:1), nägemuste (1Ms 15:1), märkide (1Kn 18:24, 38) ja oma Poja Jeesuse Kristuse kaudu (Hb 1:1, 2). Kas Jumal on isiklikult sulle ennast ilmutanud? Räägi oma kogemusest.
3. Osa piibliteadlasi hülgab paljud Piibli õpetused, pidades neid lihtsalt müütideks. Sellised õpetused nagu loomislugu, Aadam ja Eeva kui reaalsed inimesed, Egiptusest väljatulek ning jutustused Taanielist on vaid mõni näide (Vanast Testamendist) õpetustest, mida peetakse väljamõeldud lugudeks, et õpetada vaimulikke tõdesid, ning need lükatakse tagasi. Just nii läheb siis, kui inimene hakkab Jumala Sõna arvustama. Mida peaks see rääkima meile tõsiasjast, kui ohtlik on päriselt selline suhtumine?
4. Jumal on Piiblis oma tahte tugevalt ilmutanud. Ometi soovib Jumal sinu abi Tema tahte ja hea sõnumi levitamiseks, mis ütleb, et päästetud saab üksnes Jeesuses Kristuses. Kui inimesed sind jälgivad, siis missugust Jumalat nad sinus ja su käitumises näevad?

Kolme filipiinlase ristimine Küprosel

Loo on kirja pannud Andrew McChesney Adventmisjonist.

Yolanda Malla, filipiinlasest koduabiline Küprosel, nägi, et tema sõber Beatrise oli Facebookis viidanud seitsmenda päeva adventistide jutlusele.

Yolanda oli kohtunud Iisraelis töötava filipiinlasest koduabilise Beatrisega mõni aasta tagasi, kui nad mõlemad töötasid koduabilisena Taiwanil. Yolanda meenus, et Beatrise oli hiljuti Iisraelis ristitud.

„Miks sa seitsmenda päeva adventistiks hakkasid?“ küsis ta Beatriselt Facebookis.

„Siin tunnen ma ennast mugavalt,“ vastas Beatrise. „Vaata seda videot, mille ma sulle saatsin, ja sa saad aru.“

Yolanda avas video ja kuulas jutlust sellest, kuidas Jumal eraldas loomisel seitsmenda päeva, tuletas kümmet käsku andes oma rahvale meelde hingamispäeva pidamist ja kutsus kogu Uue Testamendi ajal inimesi üles hingamispäeva pidama. Ta nägi, et hingamispäev oli laupäev.

„Miks olen ma käinud nii paljudes kirikutes ega ole kunagi kuulnud pastori hingamispäevast rääkimas?“ imestas Yolanda. „Miks mitte keegi teine hingamispäevast ei räägi?“

Ta helistas Beatrisele.

„See on mu mõistuse avanud!“ ütles ta. „Tahan hingamispäeva pidava koguduse üles otsida, aga kust ma Küprosel selle leian?“

Beatrise uuris natuke ja saatis Yolanda Küprosel oleva adventkoguduse esimehe Branislav Mirilovi telefoninumbri. Yolanda helistas ja sai juhised, kuidas leida tema linnas, Limassolis asuv kirik.

Yolanda hakkas osa võtma koguduse pühapäevasest piibliuurimisgrupist. Varsti kutsus ta kaasa oma nõo Michelini, kes töötas Küprosel samuti koduabilisena. Siis kutsus ta veel üht filipiinlasest koduabilist, Mariat. Kuid Maria kandis hoolt eaka naise eest, kes vajab ööpäevaringset hooldust, ning tema ei saanud luba majast lahkuda.

„Pole midagi,“ ütles Marica Mirilov, kes on abielus koguduse esimehega ja töötab piiblitöölisena. „Võime Piiblit uurida Facebook Messengeris.“

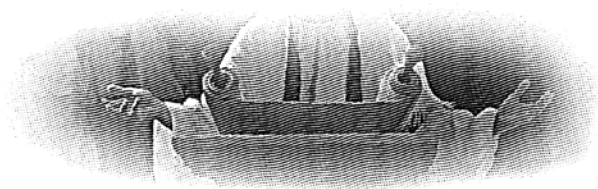
Mõne aja pärast ristiti Yolanda, Michelin ja Maria.

Sõprade Jeesuse juurde juhtimine on Jeesuse tundmise loomulik tulemus, ütles 42aastane Yolanda Malla, üksikema, kes töötab ikka veel Küprosel, et pidada ülal oma seitsme- ja kaheksa-aastast poega Filipiinidel.

„Kuigi tulen purunenud kodust, olen ma tugev, sest sain aru, et mul on lootus,“ ütles ta.

Osa selle veerandaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab rajada uue kogudusehoone ja kogukonnakeskuse Nikosiasse Küprosel.

Jeesuse ja apostlite vaade Piiblile

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Mt 4:1–11; Mt 22:37–40; Lk 24:13–35, 44, 45; Lk 4:25–27; Ap 4:24–26.

Juhtsalm: „*Aga Jeesus vastas: „Kirjutatud on: Inimene ei ela üksnes leivast, vaid igast sõnast, mis lähtub Jumala suust““ (Mt 4:4).*

Kahjuks tõlgendatakse postmodernismi ajastul Piibel suuresti ümber, sest seda vaadatakse läbi filosoofia läätsede, mis peab kaheldavaks nii Piibli inspiratsiooni kui ka autoriteeti. Tegelikult peetakse Piiblit lihtsalt suhteliselt primitiivses kultuuris elanud inimeste mõttekäikude kogumikuks, kes ei saanud maailmast aru nii, nagu meie tänapäeval. Samas alahinnatakse või lausa kõrvaldatakse pildilt üleloomulik element ning Piiblist saab trükis, mis – selle asemel, et olla Jumala vaatepilt inimesest – muutub inimese vaatepildiks Jumalast. Tulemus ongi käes: Piibel on darwinistliku mõtlemise ja uuemoelise filosoofia ajastul muutunud paljude jaoks suuresti ebaoluliseks.

Meie aga hülgame sellise seisukoha täielikult. Uues Testamendis näeme seevastu inspireeritud viisi kogu Pühakirja vaatlemiseks, kui õpime tundma, kuidas adusid Jeesus ja apostlid Vana Testamenti, ainsat Piiblit, mis neil tol korral oli. Kuidas olid nemad seotud seal kirjeldatud inimeste, kohtade ja sündmustega? Missugused olid nende eeldused ja neile järgnevad tõlgendusmeetodid? Vaatleme neid ja nende arusaamist vastandina inspireerimata inimeste väärkäsitlustele, kelle eeldused on Jumala Sõna suhtes üksnes kahtlust ja kõhklust tekitavad.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 18. aprilliks.

Päästja tööperioodi algust tähistas see, kui Ristija Johannes Ta ristis. See-järel suunas Vaim Jeesuse Juuda kõrbesse, kus – Tema inimlikkuse nõrgimal hetkel – kiusas Teda Saatan.

Loe Mt 4:1–11. Kuidas kaitses Jeesus ennast Saatanat kiusatuste eest kõrbes? Mida peaksime sellest kirjanekust Piibli kohta õppima?

Kui Jeesusele esitati söögiisu kiusatus, vastas Ta: „Kirjutatud on: Inimene ei ela üksnes leivast, vaid igast sõnast, mis lähtub Jumala suust“ (Mt 4:4). Jeesus osutab kirjasõnale ja selle lõplikule, jumalikule lähtekohale. Sel moel kinnitab Ta Pühakirja autoriteeti. Kui Jeesust kiusati maiste riikide ja au pakkumisega, vastas Ta: „Kirjutatud on: Kummarda Issandat, oma Jumalat ja teeni ainult teda!“ (Mt 4:10; Lk 4:8). Kristus tuleb meile meelde, et õige teenimine kinnitab pilgu Jumalale ja mitte kellelegi teisele, ning et allumine Jumala Sõnale on õige kummardamine. Viimaks vastas Jeesus enda näitamise ja liigse enesekindluse kiusatusele nii: „Samuti on kirjutatud: Sina ei tohi kiusata Issandat, oma Jumalat“ (Mt 4:7 ja Lk 4:12).

Kõigi kolme kiusatuse puhul vastas Jeesus sõnadega „kirjutatud on“. Jeesus võtab appi Jumala Sõna ja mitte midagi muud, et saada hakkama Saatanat rünnakute ja pettustega. See peaks olema mõjus õppetund meile kõikidele: Piibel ja ainult Piibel on meie usu lõplik tase ja aluspõhi.

Jah, Jeesuse meetodiks ennast vaenlaste rünnakute eest kaitsta oli Piibel ja ainult Piibel. Jeesus on Jumal, kuid ennast Saatanat eest kaitstes annab Ta end täiesti Jumala Sõna hoolde.

Kõne all ei ole arvamus; kõne all ei ole viimistletud esitus ega keerukas väide; kõne all ei ole isiklik vihakõne; kõne all on Pühakirja lihtsad, aga sügavad sõnad. Kristuse jaoks on Pühakiri suurim autoriteet ja tugevaim jõud. Nii algab Tema tööperiood kindlal alusel ja jätkub Piibli usaldusväarsusele toetumisega.

Kuidas õppida Jumala Sõnast samamoodi sõltuma ja sellele alluma?

Loe Mt 5:17–20; Mt 22:29 ja Mt 23:2, 3. Mida Jeesus siinsetes kontekstides ütleb?

Jeesus õpetas oma jüngerid kuuletuma Jumala Sõnale ja seadusele. Korragi pole vihjet sellele, nagu kahelnuks Ta Pühakirja usaldusväärsuses või otstarbekuses. Vastupidi, Jeesus viitas Pühakirjale pidevalt kui jumaliku autoriteedi allikale. Ja saduseridele ütles Ta: „Te eksite, kuna ei tunne pühi kirju ega Jumala väge“ (Mt 22:29). Jeesus õpetas, et tõe mõistmiseks ei piisa Piibli ja selle õpetuste puhtmõistuslikust tundmisest – veelgi tähtsam on tunda Issandat, kes on tõde.

Mida räägib Mt 22:37–40 meile Jeesuse vaatenurgast Moosese seadusele?

Seadusetundjale vastates võtab Jeesus kokku kümme käsku, mis anti Moosesele umbes 1 500 aastat varem. Tuleb tunnistada tõsiasja, et Jeesus koondab tähelepanu Vana Testamendi seadusele ja tõstab selle kõrgeimale tasemele. Paljud kristlased on teinud ebaõige järelduse, et siin esitatakse uus käsk ja et Vana Testamendi seadus on kuidagi asendatud Uue Testamendi evangeeliumiga. Tõsiasi on aga, et Jeesuse õpetuse aluseks on Vana Testamendi seadus. Kristus vabastab seaduse kattest ja ilmutab seda veel täielikumalt, nii et „neis kahes käsus“ (kokkuvõtte kümnest käsust, millest esimesed neli pööravad tähelepanu inimese ja Jumala vahelisele suhtele ning teised kuus inimestevahelistele suhetele) „on koos kogu Seadus ja Prohvetid“ (Mt 22:40). Kui Jeesus ütleb „Seadus ja Prohvetid“, tõstab Ta esile kogu Vana Testamendi, sest see on lühend osutamaks seadusele, prohvetitele ja kirjutistele ehk Vana Testamendi kõigile kolmele jaotusele.

„Ta [Kristus] viitas Pühakirjale kui vaieldamatule autoriteedile ning meie peaksime tegema sama. Piiblit tuleb esitada kõikvälise Jumala Sõnana, kõigi vaidluste lõpu ning kogu usu alusena.“ – Ellen G. White, *Kristuse tähendamissõnad*, lk 39, 40.

Millised mõjuvõimule konkureerivad allikad (perekond, filosoofia, kultuur) võivad sinu jaoks paikneda Jumala Sõnale allumise vastasleeris?

Loe Lk 24:13–35, 44, 45. Kuidas kasutab Jeesus Pühakirja, õpetamaks jüngeritele evangeeliumi sõnumit?

Pärast Kristuse surma olid Tema järelkäijad segaduses ja kõhkvel. Kuidas sai midagi sellist juhtuda? Mis mõte kõigel oli? Selles Luuka evangeeliumi peatükis näeme, et Jeesus ilmub jüngeritele kaks korda, esmalt kahele Emmause teed käivale mehele ja hiljem teistelegi. Kahel erineval korral selgitab Jeesus seda, kuidas kõiges toimunud täituvad Vana Testamendi prohvetikuulutused: „Ja hakates peale Moosesest ja Prohvetest, seletas Jeesus neile ära kõigist kirjadest, mis tema kohta käib“ (Lk 24:27).

Lk 24:44, 45 ütleb Ta veel kord: „Need on mu sõnad... , et kõik peab täide minema, mis Moosesest ja Prohvetest ja Psalmides minu kohta on kirjutatud.“ Siis Jeesus „avas nende mõistuse kirjadest aru saama“.

Pööra tähelepanu konkreetsele viitele Lk 24:27 – „kõigist kirjadest“. Sama rõhutab teine lõik väljendiga „Moosesest ja Prohvetest ja Psalmides“ (Lk 24:44). Siin näidatakse selgelt, kuidas lihaksaanud Sõna (Jh 1:1–3, 14), Jeesus, toetub Pühakirja autoriteedile, et selgitada, mismoodi oli neid sündmusi sadu aastaid tagasi ette kuulutatud. Jeesus annab jüngeritele eeskujuga, kuidas tuua esile Pühakirja terviklikkust. Kui jüngrid lähevad välja evangeeliumi sõnumit levitama, tuleb neilgi esitada kogu Pühakirja, et pakkuda üle kogu maailma usku pöörduvatele inimestele arusaamist ja väge.

Märkad ka seda, kuidas Jeesus ütleb Mt 28:18–20 oma tollastele jüngeritele (ja meile praegu), et „minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal“. Kuid selle meelevalla juured jäävad Tema Isasse ja jumalikku kolmikusse, sest Ta annab jüngeritele korralduse: „Minge siis, tehke jüngeriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse.“ Sellele järgneb põhiosa: „Ja õpetades neid pidama kõike, mida mina olen teil käskinud!“ Mida Jeesus õpetab ja käsib? Tema õpetused põhinevad kogu Pühakirjal. Sõnale annab prohvetliku autoriteedi tõsi, et Ta tuli; see, et Ta allus oma Isale, täidab Pühakirja prohvetikuulutused.

Kui Jeesus võtab omaks kogu Pühakirja, miks peame siis meiegi nii tegema? Taas kord, kuidas õppida omaks võtma kogu Pühakirja autoriteeti, isegi kui tajume, et mitte kõik ei ole tingimata tänapäeva ellu kohaldatav? Räägi oma vastusest hingamispäeval klassis.

Jeesus ning Piibli päritolu ja ajalugu

Jeesuse õpetuse järgi on Piibel Jumala Sõna selles mõttes, et Piiblis öeldu, on samatähenduslik sellega, mida Jumal ütleb. Piibli algupära on Jumalas ja seega on Piibel ülim autoriteet iga eluvaldkonna jaoks. Jumal toimis kogu ajaloos, et ilmutada oma tahet inimkonnale Piibli kaudu.

Näiteks osutab Jeesus Mt 19:4, 5 Moosese kirja pandule. Kuid Jeesus võtab selle lõigu ja lausub: „Loomise algul tegi Looja inimese... ja ütles: „Seepärast jätab mees oma isa ja ema.“” Selle asemel, et teatada: „Pühakiri ütleb“, sõnas Jeesus: „Tema ütleb, kes loomise algul tegi... inimese.“ Nii omistab Ta Loojale sõnad, mida Moosese esimese raamatu kirjutaja kirja pani. Siin peetakse silmas tõsiasja, et ütluse autor on Jumal, ehkki selle kirjutas üles Mooses.

Loe järgnevaid piiblisalme. Mil viisil saab Jeesus aru Piibli ajaloolistest isikutest ja sündmustest?

Mt 12:3, 4 _____

Mk 10:6–8 _____

Lk 4:25–27 _____

Lk 11:51 _____

Mt 24:38 _____

Jeesus kirjeldab pidevalt Vana Testamendi isikuid, kohti ja sündmusi ajaloolise tõena. Teiste ajalooliste tegelaste seas viitab Ta Moosese esimese raamatu 1. ja 2. peatükile, Aabelile 1Ms 4. peatükis, vaateleibu söönud Taavetile ja Eliisale. Ta räägib korduvalt vana-aja prohvetite kannatustest (Mt 5:12; Mt 13:57; Mt 23:34–36; Mk 6:4). Hoiatussõnumina kirjeldab Jeesus Noa aega: „Sest nii nagu inimesed olid noil päevil enne veeuputust – sõid ja jõid, võtsid naise ja läksid mehele selle päevani, mil Noa läks laeva, ega taibanud midagi, enne kui tuli veeuputus ja võttis kõik nad ära –, nõnda on ka Inimese Poja tulemine“ (Mt 24:38, 39). Kõik märgid tõendavad, et Jeesus osutas sellele Jumala tohutule karistustööle kui ajaloolisele sündmusele.

Jeesus osutab neile ajaloolistele inimestele kui päriselt olnutele. Mida ütleb Saatana pettuste väe kohta see, et nii paljud, ka ennast kristlaseks tunnistavad inimesed, salgavad tänapäeval maha nende olemasolu? Miks ei tohi me iialgi sellesse lõksu langeda?

Uue Testamendi kirjutajate vaatenurk Piiblile oli samasugune nagu Jeesusel. Õpetustes, moraalinormides ja prohvetikuulutuste täideminekus oli Vana Testament nende jaoks autoriteetne Jumala Sõna. Mitte kuskil, mida need mehed ütlesid või tegid, ei näe me neid Piibli ühegi osa autoriteetsust või ehtsust kahtluse alla seadmas.

Mida õpetavad järgnevad piiblisalmid meile selle kohta, kuidas suhtusid apostlid Jumala Sõnasse?

Ap 4:24–26 _____

Ap 13: 32–36 _____

Rm 9:17 _____

Gl 3:8 _____

Märkad, kui tihedalt seotakse neis piiblisalmides Pühakiri Jumala häälega. Ap 4. peatükis, vahetult enne Püha Vaimuga täitumist, tänasid jüngrid Jumalat Peetruse ja Johannese vabastamise eest. Nad tänasid valju häälega, kinnitades, et Jumal on Looja ja oma sulase Taaveti kaudu rääkija. See tähendab, et Taaveti sõnad on Jumala sõnad. Ap 13:32–36 aga tsiteerib Taavetit Paulus, kuid Taaveti sõnad omistab ta Jumalale, sest 32. salmis on sõnad: „... mida Jumal isadele töötas“ (RSV).

Rm 9:17, kus võib eeldada, et jutt on Jumalast, kasutab Paulus sõna „Pühakiri“, öeldes: „Ütleb ju Pühakiri vaarao kohta“, mis tegelikult väljendab, et „ütleb ju Jumal vaarao kohta“. Gl 3:8 kasutatakse lause alusena sõna „Pühakiri“ sõna „Jumal“ asemel, näidates, kui tihedalt on Jumala Sõna seotud Jumala endaga.

Tegelikult toetuvad kõik Uue Testamendi kirjutajad Vanale Testamendile kui Jumala Sõnale. Uues Testamendis on sadu tsitaate Vanast Testamendist. Üks õpetlane on kokku lugenud 2 688 konkreetset viidet: 400 Jesaja raamatust, 370 Psalmidest, 220 Moosese teisest raamatust ja nii edasi. Kui siia nimekirja lisada veel vihjed, teemad ja läbivad juhtmõtted, kasvaks see arv kõvasti. Need raamatud on täis viiteid Vana Testamendi prohvetikuulutustele, mida alustatakse sageli väljendiga „kirjutatud on“ (Mt 2:5; Mk 1:2; 7:6; Lk 2:23; 3:4; Rm 3:4; 8:36; 9:33; 1Kr 1:19; Gl 4:27; 1Pt 1:16). Kõik see kinnitab, et Vana Testamendi aegne Pühakiri on aluspõhi, millel rajanevad Jeesuse ja apostlite õpetused.

Mida peaksid sellised näited õpetama meile tõsiasja kohta, kui ohtlikud on arusaamad, mis vähendavad meie usaldust Pühakirja autoriteetsusesse?

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust „Ajastute igatsus“ peatükke „Lapsepõlv“, lk 68–74 ja „Kiusatus“, lk 114–123.

„Inimesed peavad ennast Jumala sõnast targemaks, lausa Jumalast targemaks; ja selle asemel, et seista kindlalt vankumatu alusel ning kontrollida kõike Jumala sõnaga, kontrollivad nad seda sõna oma teadusega ja loodusest arusaamisega, ning kui sõna ei näi olevat kooskõlas nende teaduslike mõttekäikudega, siis heidavad nad selle kõrvale kui ebausaldusväärse.“ – Ellen G. White, *Signs of the Times*, 27. märts, 1884, lk 1.

„Need, kes saavad paremini tuttavaks Jumala tarkuse ja kavatsusega nii, nagu seda ilmutab Jumala Sõna, kasvavad vaimselt tugevateks meesteks ja naisteks; ning neist võivad saada suure kasvataja Jeesuse Kristuse edukad töölisel... Kristus on andnud oma rahvale tõesõna ning kõiki kutsutakse tegema oma osa selles, et nad seda sõna tunneksid... Pühitsetud saab ainult tõe, sõna juurde jäädes. Kui oluline on, et igaüks seda mõistaks!“ – Ellen G. White, *Fundamentals of Christian Education*, lk 432.

Küsimused aruteluks:

1. Jeesus, evangeeliumikirjutajad ja Paulus pidasid Vana Testamendi pühi kirju Jumala Sõnaks. Mida räägib see meile paljude kaasaegsete Pühakirja kohta käivate väidete väärustest? Miks ei peaks me langema niisuguste väidete küüsi, vaatamata sellele, kes neid õpetavad?

2. Andmaks inimestele aimu, kuhu paljud kaasaja piibliteadlased oma kahtlustes jõudnud on, toome esile üht-teist sellest, mida paljud kaasaja õpetlased eitavad. Nad praagivad välja sõnasõnalise kuue päevaga loomise ning võtavad omaks miljardite aastate pikkuse evolutsiooni. Nad praagivad välja patuta Aadama olemasolu pattulangemata maailmas. Nad praagivad välja üleilmse veeuputuse. Osa praagib välja Aabrahami otsese olemasolu. Teine praagib välja Egiptusest väljatulemise ja kõrberännaku loo. Osa praagib välja Jeesuse imeteod, sealhulgas ka Tema ihuliku ülestõusmise. Mõni praagib välja idee prohvetikuulutustest, mispuhul prohvetid ennustasid tulevikku vahel sajandeid või lausa aastatuhandeid. Mida peaks niisugune järeldus ütleva meile selle kohta, mis saab siis, kui inimene hakkab Pühakirja autoriteedis ja ehtsuses kahtlema? Kuidas aidata sellisel inimesel jõuda selge arusaamiseni tõest?

3. Teisipäevase osa lõpus oleva küsimuse juurde – kuidas mõistame, et kogu Pühakiri on inspireeritud, ka need osad, mis pole meie jaoks tänapäeval tingimata kohaldatavad?

Koguduse ühine lõuna võidab südameid

Loo on kirja pannud Andrew McChesney Adventmisjonist.

Hingamispäeviti kogunes Musta mere ääres, Venemaa tuntud kuurortlinnas Gelendžikis seitsmenda päeva adventistide kogudusse hulgaliselt puhkajaid.

Külalised Siberist, Uurali mäestikust ja Venemaa teistelt kaugetelt aladelt tuletasid pastor Andrei Propopjevile meelde midagi erilist, mida ta oli õppinud Filipiinidel edasijõudnute õppe rahvusvahelises instituudis. Kui külastajad tulid instituudi kirikusse, korraldasid Andrei ja teised õpilased neile teenistuse järel kordamööda hingamispäevase ühislõuna.

Andrei pani ette korraldada samasugune hingamispäevane ühislõuna Venemaal kirikut külastavatele inimestele. Ta pakkus, et hingamispäevakooli kuus klassi, millest igaühes oli kuus või seitse liiget, võiksid kordamööda toidu eest hoolitseda.

Pärast järgmise hingamispäeva jutlust võttis kaksikümmend puhkajat rõõmsalt vastu koguduse kutse jääda koguduse söögisaali lõunale. Ühislõuna järel, kui külalised olid söönud ja rõõmsad, palus Andrei neil ennast tutvustada ja rääkida sellest, kuidas neist said adventistid.

Selle peale kõlanud isiklikud tunnistused olid mõjusad ja koguduseliikmetel oli tore neid kuulda. Andrei soovis, et veel rohkem inimesi kuuleks selliseid lugusid, ning ta hakkas kutsuma mitteadventistidest naabreid kirikusse jumalateenistusele ja sööma.

Ühel hingamispäeval jutustas üks adventistist puhkaja tähelepanuväärse loo oma vanaisast, kokast, kes keetis teise maailmasõja ajal läänerindele sõitvatele sõjameestele toitu. Kokast peeti lugu tema raske töö ja alkoholivaba eluviisi pärast, kuid ta oli adventist, kes keeldus hingamispäeval töötamast. Ülemused ei saanud talle hingamispäeva vabaks anda, aga nad ei tahtnud temast ka ilma jääda. Lõpuks kutsus komandör ta jutule.

„Mu sõber, ma lasen su reedel töölt lahti,“ ütles ta. „Ja pühapäeval palkan su uuesti.“

Selline korraldus toimis hästi. Kogu ülejäänud sõja-aja vallandati kokk reedel töölt ja võeti pühapäeval taas tööle.

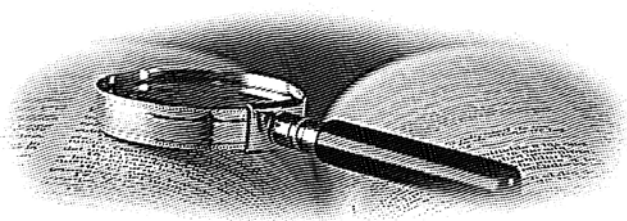
Kui puhkaja lõpetas jutustuse oma vanaisast, võttis sõna üks mitteadventistist külastaja laua ääres.

„Tahan adventistiks saada,“ ütles naine.

Andrei rõõmuks võis ta selle naise juba mõne aja pärast ristida. Kahe aasta jooksul, mil ühislõunaid on peetud, on ristitud juba neli inimest, keda kõiki köitis isiklike tunnistuste kaudu esile tulev Jeesus. 43aastane Andrei ütleb, et ühislõunad koos isikliku tunnistusega on tema kogudusele olnud tohutuks õnnistuseks ja on aidanud hingamispäevakooli klassi liikmetel lähedasemaks saada, kui nad tegutsevad koos külaliste eest hoolitsemisel.

„Isiklikud tunnistused on väga tähtsad,“ ütles ta. „Need näitavad Jumalat, Tema halastust ja soovi olla meie Jumal.“

Piibel – meie teoloogia usaldusväärne allikas

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Mk 7:1–13; Rm 2:4; 1Jh 2:15–17; 2Kr 10:5, 6; Jh 5:46, 47; Jh 7:38.

Juhtsalm: „*Õpetuse ja tunnistuse juurde! Kui nõnda ei kõnelda, siis ei ole koitu*“ (Js 8:20).

Kõik kristlikud kirikud kasutavad Pühakirja oma uskumuste toetamiseks. Ometi ei ole Pühakirja teoloogia-alane tähtsus ja autoriteet kõikides kirikutes sama. Tegelikult varieerub Pühakirja roll kirikuti vägagi. Teema, mida nüüd uurima hakkame, on tähtis, kuid keeruline; uurime seda viie erineva allika kaudu, mis mõjutavad Pühakirja tõlgendamist: traditsioon, kogemus, kultuur, analüüsivõime ja Piibel ise.

Need mõjutajad etendavad märkimisväärset osa igas teoloogias ja igas kirikus. Oleme kõik ühe või teise meid mõjutava traditsiooni või kultuuri osalised. Meil kõigil on kogemusi, mis meie mõtlemist kujundavad ja arusaamist mõjutavad. Meil kõigil on mõistus mõtlemiseks ja end ümbritseva hindamiseks. Me kõik loeme Piiblit ning kasutame seda Jumalast ja Tema tahtest arusaamiseks.

Milline neist mõjutajatest või nende segu määrab lõpuks selle, kuidas me Piiblit tõlgendame, ja millises seoses üksteisega me neid kasutame? See, milliseid mõjutajaid eelistame, viib välja väga erinevate rõhuasetusteni ja tulemusteni ning määrab lõpuks kogu meie teoloogia suuna.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 25. aprilliks.

Traditsioon

Traditsioon ei ole iseenesest halb. See annab meie igapäevaelu korduvatele tegemistele kindla rutiini ja liigendatuse. See aitab meil olla ühenduses oma juurtega. Niisiis ei ole üllatav, et traditsioon etendab ka religioonis olulist osa. Kuid traditsiooniga on seotud mõni oht.

Millise õppetunni saame Mk 7:1–13 selle kohta, kuidas Jeesus reageeris mõnele Tema ajal olemas olnud inimlikule traditsioonile?

Traditsiooni, millele Jeesus vastandus, anti juudi kogukonnas hoolikalt edasi õpetajalt õpilasele. Jeesuse ajal seisis see Pühakirjaga kõrvuti. Traditsioonil aga oli kalduvus ajapikku kasvada ning koguda endasse üha rohkem üksikasju ja külgi, mis ei olnud algselt Jumala Sõna ja plaani osaks. Sellised inimtekkelised traditsioonid – ka siis, kui neid soodustavad lugupeetud „rahvavanemad“ (vaata Mk 7:3, 5), näiteks juudi kogukonna usujuhid – ei ole võrdväärsed Jumala korraldustega (vaata Mk 7:8, 9). Need olid inimese pärimused ning jõudsid lõpuks sinnamaani, et muutsid „Jumala sõna kehtetuks“ (Mk 7:13).

Loe 1Kr 11:2 ja 2Ts 3:6. Kuidas eristada Jumala Sõna ja inimese traditsiooni? Miks on väga oluline nende vahel vahet teha?

Jumala elav Sõna tekitab meis aupakliku ja ustava suhtumise sellesse. Ustavus loob teatud traditsiooni. Meie ustavus peab aga olema truu elavale Jumalale, kes on ilmutanud oma tahte Jumala kirjasõnas. Seega on Piiblil ainulaadne osa, mis asendab kõik inimese traditsioonid. Piibel seisab kõrgemal ja on üle kõigist, ka headest traditsioonidest. Traditsioone, mis kasvavad välja meie kogemusest Jumala ja Tema Sõnaga, tuleb pidevalt kontrollida Pühakirja mõõdupuuga.

Mida teeme kogudusena, millele võib panna külge sildi „traditsioon“? Miks on alati tähtis eristada traditsioone Piibli õpetustest? Jaga oma vastust hingamispäeval klassis.

Loe Rm 2:4 ja Tt 3:4, 5. Kuidas kogeme Jumala heldust, kannatlikkust, headust ja armastust? Miks on tähtis, et meie usk ei oleks mõteline, intellektuaalne teadmine, vaid midagi, mida päriselt kogeme? Samas, mismoodi saavad meie kogemused minna vastuollu Piibliga ja isegi juhtida meid vääriti uskuma?

Kogemus on osa meie olemasolust. Seda mõjutavad tugevasti meie tunded ja mõtted. Jumal on meid kavandanud nii, et kogemus kujundab olulisel määral meie suhet Jumala kätetööga ja isegi Tema endaga.

Jumala soov on, et me kogeksime suhete, helikunsti ja loomisimede ilu, samuti rõõmu Tema päästest ja Tema Sõna töotuste väge. Meie religioon ja usk on enamat kui vaid doktriin ja arukad otsused. See, mida kogeme, kujundab oluliselt meie arusaama Jumalast ja meie vaadet Tema Sõnale. Kuid meil on vaja selgelt näha ka oma kogemuste piiratust ja puudulikkust, kui kõne all on Jumala tahte tundmine.

Milline hoiatus on 2Kr 11:1–3? Mida peaks see meile rääkima kogemuse usaldamise piiridest?

Kogemused võivad olla väga petlikud. Piibellikult öeldes on kogemusel vaja õiget kasutusvaldkonda. Kogemuste teabe- ja kujundamise keskuseks peab olema *Pühakiri* ning neid tuleb tõlgendada *Pühakirjaga*. Mõnikord tahame kogeda midagi, mis ei ole kooskõlas Jumala Sõna ega tahtega. Sel juhul on meil vaja õppida usaldama Jumala Sõna rohkem kui oma kogemust ja soove. Peame olema valvel tagamaks, et meie kogemus oleks alati kooskõlas Jumala Sõnaga ega läheks vastuollu Piibli selge õpetusega.

Usk, mille peamisteks käskudeks on armastus Jumala ja kaasini-meste vastu (vaata Mk 12:28–31), on ilmselgelt selline usk, mis väärtustab kogemust. Miks on samas oluline, et kontrolliksime alati oma kogemust Jumala Sõnaga?

Me kõik oleme osa mingist kultuurist või kultuuridest. Kultuur mõjutab ja kujundab meid kõiki. Mitte kellelgi meist ei ole pääsu. *Mõtles, kui suur osa Vanast Testamendist räägib sellest, mismoodi ümbritsevad kultuurid nakatasid vana-aja Iisraeli. Mis paneb meid arvama, et oleme tänapäeval kuidagi teistsugused või paremad?*

Jumala Sõnagi on antud konkreetsetes kultuuris, ehkki see ei piirdu ühe kultuuriga. *Kuigi kultuur mõjutab vältimatult meie arusaamist Piiblist, ei tohi me kaotada silmist tõsiasja, et Piibel ulatub üle kindlaks kujunenud kultuurikategooriate, üle rahvuse, riigi ja seisuse. See on üks neist põhjustest, miks ületab Piibel igasuguse inimliku kultuuri ning on võimeline muutma ja parandama patuseid üksikasju, mida leiame igas kultuuris.*

Loe 1Jh 2:15–17. Mida peab Johannes silmas, kui Ta märgib, et me ei peaks armastama seda, mis on maailmas? Kuidas elada maailmas nii, et meil ei oleks maist mõtteviisi?

Patt mõjutab kultuuri just nagu Jumala loomingu mistahes muud tahku. Järelikult on seegi Jumala hukkamõistu all. Jah, mõni tahk meie kultuuris võib väga kenasti sobida kokku meie usuga, aga peame alati hoolikalt eristama usku ja kultuuri. Ideaalis peab piibellik usk esitama valitsevale kultuurile vajadusel väljakutse ja looma vastukultuuri, mis on truu Jumala Sõnale. Kui meie sees ei ole midagi sellist, mis on pärit ülalt, anname varsti järele sellele, mis on meie ümber.

Ellen G. White paneb kirja sõnad: „Kristuse järelkäijad peavad erinema maailmast põhimõtete ja huvide poolest, kuid neil ei tule ennast maailmast eraldada. Päästja seltsis inimestega ühtelugu; mitte et julgustada neid milleski, mis ei olnud Jumala tahte kohane, vaid et neid üles tõsta ja õilistada.“ – Ellen G. White, *Counsels to Parents, Teachers, and Students Regarding Christian Education*, lk 323.

Millised sinu kultuuri tahud käivad täiesti vastu piibellikule usule? Tähtsaim aga, kuidas seista kindlalt vastu nendele tahkudele, mis püüavad rikkuda meie usku?

Loe 2Kr 10:5, 6; Õp 1:7 ja Õp 9:10. Miks on niivõrd tähtis kuuletuda Kristusele oma mõtetes? Miks on Issanda kartus tarkuse algus?

Jumal on andnud meile võime mõelda ja otsustada. Iga inimlik tegevus ja teoloogiline väide eeldab, et suudame mõelda ning järeldusi teha. Me ei kiida heaks arutatut usku. 18. sajandi valgustusajastu kiiluvees võttis inimmõistus eriti Lääne ühiskonnas endale uue ja domineeriva rolli, mis ületab tublisti meie analüüsivõime ja suutlikkuse teha õigeid järeldusi.

Erinevalt seisukohast, et kogu meie teadmine põhineb meeltega tajutaval, panustab teine maailmavaade inimese mõistusele kui teadmise peamisele allikale. Seda maailmavaadet nimetatakse ratsionalismiks ja tegu on arvamusga, et tõde ei ole meeleline, vaid mõistuspärane ning tuleneb mõistusest enesest. Sõnastagem see teisiti: teatud tõed on olemas ja ainult meie mõistus saab neid otseselt haarata. See teeb inimmõistusest tõe kriteeriumi ja normatiivi. Mõistusest sai uus autoriteet, mille ette tuli kummardada kõigil, sealhulgas kiriku autoriteedil ja – veel dramaatilisem – Piibli kui Jumala Sõna autoriteedil. Kõik, mis polnud inimmõistuse jaoks endastmõistetav, lükati kõrvale ja selle seaduslikkuses kaheldi. Selline suhtumine kahjustas suurt osa Pühakirjast. Enam ei peetud tõeseks ja tegelikkusele vastavaks kõiki Jumala imesid ega üleloomulikke tegusid, nagu näiteks Jeesuse ihuline ülestõusmine, neitsist sündimine või kuuepäevane loomine (kui nimetada vaid mõnda).

Tõde on see, et me peame meeles pidama, kuidas patt kahjustab isegi meie analüüsivõimet, nii et mõtted tuleb tuua Kristuse valitsuse alla. Inimesed on oma mõtlemisega sattunud pimedusse ja võõrdunud Jumalast (Ef 4:18). Jumala Sõna peab meid valgustama. Tõsiasi, et Jumal on meie Looja, näitab piibellikuses keeles juba isegi, et meie inimlik mõistus ei ole loodud Jumalast sõltumatult või eraldi toimivana. On ju „Issanda kartus tarkuse algus“ (Õp 9:10; võrdle Õp 1:7). Õigesti otsustada saame ainult siis, kui tunnistame oma elus ülimalt Jumala ilmutuse, mis on Jumala kirjasõna vormis, ning oleme valmis juhinduma sellest, mis Piiblis on kirjutatud.

Sajandeid tagasi tegi Ameerika Ühendriikide president Thomas Jefferson Uuest Testamendist oma versiooni; ta lõikas välja kõik selle, mis läks tema vaate kohaselt mõistusega vastuollu. Prügikasti rändasid pea-aegu kõik Jeesuse imeteod, sealhulgas Tema ülestõusmine. Mida õpetab juba see näide meile, kui piiratult saab inimese mõistus tõest aru?

Püha Vaim, kes on Piibli sisu inimestele ilmutanud ja seda inspireerinud, ei juhi meid ialgi vastuollu Jumala Sõnaga või *Jumala Sõnast* kõrvale. Seitsmenda päeva adventistide jaoks on Piibel kõrgem autoriteet kui inimlik traditsioon, kogemus, mõistus või kultuur. Piibel üksi on eeskuju, mille järgi tuleb kõike muud kontrollida.

Loe Jh 5:46, 47 ja Jh 7:38. Mis on Jeesuse Kristuse jaoks vaimulikest küsimustest arusaamise ülim allikas? Kuidas kinnitab Piibel, et Jeesus on tõeline Messias?

Osa inimesi väidab, et nad on saanud erilisi „ilmutusi“ ja juhtnööre Pühalt Vaimult, kuid need lähevad selgelt vastuollu Piibli sõnumiga. Nende jaoks on Püha Vaim suurem autoriteet kui Jumala Sõna. Kes tahes madaldab kirjapanud ja inspireeritud Jumala Sõna ning põikleb kõrvale selle selgest sõnumist, kõnnib ohtlikul pinnal ega juhindu Pühast Vaimust. Piibel on meie ainus vaimulik kaitsemeede. Üksnes Piibel on usu ja eluviisi usaldusväärne kriteerium.

„Kuid Piibli kaudu kõneleb inimesele Püha Vaim ja vajutab tõe südamesse. Selliselt paljastab Püha Vaim eksitused ja kõrvaldab need hingest. Tõe Vaimu abil, kes tegutseb Jumala Sõna kaudu, võidab Kristus oma valitud rahva enda poole.“ – Ellen G. White, *Ajastute igatsus*, lk 671.

Püha Vaimu ei tohi kunagi mõista Jumala Sõna asendajana. Ta tegutseb ju Piibliga kooskõlas ja Piibli kaudu, et tõmmata meid Kristuse juurde; nii teeb Ta Piibli ehtsa piibelliku vaimulikkuse ainsaks mõõdupuuks. Piiblis on veatu õpetus (vaata 1Tm 4:6) ning Jumala Sõnana on Piibel usaldusväärne ja väärrib täit omaksvõtmist. Meie ülesanne ei ole asuda Pühakirja üle otsustama. Jumala Sõnal on õigus ja mõjuvõim otsustada meie isiksuse ja mõtlemise üle. On see ju Jumala kirjasõna.

Miks on Piibel usuküsimustes turvalisem juht kui subjektiivsed muljed? Millised tagajärjed on sellel, kui me ei võta Piiblit mõõdupuuna, millega kontrollida kõiki õpetusi ja oma vaimulikku kogemust? Kui isiklikel ilmutustel oleks vaimlikes küsimustes öelda viimane sõna, siis miks viiks see välja kaosesse ja eksitusse?

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust „Suur võitlus“ peatükki „Pühakiri on kaitsekiibiks“.

Traditsioon, kogemus, kultuur, mõistus ja Piibel on kohal, kui mõtestame Jumala Sõna. Otsustav küsimus on: Milline nimetatud mõjutajatest on meie teoloogia põhiautoriteet ja viimase sõna ütleja? On üks asi Piiblile rohelist tuld näidata, kuid on midagi muud lasta Piiblil Püha Vaimu tegevuse kaudu mõjutada ja muuta meie elu.

„Oma Sõna kaudu on Jumal andnud inimestele pääsemiseks vajalikud teadmised ning meil tuleb Pühakiri vastu võtta Jumala tahte autoriteetse ja eksimatu ilmutusena. See on iseloomu mõõdupuu, tõdede teadaandja ja läbielude katsekivi.“ . Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk 9.

Küsimused aruteluks:

1. Miks on kergem pooldada nii mõnegi inimliku traditsiooni üksikasju kui elada Jumala seaduse vaimus: armastada Issandat, meie Jumalat, kogu südamest, hingest ja meelest ning kaasinimest nagu iseennast (vaata Mt 22:37–40)?
2. Arutlege klassis pühapäevase osa viimase küsimuse üle. Millist osa täidab traditsioon meie koguduses? Milles näed religioosete traditsioonide õnnistusi ja takistusi?
3. Kuidas tagada, et ükskõik kui hea traditsioon ei tõrjuks välja Jumala kirjasõna kui meie lõplikku normi ja autoriteeti?
4. Kujutle, nagu räägiks keegi, et on näinud unenäo, kus Issand kõneles Temaga ja ütles, et pühapäev on Uue Testamendi ajal õige puhke- ja jumalateenimise päev. Kuidas sa sellele inimesele vastad ja kuidas õpetab seesugune lugu meile, mismoodi kontrollida kogemust alati Jumala Sõnaga?
5. Rääkige klassis kultuurikeskkonnast, kus teie kogudus asub. Kuidas mõjutab vastav kultuur sinu usku? Milliseid näiteid leiame ajaloost, mille puhul kultuur mõjutas tugevalt koguduseliikmete tegevust, nii et nüüd tagasi vaadates leiame mõju olevat negatiivse? Millised õppetunnid saame sellest enda jaoks, et me ei teeks tänapäeval samu vigu?

Üllatuspakk Soomes

Loo on kirja pannud Andrew McChesney Adventmisjonist.

Kuueaastane Timo Flink vaatas vaimustusega pilti Jeesuse teisest tulemisest Arthur Maxwelli raamatus „Piibli jutustused“. Poiss ei osanud seda veel lugeda, kuid ta silmitses Jeesust, kes istus taeva pilvedel, inglid ümber. „Tahan olla koos inglitega,“ mõtles Timo.

Täiskasvanud noorena tahtis Timo Jumalat teenida, kuid teda köitsid arvu-
tid. IT-inseneri õpingute ajal hakkas ta käima täiskasvanud noorte grupis, kes vestlesid igal reede õhtul koos pastoriga Piibli teemadel.

Peagi läksid grupi liikmete arvamused lahku laste ristimise juures. Timo kirik viljeles laste ristimist, kuid mõni grupi noor kuulus teise pühapäeva pühit-
vasse kirikusse, kus ristimine toimus üleni vette vajutamiseega. Timot üllatas, et tema pastor kaitses laste ristimist, aga ei suutnud oma tava Piibliga toetada.

Samal ajal hakkas Timo käima Ilmutusraamatu uurimise rühmas. Ta tajus, et see raamat oli tähtis, kuid ei saanud sellest aru. Ta palvetas arusaamise pärast.

Kui segadus juba päris suureks kasvas, läks Timo kevadisel vaheajal külla oma vanematele. Söögilaua taha istudes üllatas teda üks raamat. Tema isa ei olnud suur lugeja ja nii oli ta imestunud, et köögilaul lebas raamat. „Mis see on?“ küsis ta.

„Postimees tõi selle meile eile,“ ütles isa. „See on ühelt lähisugulaselt.“

Timo vaatas raamatut lähemalt. Pealkirjaks oli „Suur võitlus“ ning selle all olid väiksemas kirjas sõnad „Muistsed prohvetikuulutused täituvad“. Samal hetkel meenus talle lapsepõlves nähtud pilt Jeesuse teisest tulemisest.

Kolme päeva pärast oli Timol raamat läbi loetud. See vastas kõikidele tema küsimustele Ilmutusraamatu ja laste ristimise kohta. „Seda ma olengi igatse-
nud,“ mõtles ta.

Timo luges raamatu samal suvel veel korra läbi ja sügisel kolmandat korda. Siis nägi ta ajalehes kuulutust, et adventkirikus algab Taanieli raamatu seminar. Ta oli „Suurest võitlusest“ adventistide kohta lugenud ja nii läks ta kohale. Ta ristiti.

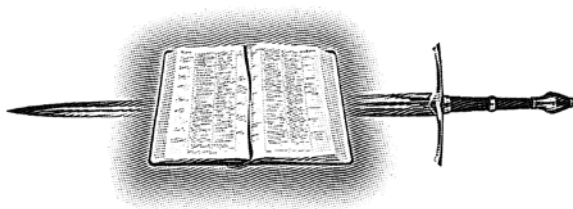
Koguduse ajakirjas ilmus artikkel Timo ristimisest, sest koguduse ajakiri avaldas teadaandeid kõikidest ristimistest. Soome teises otsas rõõmustas selle sõnumi üle lähisugulane, kes neile raamatu posti pani.

Timo (pildil) jättis arvutiõpingud selleks, et õppida pastoriks, ja nüüd on ta 45aastane ning Soome Adventkiriku kommunikatsiooniosakonna juht. Täna-
päevani ei tea ta, kuidas „Piibli lood“ tema vanaema koju jõudsid. Vanaema oli kuskilt saanud soomekeelse väljaande ja Timo vaatas seda, kui ta vanaemal külas oli.

„Suurel võitlusel“ on samuti tema südames eriline koht. Igal reede õhtul loeb ta sellest raamatust perekonna hardushetkel ette. „Mu naine arvas, et meil on vaja õpetada oma lapsi suhtuma tõsisemalt sellesse, millega elus silmitsi sei-
same,“ ütles ta. „Nii otsustasime lugeda „Suurt võitlust“.“

*Soome kuulub Trans-Euroopa divisjoni, mis saab sellel veerandaastal kolme-
teistkümnenda hingamispäeva annetuse.*

Ainult Pühakiri – Sola Scriptura

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1Kr 4:1–6; Tt 1:9; 2Tm 1:13; Mk 12:10, 26; Lk 24:27, 44, 45; Js 8:20.

Juhtsalm: „Sest Jumala sõna on elav ja tõhus ja vahedam kui ükski kaheterane mõök ning tungib läbi, kuni ta eraldab hinge ja vaimu, liigesed ja üdi, ning on südame meelsuse ja kaalutluste hindaja“ (Hb 4:12).

Protestantide kindel tõdemus „üksnes Pühakiri“ (*sola Scriptura*) tõstis Pühakirja ainsaks standardiks ja teoloogia kindlaks allikaks. Vastandina roomakatoliku teoloogiale, mis tähtsustas Pühakirja ja traditsiooni, rõhutas protestantlik usk märksõna „üksnes“; see tähendab, et *ainult Pühakiri* on usaldusväärne allikas, kui kõne all on usuasjad ja usuõpetus.

Just Piibel andis protestantlikule usupuhastusele otsustava jõu ja autoriteedi hakata vastu Roomale ning selle sajandeid kestnud eksiõpetustele. Vastukaaluks Pühakirja allegoorilisele tõlgendamisele, mille käigus anti piiblitekstile palju erisuguseid tähendusi, toonitasid protestantlikud reformaatrid Piibli grammatilise-ajaloolise tõlgendamise tähtsust, mis võttis tisiselt piibellikku grammatikat ja sõnasõnalisust.

Sellel nädalal vaatame üksikasjalikumalt mõistet *sola Scriptura*. Saame teada, et *sola Scriptura* sisaldab endas nii mõndagi piibellikku tõlgendamise aluspõhimõtet, mis on hädavajalik Jumala Sõna õigks mõistmiseks. Protestantidena peab Piibel olema meie lõplik õpetuslik moodupuu.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 2. maiks.

Algusest peale on seitsmenda päeva adventistid pidanud ennast Raamatu rahvaks, see tähendab, Piiblit uskuvateks kristlasteks. Pühakirja põhimõtte *sola Scriptura* (ainult Pühakiri) kinnitamisega tunnistame Piibli ainuautoriteeti. Ainult pühakiri on meie teoloogia valitsev norm ning elu ja õpetuse lõplik asjatundja. Muud allikad, nagu religioosne kogemus, inimese mõistus või traditsioon, alluvad Piiblile. Tegelikult oli *sola Scriptura* põhimõtte mõeldud kaitsma Pühakirja autoriteeti kirikust ja selle tõlgendusest sõltumise eest. Nii pidi olema välistatud võimalus, et Piibli tõlgendamise standard tuleks väljastpoolt Piiblit.

Loe 1Kr 4:1–6, eelkõige 6. salm, kus Paulus ütleb, et me ei läheks „üle selle, mis on kirjutatud“. Miks on see mõte meie usu jaoks tähtis?

Hoidumine minemast „üle selle, mis on kirjutatud“ ei välista teiste teadusharude teadmisi, nagu näiteks piibliarheoloogia või -ajalugu. Teised õppeained saavad heita valgust nii mõnelegi Piibliga seotud tahule ja Pühakirja lõikude taustale ning aitavad seega paremini mõista piibliteksti. Samuti ei välista eeltoodud põhimõtte teiste allikate, näiteks leksikonide, sõnaraamatute, konkordantside ning teiste raamatute ja kommentaaride abi tõlgendamisprobleemide puhul. Ometi on üle kõigi muude aspektide, teadusharude ja teisejärguliste abijõudude Piibli õige tõlgendamise jaoks esmatähtis Pühakirja tekst. Teisi vaatenurki tuleb hoolikalt hinnata Pühakirja kui terviku seisukohalt.

Sola Scriptura põhimõtet kasutades kinnitame tõsiasja, et kui meie usu tõlgendamisel kerkib esile vastuolu, siis võib üksnes Pühakiri olla parem ja otsustada iga muu allika või kiriku traditsiooni üle. Me ei tohi minna kaugemale Piiblis kirjutatust ega sellega vastuollu. Õige kristlus ja veenev evangeeliumi kuulutamine olenevad vankumatust pühendumisest Pühakirja autoriteedile.

„Ainult Pühakiri on kõikide maapealsete kirjutiste ja õpetuste tõeline isand ja õpetaja.“ – Martin Luther, *Luther's Works*, 32. kd: *Career of the Reformer II*, toim Jaroslav Jan Pelikan, Hilton C. Oswald ja Helmut T. Lehmann, 32 kd [Filadelfia: Fortress Press, 1999], lk 11, 12.

Loe Ap 17:10–11. Kuidas annavad need salmid teada, et kõne all on Pühakirja esikohale seadmine?

Piibel ise väidab, et „kogu Pühakiri on Jumala sisendatud“ (2Tm 3:16) ja et „ühtki prohvetiennustust Pühakirjas ei või omapäi seletada“ ning et „Pühast Vaimust kantuina on inimesed rääkinud, saades sõnumi Jumala käest“ (2Pt 1:20, 21). Lähtudes tõsiasiast, et Piibli põhiautoriks on Jumal, saame peamiste teemade suhtes eeldada Pühakirja erinevate osade vahelist ühtsust ja kooskõla.

Loe Tt 1:9 ja 2Tm 1:13. Miks on Piibli ühtsus meie usu jaoks tähtis?

Ainult oma sisemise ühtsuse põhjal, mis pärineb jumalikust inspiratsiooni, saab Pühakiri toimida iseenda tõlgendajana. Kui Pühakirja õpetustel ei oleks kõikehõlmavat ühtsust, ei saaks me mitte ühegi teema puhul välja tulla ühtse doktriiniga. Piibli kooskõllalisus annab kogudusele abivahendid tõe ja vale vahel vahetegemiseks ning väärusust lahti ütlemiseks. Ilma selleta ei oleks alust distsiplinaarmedeid kasutada ega Jumala tõest kõrvalekaldu mist parandada. Pühakiri kaotaks oma veenva ja vabastava väe.

Jeesus ja Piibli kirjutanud inimesed aga võtsid Pühakirja kooskõllalisust tõsikindlusega, mis põhineb selle jumalikul päritolul. Näeme seda nende harjumusest tsiteerida paljusid Vana Testamendi raamatuid võrdväärse ja kooskõllalise kaaluga (Rm 3:10–18; siin tsiteerib Paulus Koguja raamatut [7:20], Psalmi [14:2, 3; 5:10; 10:7] ja Jesaja raamatut [59:7, 8]).

Piibli kirjutajad mõistsid, et Pühakiri on lahutamatu, sidus tervik, mille põhiteemad arenevad edasi. Vana Testamendi ja Uue Testamendi vahel ei ole ebakõla. Uus Testament ei sisalda uut evangeeliumi ega uut religiooni. Vana Testament avaneb Uues Testamendis ning Uus Testament tugineb Vanale Testamendile. Ja nii on need kaks Testamenti vastastikku seotud ning valgustavad teineteist.

Pühakirja ühtsus tähendab sedagi, et kui uurime üht piibellikku teemat, tuleb arvestada kogu Pühakirja (*tota Scriptura*), mitte aga rajada oma õpetus vaid üksikutele väljaütlemistele.

Mida peaksime tegema, kui jõuame piiblisalmi või mõttekäiguni, mis tundub olevat Piiblis mujal öelduga vastuolus? Kuidas asume probleemi lahendama?

Igasugune üleskutse toetuda üksnes Piiblile kaotab mõtte juhul, kui Piibli teksti tähendus on ebaselge.

Loe Mt 21:42, Mt 12:3, 5; Mt 19:4; Mt 22:31; Mk 12:10, 26; Lk 6:3; Mt 24:15 ja Mk 13:14. Kuidas suunab Jeesus Pühakirja sõnumis selguse saamiseks korduvalt tähelepanu Pühakirjale?

Piibellik tunnistus on üheselt mõistetav: Piibel on piisavalt selge selles, mida ta õpetab. Piibel on nii selge, et seda suudavad mõista ühtviisi nii lapsed kui ka täiskasvanud, eriti selle põhilisi õpetusi. Ja ometi on lõputuid võimalusi meie tundmise ning mõistmise sügavuti kasvamiseks. Selleks, et enda jaoks Piibli mõttest aru saada, ei ole meil vaja kiriklikku magistriklassi. Põhiõpetusi suudavad mõista kõik usklikud. Piibel eeldab kõikide usklite preestriseisust ega piira tõlgendamist väheste valitutega, nagu teeb kiriklik preestriamet. Seepärast julgustatakse Piiblis meid Pühakirja enda jaoks tundma õppima, kuna oleme suutelised mõistma Jumalast meile antud sõnumit.

Tabavalt on öeldud, et „Piibli kirjutajate näitel märkame järjekindlalt, et Pühakirja tuleb võtta lihtsalt, sõna otseses mõttes, kui just ei ole tegemist selge ja ilmse kõnekujundiga... Sõna otsese mõtte „kaunast“ ei tule midagi välja lüüda, et jõuda müstilise, varjatud, allegoorilise tähendusega „terani“, mida ainult asjasse pühendatud isikud suudavad avastada.“ – *Handbook of Seventh-day Adventist Theology* (Hagerstown, MD: Review and Herald Publishing Association, 2000), lk 65. Piibli selgus käib keele, tähenduse ja Pühakirja sõnade kohta, sest Piibli kirjutajad on edasi andnud kindlat tõe, mitte aga salmide subjektiivset, kontrollimata paljutähenduslikkust.

Miski ei ütle samas, et me ei jõuaks vahel salmide või mõttekäikudeni, millest me täiesti aru ei saa või mida ei hooma. Tegemist on ju Jumala Sõnaga ja meie oleme vaid pattulangenud inimesed. Ometi on Jumala Sõna piisavalt selge asjus, mida meil on – eelkõige pääsemisega seoses – päriselt vaja teada ja mõista.

Mõtle, millal sa ei saanud mõnest piiblisalmist aru, aga need selginesid hiljem. Mida sa sellest kogemusest õppisid, millega saad ehk aidata kedagi, kes sarnase murega maadleb?

Ainult sellepärast, et Pühakirjal on üks alus, saab Piibel toimida omaenese tõlgendajana. Ilma niisuguse ühtsuseta ei saaks Pühakiri olla enda tähenduse valgustaja, mille puhul Pühakirja üks osa tõlgendab teist ja saab seega võtmeks, kuidas mõista seotud lõike.

Loe Lk 24:27, 44, 45. Kuidas viitas Jeesus Pühakirjale, kui selgitas, kes Ta on? Mida õpetab see meile Pühakirja kasutamisevõimaluste kohta?

Ilmu, mis tuleb Pühakirja tõlgendamisest Pühakirjaga, seisneb tõsiasjas, et tähendusele langeb lisavalgus. Me ei seo erinevaid tekstilõike oma seisukoha tõestamiseks valimatult kokku. Küll aga võtame hoolikalt arvesse iga lõigu konteksti. Lisaks vahetule kontekstile uuritava lõigu ees ja järel peaksime võtma arvesse kogu selle raamatu kaasteksti, kus lõik asub. Kuna aga Paulus ütleb Pühakirja kohta, et „mis iganes enne on kirjutatud, see on kirjutatud meile õpetuseks“ (Rm 15:4), siis peaksime lisaks tundma õppima kõike seda, mida Pühakiri meile antud teema kohta ütleb.

„Piibel on omaenda seletaja. Pühakirja tuleb võrrelda Pühakirjaga. Õpilane peab õppima vaatama sõna tervikuna ja nägema selle osade vahel seoseid. Ta peab ammutama teadmisi suure keskse teema kohta, Jumala algse plaani kohta maailma jaoks, suure võitluse esiletuleku kohta ja lunastustöö kohta.“ – Ellen G. White, *Kasvatus*, lk 190.

Kui võrdleme Pühakirja Pühakirjaga, on tähtis õppida Piiblit põhjalikult. Kui võimalik, peaksime seda tegema originaalkeeltes või vähemalt sobiva tõlke vahendusel, mis annab ustavalt edasi algse heebrea ja kreeka keeles sisalduva mõtte. Ehkki originaalkeelte tundmine ei ole Piibli heaks mõistmiseks möödapääsmatu, on see vajaduse korral kindlasti abiks. Sõna ustav ja palvemeelne õppimine alandlikus ja anduvas meelsuses kannab päris kindlasti head vilja.

Mõtleva mõtte doktriinile, nagu näiteks surnute olukorrale, mille puhul mõne valitud lõigu juurde jäämine viiks eksitusse juhul, kui muid lõike eiratakse. Mida räägib niisugune näide sellest, kui oluline on Piiblist parimal viisil aru saamiseks koguda kokku ja lugeda kõike, mida Piibel vastava teema kohta ütleb?

Loe Js 8:20. Miks on alati oluline tagasi pöörduda piibelliku „õpetuse ja tunnistuse“ juurde kui meie õpetuse ja doktriini mõõdupuu juurde? Mida tähendab see nende prohvetite teenimistööd silmas pidades, kes pole Piibli kaanoni osaks saanud?

Kui räägime põhimõttest *sola Scriptura* (üksnes Pühakiri), seisavad seitsmenda päeva adventistid paratamatult küsimuse ees, mida teha Ellen G. White'iga, keda Jumal samuti inspireeris ja kes teenis sõnumitoojana Jumala ülejäänud rahva heaks. Milline on tema kirjutiste suhe Pühakirjaga?

Ellen White'i kirjutiste pealiskaudnegi lugemine näitab selgesti, et kogu tema mõttemaailma ja teoloogia alus oli Piibel. Tegelikult kinnitas ta korduvalt, et Piibel on kõrgeim autoriteet ning kõikide õpetuste, usu ja elukommete lõplik normatiiv (vaata *Suur võitlus*, lk 595). Ta toetas ja hoidis ülal protestantide suurt põhimõtet – *sola Scriptura* (vaata *Suur võitlus*, lk 9).

Ellen G. White'i enda vaate kohaselt olid tema kirjutised Pühakirjaga võrreldes „väiksem valgus, et juhtida mehed ja naised suurema valguse juurde“ – Piibli juurde (*The Advent Review and Sabbath Herald*, 20. jaanuar 1903). Ükski tema kirjutis ei ole mõeldud olema tõsise piibliuurimise kiirvariant või asendus. Tegelikult märgib ta: „Te ei ole Pühakirjaga tuttavad. Kui te oleksite teinud Jumala Sõna oma uurimisaineks, sooviga jõuda Piibli tasemeni ja saavutada kristlik täiuslikkus, ei oleks te vajanud „Tunnistusi“. Kuna te jätsite enda jaoks tähelepanuta Jumalast inspireeritud Raamatu, siis on Jumal püüdnud teieni jõuda lihtsate, otsekoheste tunnistustega.“ – Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, 2. kd, lk 605.

Ja sellena tuleb tema kirjutisi hinnata. Nende inspiratsioon on sama-laadne, nagu oli Piibli kirjutajatel, kuid neil on Piiblist erinev ülesanne. Tema kirjutised ei ole Pühakirja lisa, vaid on allutatud Pühakirjale. Ialgi polnud tal kavas oma kirjutistega asuda Pühakirja kohale; vastupidi, ta tõstas esiplaanile Piibli kui usu ja eluviisi ainsa mõõdupuu.

Mõtle, milline uskumatult hea and on meile antud Ellen G. White'i teenimistöö kaudu. Kuidas õppida paremini hindama temalt tulevat hämmastavat valgust, hoides samas alal Pühakirja ülimuslikkust?

Reede, 1. mai

Toetav mõte: Loe teosest „Handbook of Seventh-day Adventist Theology“ („Seitsmenda päeva adventteoloogia käsiraamat“) Piibli tõlgendamise peatükist „The Analogy of Scripture“ („Pühakirja analoogia“) lõike „Scripture Is Its Own Interpreter“ („Pühakiri on iseenda tõlgendaja“), „The Consistency of Scripture“ („Pühakirja sidusus“) ja „The Clarity of Scripture“ („Pühakirja selgus“), lk 64–66. Loe raamatust „Kasvatus“ läbi 20. peatükk „Piibli õppimine ja uurimine“, lk 185–192; „Valitud kuulutuste“ 3. raamatust loe peatükki „Esihoht Sõnale“, lk 29–33.

„Piibli õppijat tuleb õpetada tulema selle [raamatu] juurde õppiia meel-suses. Meil tuleb tahta teada, mida ütleb Jumal, mitte aga otsida selle lehe-külgedelt tõestusi oma seisukohtade säilitamisele. Piibli õige tundmine saavutatakse ainult selle Vaimu abiga, kelle abiga sõna anti. Ja selle tund-mise saavutamiseks tuleb meil selle järgi elada. Kõigele, milleks Jumala sõna kohustab, tuleb meil kuuletuda... Piibli uurimine nõuab meie usinaimaid jõupingutusi ja sihikindlat mõtet. Nii nagu maine kaevur väärtuslikku kulda otsides kaevab, niisama innukalt, sihikindlalt peame me otsima Jumala sõna varandust.“ – Ellen G. White, *Kasvatus*, lk 189.

„Kui võtate Piiblit kui oma toitu, oma liha ja oma jooki, kui teete selle põhimõtte oma iseloomu osaks, hakkate tundma paremini, kuidas saada nõu Jumalalt. Tõstan teie ees täna kõrgele kallihinnalise Sõna. Ärge korra-ke minu poolt öeldut sõnadega „õde White ütles seda“ ja „õde White ütles toda“. Selgitage välja, mida ütleb Issand, Iisraeli Jumal, ja siis tehke, mida Ta käsib.“ – Ellen G. White, *Valitud kuulutused*, 3. raamat, lk 33.

Küsimused aruteluks:

1. Milliseid ekslikke uskumusi on inimestel sellepärast, et nad on vaada-nud ainult üht või teist piiblisalmi ja mitte kõike seda, mida Piibel vastava teema kohta ütleb?

2. Mt 11:11 ütles Jeesus Ristija Johannese kohta: „Tõesti, ma ütlen teile, naisest sündinute seast ei ole tõusnud suuremat Ristija Johannesest, aga väikseim taevariigis on suurem temast.“ Jeesus osutab siin prohvetile, kelle kirjutisi Piiblis ei ole, ja ometi ütles Ta Johannese kohta niimoodi. Mida rää-gib see meile tõsiasjast, miks ei pea õigel prohvetil olema raamatut Piiblis, kuigi ta on õige prohvet? Millise sõnumi saame sellest tõsiasjast seitsmenda päeva adventistidena?

3. Me ei ole adventistidena ainsad, kes väidavad, et Piibel on meie lõplik autoriteet. Teisedki kirikud väidavad seda. Kuidas selgitame vastuolusid doktriinides, mida teised kristlased väidavad samuti olevat Piiblist leidnud?

Tee Jeesusele

Loo on kirja pannud Antonis Matsoukaros.

Kasvasin üles Küprosel, kristlikus riigis. Kuid mu pere oli ainult nime poolest kristlik. Kui olin 12aastane, jäin haigeks ja ükski arst ei suutnud mind ravida. Hakkasin siis Jumalat otsima. Küllastasin erinevaid kirikuid lootuses terveks saada. Kummardusin kujude ees ja läitsin küünlaid ning mõtlesin, et minu tegevus veenab Jumalat mulle appi tulema. Aga tulutult.

Palju aastaid hiljem, kui olin 30aastane, leidsin oma ukse eest lehekese, mis teatas arheoloogia- ja usuteemalisest loengusarjast ühes üldkasutatavas saalis. Loetletud olid kõigi õhtute teemad. Kuigi ma ei teadnud seda tol hetkel, korraldas sarja seitsmenda päeva adventistide kogudus.

Ma ei olnud huvitatud. Kuid üks teema umbes poole loetelu peal tõmbas tähelepanu: „Antikristus ja arv 666“. Otsustasin selles loengus käia.

Elav esitus ärgitas mind ja käisin lõpuks kõigil ülejäänud koosolekutel. Loengusarja lõpus kutsusid korraldajad osalejaid seitsmenda päeva adventistide kogudusse jumalateenistusele. Hakkasin regulaarselt teenistustel käima ja veendusin lõpuks adventsõnumis. Kuid kõhklesin ristimise suhtes. Nikosia on küllaltki väike linn ja inimesed on üsna lähedalt seotud. Seepärast mõtlesin, kuidas mu sõbrad ja perekond sellesse suhtuvad, kui avastavad, et olen loobunud oma lapsepõlve kirikust ja hakanud seitsmenda päeva adventistikis.

10 aastat kaalusin, kas on oluline ristitud saada. Kas see teeb mind paremaks inimeseks? Kas olen valmis adventkoguduse ja selle eluviisi järgi käima?

Pastor oli väga kannatlik. Ajapikku said meist head sõbrad. Pärast mõningat leebet julgustamist mind ristiti.

Ma ei ole seda otsust iial kahetsenud.

Sellest kaunist päevast on möödunud mitu aastat. Olen nüüd 55aastane ja tegev oma väikeses koguduseperes. Olen hingamispäevakooli õpetaja ja tegutsen koos uue pastoriga veebilehe loomisel, et jõuda Küprose inimesteni.

Jeesus tuleb varsti ja siis, kui Ta tuleb, parandab Ta viimaks minu pikaajalise haiguse. Tähtsaim on aga see, et inimesed Küprosel ja üle kogu maailma teaksid Jeesusest ning valmistuksid Tema tulekuks.

Osa selle veerandi kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab ehitada uue kogudusehoone ja kogukonnakeskuse Antonise koguduse ja veel kahe lähedalasuva koguduse jaoks Nikosias Küprosel. Täname teid, et kavatsete heldelt annetada.

Miks on tõlgendamist vaja?

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Lk 24:36–45, 1Kr 12:10; 1Kr 14:26; Ap 17:16–32; Jh 12:42, 43.

Juhtsalm: „*Aga ilma usuta on võimatu olla meelepärase, sest kes tuleb Jumala juurde, peab uskuma, et tema on olemas ja et ta annab palga neile, kes teda otsivad*“ (Hb 11:6).

Piibli lugemine tähendab ühtlasi Piibli tõlgendamist. Aga kuidas me seda teeme? Milliseid põhimõtteid kasutame? Mida hakkame näiteks peale erinevate kirjanduslike vormidega, mida Piiblist leiame? Näiteks, kas lõik, mida loeme, on tähendamissõna, prohvetlik-sümbolne unenägu või ajalooline jutustus? Sellise tähtsa küsimuse üle otsustamine Pühakirja kontekstis tähendabki juba tõlgendamist.

Aeg-ajalt kasutab mõni inimene Piiblit nagu jumalikku oraaklit: ta avab Piibli juhuslikult, et leida piiblisalm, millest loodab saada juhatust. Kuid Piibli lõikude juhuslik ühtepõimimine võib viia väga veidrate ja väärade järeldusteni.

Näiteks, kui üks abielumees läks oma naise juurest teise naise juurde, sai hüljatud naine suurt julgustust järgnevast piiblisalmist: „Ja ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele“ (1Ms 3:15). Ta oli – sellele salmile tuginedes – veendunud, et tema abikaasa afäär ei kesta kaua!

Iga ilma kontekstita salm muutub ruttu kellegi tegevuskava ja ideede ettekäändeks. Seega on meil suur vajadus Piibli lugemise kõrval ka seda õigesti tõlgendada.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 9. maiks.

Loe Lk 24:36–45. Mis hoidis jüngreid, kes olid Pühakirjaga väga tuttavad, nägemast Jumala Sõna õiget tähendust, kuigi ettekuulutatud sündmused rullusid lahti nende endi silme all?

Mitte keegi ei tule Pühakirja teksti juurde „valge lehena“, tühja peaga. Iga lugeja, iga Pühakirja õppija avab Piibli teatud tausta ja isikliku kogemusega, mis mõjutab paratamatult tõlgendamise protsessi. Jüngritelgi olid oma erilised arusaamised selle kohta, kes Messias oli ja mida Ta pidi eeldatavasti tegema hakkama. Need arusaamad põhinesid jüngrite ajastu ootustel. Sellised kindlad veendumused takistasid piibelliku teksti selgelt mõistmist ning see aitab selgitada, miks mõistsid jüngrid päris sageli vääriti Jeesust ning Tema elu, surma ja ülestõusmisega seotud sündmusi.

Meil kõigil on palju uskumusi selle maailma kohta, ülima reaalsuse kohta, Jumala kohta jne, mida oletame või heaks kiidame – ka tahtmatult või teadvustamata – siis, kui Piiblit tõlgendame. Mitte keegi ei tule piibelliku teksti juurde tühja meelega. Näiteks, kui kellegi maailmavaade välistab kategooriliselt igasuguse üleloomuliku jumaliku sekkumise, siis ei loe see inimene Pühakirja kui õiget ja usaldatavat aruannet Jumala tegevuse kohta ajaloos ega saa sellest niimoodi aru, vaid tõlgendab Piiblit üpris teistmoodi inimesest, kes nõustub üleloomuliku reaalsusega.

Piibli tõlgendajad ei saa ühe nipsuga minema saata oma minevikku, oma kogemusi, olemasolevaid mõtteid ning juba moodustunud mõisteid ja arvamusi. Pole võimalik saavutada täielikku neutraalsust või absoluutset objektiivsust. Piibli uurimine ja teoloogiline mõtisklus toimub alati maailma ja Jumala olemusest eelnevalt moodustunud seisukoha taustal.

Hea sõnum on selles, et Püha Vaim saab avada ja korrigeerida meie piiratud vaatenurki ja eelarvamusi, kui loeme Pühakirja sõnu avatud meele ja ausa südamega. Piibel kinnitab korduvalt, et vägagi erineva tagamaaga inimesed suutsid mõista Jumala Sõna ning et Püha Vaim juhib meid „kogu töesse“ (Jh 16:13).

Millised on mõningad sinu enda eelarvamused Jumala Sõna suhtes? Kuidas saad need kõik allutada Jumala Sõnale nii, et Sõna paneks su mõttekäigud suuremasse kooskõlla reaalsusega, mida Piibel õpetab?

Piibel kirjutati väga muistsetes keeltes: Vana Testament kirjutati peamiselt heebrea keeles, vähesed lõigud sellest aramea keeles. Uus Testament aga kirjutati koinee kreeka keeles (koinée oli hellenismi ajal üldisemalt levinud kreeka ühiskeel). Valdav osa maailma elanikkonnast ei räägi tänapäeval neid muistseid keeli ega loe neis kirjutatud tekste. Seega on tulnud Piibel tõlkida mitmesugustesse kaasaegsetesse keeltesse.

Kuid nagu iga hea tõlk teab, nii toimub iga tõlke juures alati mingisugune tõlgendamine. Sõnal, mis on ühes keeles, ei pruugi olla täpset vastet teises keeles. Hoolikat tõlkimise ja teksti tõlgendamise kunsti ning oskust nimetatakse „hermeneutikaks“.

Loe 1Kr 12:10; 1Kr 14:26; Jh 1:41; 9:7; Ap 9:36 ja Lk 24:27. Kõigist eeltoodud lõikudest aimub tõlgendamist ja tõlkimist. Lk 24:27 tuli Jeesuselgi selgitada jüngeritele Pühakirja tähendust. Mida ütleb see meile tõlgendamise tähtsuse kohta?

Kreekakeelne sõna *hermeneuo*, millest tuleneb sõna *hermeneutika* (piiblitõlgendus), pärineb kreeka jumala Hermese nimest. Hermest peeti jumalate käskjalaks ja sõnumitoojaks ning seega muuhulgas vastutajaks jumalike sõnumite tõlkimise eest inimestele.

Hermeneutika puhul on meie jaoks otsustav küsimus selles, et kui me originaali keeli ei loe, siis pääseme tekstile ligi ainult tõlke kaudu. Õnneks teevad paljud tõlked head tööd olulise tähenduse vahendamisel. Meil ei ole vaja tunda originaalkeelt selleks, et mõista Pühakirjas ilmutatud olulisi tõdesid, kuigi selline keeleoskus oleks kasulik. Ometi on ka hea tõlke korral teksti õige tõlgendamine tähtis, nagu näeme Lk 24:27. Siit tuleb hermeneutika põhieesmärk: anda edasi piiblisalmide täpne tähendus ja aidata meil mõista, kuidas tekstis olevat õpetust õigesti oma ellu rakendada. Nagu äsjamainitud salmid Luuka evangeeliumist näitavad, tegigi Jeesus oma järelkäijate puhul just seda. Kujuta ette, kuidas oleks, kui Jeesus sulle ise piiblisalme tõlgendaks!

Paljudel inimestel on võimalus kasutada erinevaid tõlkeid, aga paljudel ei ole. Ükskõik, millise tõlke abil sa töötama pead, miks on oluline uurida Sõna palvemeelselt ja püüda olla kuulekas selle õpetustele?

Loe Ap 17:16–32. Ap 17. peatükis püüdis Paulus edasi anda evangeeliumi sõnumit uues kontekstis: kreeka kultuuri filosoofias. Kuidas mõjutavad eri kultuuritaustad meie hinnangut mitmesuguste mõistete tähtsusele?

Lähis-Ida kultuurikeskkonna tundmine aitab kaasa nii mõnestki Piibli lõigust aru saamisele. „Näiteks omistati heebrea kultuuris üksikisikule vastutus tegude eest, mida ta ei teinud, kuid lubas juhtuda. Seega panevad Pühakirja inspireeritud kirjutajad üldiselt Jumala aktiivse tegevuse arvele sündmused, mille kohta läänelikus mõtlemises saab öelda, et Ta lubas neil juhtuda ehk ei hoidnud neid ära – näiteks vaarao südame paadumus.“ – „Methods of Bible Study“, lõik 4.p.

Kultuur tõstatab ühtlasi mõne olulise hermeneutilise küsimuse. Kas Piibel on kultuuriliselt määratletud ja vastab seega ainult sellele kultuurile, millesse ta sobib? Või kas konkreetsetes kultuuriruumis antud jumalik sõnum ületab vastava kultuuri ja kõnetab kõiki inimesi? Mis juhtub, kui kellegi enda kultuuriline kogemus saab meie Pühakirja tõlgendamise aluseks ja määravaks teguriks?

Ap 17:26 esitab Paulus huvitava vaatenurga tegelikkusele, mis jääb sageli tähelepanuta siis, kui inimene seda salmi loeb. Ta märgib, et Jumal tegi meid kõiki ühest verest. Kuigi inimesed erinevad üksteisest kultuuriliselt väga palju, on meil piibellikult rääkides üks ühine side, hoolimata kultuurierinevustest, kuna Jumal on kogu inimkonna Looja. Meie patusus ja päästevajadus ei piirdu ühe kultuuriga. Me kõik vajame päästet, mida pakub Jeesuse Kristuse surm ja ülestõusmine.

Kuigi Jumal kõnetas konkreetseid põlvkondi, nägi Ta ette, et tulevased põlvkonnad, kes Jumala Sõna loevad, mõistavad, kuidas need tõed ületavad kohalikud ja kitsendatud olukorrad, mille jooksul piiblitekstid kirjutati.

Paralleeli tõmmates mõtle algebrale, mis leiutati esimesena 9. sajandil pKr Bagdadis. Kas see tähendab, et vastava matemaatikaharu tõed ja põhimõtted piirduvad ainult tolle aja ja kohaga? Muidugi mitte.

Sama põhimõtte rakendub Jumala Sõna tõdedele. Kuigi Piibel kirjutati kaua aega tagasi kultuurikeskkonnas, mis erines meie tänase päeva omast vägagi, on sellesse kätketud tõed meie jaoks nüüd sama kohased, nagu need olid algsete adressaatide jaoks.

Loe Jh 9:39–41 ja Jh 12:42, 43. Mis takistas inimesi neis kirjakohtades vastu võtmast Piibli sõnumi tõde? Millise hoiatussõnumi ja manitsuse ettevaatusele saame neist juhtumitest enda jaoks?

On kerge vaadata halvaksapanuga usujuhtidele, kes nii jõuliste tõendite vaatamata hülgasid Jeesuse. Ometi peame ise olema ettevaatlikud, et meie ei soodustaks samasugust suhtumist Tema Sõnasse.

Pole kahtlustki, et patt on radikaalselt muutnud, käristanud ja purustanud meie suhet Jumalaga. Patt mõjutab kogu inimelu. Samuti mõjutab see meie suutlikkust Pühakirja tõlgendada. Asi pole ainult selles, et meie inimlikud mõtteprotsessid on kerged minema patuste eesmärkide teenistusse, vaid meie meeli ja mõtteid on rikkunud patt ning seega on need suletud Jumala tõe ees. Saame oma mõtlemises tuvastada rikutusele iseloomulikke jooni: uhkust, enesepettust, kahtlust, võõrandumist ja sõnakuulmatust.

Uhke inimene tõstab enese kõrgemale Jumalast ja Tema Sõnast. Seepärast juhib uhkus tõlgendajat tõstma inimlikku mõistust lõpliku tõe üle otsustaja kohale. Selline suhtumine vähendab Pühakirja jumallikku autoriteeti.

Osa inimesi kaldub kuulama ainult nende jaoks kõitvaid mõttekäike, olgugi need vastuolus Jumala ilmutatud tahtega. Jumal on meid hoiatanud enesepetmise ohu eest (Ilm 3:17). Patt hellitab ka kahtlust, mille puhul kõhklemine ja kaldumine Jumala Sõna umbusaldama. Kui alustame kahtlusega, siis ei jõua me piibelliku teksti tõlgendamisel iialgi kindlasse kohta. Kahtlev inimene paneb ennast ju ruttu kohale, kus tema otsustab, mis on Piiblis vastuvõetav ja mis mitte, ning see on väga ohtlik jalgealune.

Selle asemel peaksime asuma Piiblit lugema usu ja alistumisega, mitte kriitilise hoiakuga ning kahtlusega. Uhkus, enesepettus ja kahtlus viivad Jumalast ja Piiblist kaugenemiseni, mis omakorda juhib sõnakuulmatusse, see tähendab tahtmatusse järgida Jumala ilmutatud tahet.

Oled sa millalgi leidnud ennast võitlemas veendumuse vastu, mille Piiblit lugedes said – lugemine osutas sulle küll selgesti, mida teha tuleb, aga sina tahtsid toimida teisiti? Mis juhtus ja mida sa oma kogemusest õppisid?

Loe Ne 8:1–3, 8. Miks on selge arusaamine Pühakirjast meie jaoks nii tähtis, mitte ainult üksikisikutena, vaid kogudusena?

Kõige tähtsamaks küsimuseks Pühakirjas on päästmise küsimus ja see, kuidas meid päästetakse. Millel muul on pikas perspektiivis veel tähtsust? Mis kasu on sellest, nagu Jeesus ise ütles, kui me saame kõik selle, mida maailm pakub, ja kaotame oma hinge (Mt 16:26)?

Teadmine, mida Piibel pääste kohta õpetab, oleneb aga väga palju tõlgendamisest. Kui läheneme Piiblile ja tõlgendame seda väärtalt, siis jõuame ilmselt valede järeldusteni mitte üksnes päästest arusaamises, vaid ka kõiges muus, mida Piibel õpetab. Tegelikult hiilis juba apostlite ajal kogudusse teoloogiline väärarvamus, millele oli kahtlemata toeks Pühakirja vale tõlgendamine.

Loe 2Pt 3:15, 16. Mida räägib see meile Pühakirja õigesti lugemise tähtsusest?

On tõsi, et Piibli rahvana tahame elada Piibli ja üksnes Piibli järgi. Me ei taha, et meil oleks muid mõõduandvaid allikaid, nagu traditsioon, usutunnistused või koguduse õpetuslik autoriteet, mis meie jaoks Piiblit tõlgendaks. Sellepärast on Piibli õige hermeneutika teema väga tähtis, kuna ainult Piibel ütleb meile, mida tuleb uskuda ja kuidas elada.

Pühakirja tõlgendamise teema on väga tähtis koguduse teoloogilise ja misjonialase tervise jaoks. Piiblit õigesti tõlgendamata ei saa olla ühtset doktriini ja õpetust ning seega ühtsust koguduses ja meie missioonis. Halb ja väärdunud teoloogia viib paratamatult puuduliku ja moondunud misjonitööni. Lõpuks, kui meil on maailmale edastada sõnum, kuid tähenduse suhtes valitseb segadus, kuidas saaksime siis esitada sõnumit mõjusalt neile, kellel on vaja seda kuulda?

Loe Ilm 14:6–12 kolme ingli kuulutust. Millised teoloogilised teemad siin esile tulevad ja miks on neist õigesti aru saamine meie missiooni jaoks vägagi tähtis?

Reede, 8. mai

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust „Tee Kristuse juurde“ peatükki „Mida teha kahtlusega“, lk 105–113 ning dokumendist „Methods of Bible Study“ („Piibliuurimise meetodid“) lõik 1: „Bible Study: Presuppositions, Principles, and Methods“ (Piibliuurimine: eeldused, põhimõtted ja meetodid“), lõik 2: „Presuppositions Arising from the Claims of Scripture“ („Eeldused, mis tulenevad Pühakirja väidetest“) ja lõik 3: „Principles for Approaching the Interpretation of Scripture“ („Pühakirja tõlgendamise põhimõtted“). („Methods of Bible Study“ leiate aadressilt www.adventistbiblicalresearch.org/materials/bible-interpretation-hermeneutics/methods-bible-study).

„Sõna uurima hakates jäta ukse taha oma ettekujutuslikud seisukohad ning oma päritud ja arendatud mõttekäigud. Sa ei jõua iialgi tõeni juhul, kui uurid Pühakirja oma ideede õigustamiseks. Jäta need ukse taha ning mine pattukahetseva südamega kuulama seda, mida Issandal on sulle öelda. Kui tõe alandlik otsija istub Kristuse jalge ees ja õpib Temalt, siis annab sõna talle mõistmist. Nende jaoks, kes on oma mõttes liiga targad, et Piiblit uurida, ütleb Kristus: sul tuleb saada südamest tasaseks ja alandlikuks, kui sa tahad saada targaks õndsuses.“

Ära loe sõna varasemate seisukohtade valguses, vaid eelarvamustest vaba mõttega, otsi see läbi hoolikalt ja palvemeelselt. Juhul, kui jõuad lugedes veendumusele ja näed, et sinu kallikspeetud arvamused ei ole sõnaga kooskõlas, siis ära püüa kohandada sõna nende arvamustega. Kohanda oma arvamused sõnaga. Ära lase sellel, mida sa mõõdanikus uskusid või harrastasid, kontrollida arusaamist. Ava oma mõistuse silmad nägema seaduse imesid. Selgita välja, kuidas on kirjutatud, ja siis aseta oma jalad igavesele Kaljule.“ – Ellen G. White, *Kuulutus noortele*, lk 260.

Küsimused aruteluks:

1. Kuidas mõjutab meie maailmavaade, haridus ja kultuur Pühakirja tõlgendamist? Miks on meie jaoks vägagi oluline olla teadlik välistest mõjutustest, mida toome paratamatult kaasa Piibli tõlgendamisse?
2. Nõustume kõik tõsiasjaga, et oleme patused ja patt mõjutab meid negatiivselt. Mismoodi avaldab patt mõju sellele, kuidas me Piiblit loeme? See tähendab, mida teeb patt meiega, mis võib panna meid Jumala Sõna valesti tõlgendama? Näiteks, kuidas võib soov teha midagi, mida Piiblis hukka mõistetakse, panna meid Piiblit moonutatult lugema? Millisel muul viisil imbub patt sellesse, kuidas me Piiblit tõlgendame?
3. Kuidas saab Piibli kirjutamise aja ja kultuuri parem mõistmine aidata meil rohkem aru saada mõnest Pühakirja lõigust? Too näiteid.

Poolakas kaotas neli poega

Loo on kirja pannud Andrew McChesney Adventmisjonist.

Jumal õnnistas Wiesława Winiarskat (Lodzis, Poolas) nelja pojaga. Siis sai Wiesława poeg Grzegorz 26aastasena veidras õnnetuses surma. Ta oli läinud jooksma ja raudtee rööbaste lähedal sörkides tõmbas kiirrongi tekitatud tuul ta rööbastele.

Jacek sooritas 28aastasena enesetapu. Tal oli elus raskusi ja ta poos enda üles.

Stawek oli 39aastane, kui ta sai tänaval röövimise käigus kõvasti peksta. Ta suri haiglas.

Wiesława viimasel pojalt Jarosławil diagnoositi ajukasvaja siis, kui ta oli 16aastane. Pärast mitut operatsiooni suri ta 33aastasena.

Wiesławal ei ole enam poegi, kelle poole vanas eas abi saamiseks pöörduda. 68aastase naise terviseprobleemid kasvavad üha. Ta põeb suhkruhaigust ja tal on olnud kaks rabandust. Tal on tõsised seljahädad ja ta käib kepiga. Ta on kaotanud suure osa nägemisest ja arvab, et jääb pimedaks.

„Minu elu ei ole olnud roosiaed,“ ütles Wiesława. „Ometi võin ma öelda, et olen õnnelik. Tegelikult ei ole ma olnud iial õnnelikum kui praegu.“

Mõni aasta tagasi koputas noor meditsiinitudeng Tomasz Karauda naise maja uksele, et pakkuda tasuta üht eksemplari ajakirjast Ajamärgid. Pärast seda külastas Tomasz teda sageli ja oli julgustajaks. Ta aitas Wiesławal sõita põetuskodu surevat poega Jarosławi vaatama ja lohutas teda päeval, mil poeg suri.

„Tomek oli minu elus esimene inimene, kes mind aitas,“ ütles Wiesława. „Ta näitas mulle Jumalat.“ Pärast viimase poja kaotust andis naine oma südame Jeesusele.

„Tunnen ennast liobina,“ ütles ta. „Olen saanud nii palju ja olen ka kaotanud nii palju. Kuid Jumal on andnud mulle teise elu, just nagu liobilegi.“

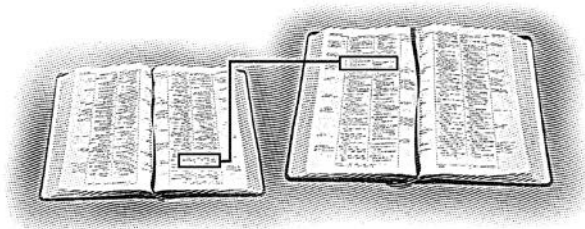
Wiesława armastab Ps 23:4, mis ütleb: „Ka kui ma kõnniksin pimedas orus, ei karda ma kurja, sest sina oled minuga; su karjasekepp ja su sau, need trööstivad mind.“

Wiesławale (pildil) meeldib adventkogudustes oma elulugu rääkida. Noored inimesed pühivad tavaliselt siis pisaraid. Ta ütleb neile, et ei taha iial näha kedagi kannatamas selliseid katsumusi nagu tema.

„Jumala armastus hoiab mind elus,“ ütles ta. „Minu uus elu algas ristimisega. Ma ei tea, mis minust ilma Jumalata oleks saanud.“

Täname teid 2017. aasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetuse eest, mis aitas rajada Lootuse Kanali televisioonistuudio Poolasse; see edastab Poola keelt kõnelevatele inimestele evangeelseid saateid.

Keel, tekst ja kontekst

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 5Ms 32:46, 47; 1Kn 3:6; 4Ms 6:24–26; 1Ms 1:26, 27; 1Ms 2:15–23; 15:1–5.

Juhtsalm: „*Võtke see Seaduse raamat ja pange ta Issanda, oma Jumala seaduselaeka kõrvale, et see oleks seal tunnistajaks sinu vastu*“ (5Ms 31:26).

Maailma miljardite inimeste hulgas kõneldakse rohkem kui 6 000 keelt. Piibel on tervikuna tõlgitud rohkem kui 600 keelde; lisaks sellele on Uus Testament või mõni Piibli osa tõlgitud veel vähemalt 2 500 keelde. Kindlasti on see suur hulk keeli. Kuid samas on see ikkagi vähem kui pool maailmas tuntud keeltest.

Hinnanguliselt pole Piiblit tervikuna tõlgitud 1,5 miljardi inimese emakeelde. Kuigi palju tööd on veel teha, saavad piibliseltside jõupingutuste tulemusena lugeda Piiblit 6 miljardit inimest.

Milline õnnistus on olla nende hulgas, kellel on Piibel oma keeles! Võtame seda sageli enesestmõistetavana ja unustame, et väga paljudel ei ole Piiblit. Unustame, et sajandeid hoiti Piiblit Euroopas massidest eemal. Tänu trükipressile ja reformatsoonile on olukord nüüd teine. Need meie hulgast, kellel on Piibel, jätkaku võimaluste otsimist selleks, kuidas saaksime Vaimuga täidetuna õppida Sõna uurima ja hakata tundma Issandat, kes on Piibli lehekülgedel ilmutatud.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 16. maiks.

Loe 2Tm 3:16, 17. Millisel eesmärgil Piibel meile anti?

Piibel kirjutati selleks, et tunnistada Jumala tegevusest ajaloos, rääkida Tema plaanist lunastada pattulangenud inimsugu ja juhendada meid õiguses kõigil radadel. Issand valis teha seda inimkeeles; Ta tegi oma mõtted ja arusaamad nähtavaks inimlike sõnade abil. Jumal valis Egiptusest lunastatud Iisraeli rahva Tema sõnumit kõikidele inimestele edasi kandma. Ta andis oma Sõna sellele rahvale edasi nende keeles, heebrea keeles (väheses mahus aramea keeles, heebrea sugulaskeeles).

Kreeka kultuuri esilekerkimine tõi kaasa uue võimaluse; Uut Testamenti võis edastada üldisemalt levinud kreeka ühiskeeles, mida tollal vastavas piirkonnas räägiti. (Samuti oli olemas Vana Testamendi tõlge kreeka keelde.) See „ühiskeel“ võimaldas apostlitel ja varakristlikul kogudusel pärast Kristuse ristisurma levitada sõnumit värske misjoni-innukusega kaugele. Hiljem tunnistas Johannes „Jumala sõna ning Jeesuse Kristuse tunnistust, kõike, mida ta on näinud“ (Ilm 1:2). Nii tuleb Piiblis esile inspireeritud „tunnistuse“ järjepidevus Piibli esimesest kirjutajast viimaseni.

Loe 5Ms 32:46, 47. Miks oli niivõrd oluline, et Iisraeli lapsed kuuletusid „selle Seaduse kõigile sõnadele“ (5Ms 32:46), Toorale ehk „õpetusele“? Kuidas on Jumala Sõna „pikendunud“ meie ajani? Mida see meie kontekstis tänapäeval tähendab?

Paljudel inimestel ei ole Piibel emakeelde tõlgitud mitte ühe korra, vaid neil on oma keeles erisuguseid tõlkeid. Teistel on võib-olla ainult üks versioon, kui üldse. Aga kõigele vaatamata on põhiline see, et sa tunneksid Jumala Sõnast rõõmu ning – veelgi tähtsam – oleksid sõnakuulelik selle õpetustele.

Miks ei ole kunagi „tühine“ (5Ms 32:47) Jumala Sõnale kuuletuda ja seda ka oma lastele õpetada?

Sõnad ja nende tähendused

Igas keeles on sõnu, mis on nii rikkaliku ja sügava tähendusega, et neid on keeruline piisavalt hästi ühest keelest teise keelde tõlkida. Selleks, et saada aru niisuguste sõnade tähendusest, on vaja ulatuslikku uurimist, kuidas neid Piiblis kasutatakse.

Loe 1Kn 3:6; Ps 57:4; Ps 66:20; Ps 143:8 ja Mi 7:20. Kuidas kandub Jumala halastus ja heldus Tema loodud olevusteni?

Heebrea sõna *chesed* (halastus) on üks mitmetähenduslikem ja sügavasisulisim sõna Vanas Testamendis. See kirjeldab Jumala armastust, heatahtlikkust, armu ja lepingusuhet oma rahvaga. Esiletoodud katkendites nägime Teda osutamas „oma sulasele, mu isale Taavetile, suurt heldust (*chesed*)... Ja sina säilitasid temale selle suure helduse (*chesed*)“ (1Kn 3:6). „Küll Jumal läkitab oma helduse (*chesed*) ja ustavuse“ (Ps 57:3). Iisraeli kohta öeldakse, et Tema osutab „Jaakobile truudust, Aabrahamile armu“ (*chesed*). Sõnast *chesed* on kirjutatud terveid raamatuid ning püütud lahti seletada Jumala heldust ja armastust meie vastu.

Loe 4Ms 6:24–26; li 3:26; Ps 29:11; Js 9:5 ja Js 32:17. Mis on neis salmides kirjeldatav „rahu“ ehk shalom?

Heebreakeelne sõna *shalom* tõlgitakse sageli kui „rahu“. Kuid selle sõna tähendus on palju sügavam ja avaram. Seda saab tõlkida „terviklikkus, täielikkus ja heaolu“. Jumala õnnistus ja arm hoiab meid *shalomi* seisundis, mis on and Jumalalt (4Ms 24.–26. ptk). Vastandina tekitab liobi mure olukorra, kus tal „ei ole... rahu, ei vaikust ega hingamist“, sest tal puudub *shalom*. Selles palavikulises maailmas on sügavalt õnnistav tervitada hingamispäeva sõnaga *Shabbat shalom*, sest osadus Jumalaga annab täieliku rahu ja heaolu, mida me oma ellu igatseme.

Ükskõik, millist keelt räägime ja milles kirjutame – kuidas saame ka nende sõnade algset tähendust tundmata kogeda seda tegeliklust, mida need sõnad meie parima arusaamise järgi tähendavad?

Heebrea mõtlemisviis on terve rida võimalusi, kuidas väljendada olulise arusaama kinnistamist ja rõhutamist. Erinevalt Euroopa keeltest ei sisalda algne heebrea keel kirjavahemärke; nii arenes keeleline ülesehitus teisi teid pidi, et selliseid tähendusvarjundeid edasi anda.

Loe 1Ms 1:26, 27 ja Js 6:1–3. Milliseid sõnu neis katkendites korratakse? Kuidas täiustavad korduvad sõnad eri mõisteid, mida korduse kaudu esile tuuakse?

Üks viis, kuidas heebrea kirjutaja sai rõhutada Jumala teatud omadust, oli korrata seda kolm korda. Kui loomisaruanne jõuab Jumala loomistöö tippu, rõhutab tekst loodud inimkonna ainulaadset tähtsust. Sõna *bara'*, „looma“, puhul on alati aluseks Jumal. See tähendab, et üksnes Jumal on see, kellel on vägi luua, ilma et Ta sõltuks enne olemas olevast materiest. Järgnev katkend kirjeldab inimese loomist: „Ja Jumal lõi inimese oma näo järgi, Jumala näo järgi lõi ta tema, ta lõi tema meheks ja naiseks“ (1Ms 1:27). Märkad, et sõna „lõi“ kordub kolm korda. Sellega rõhutab Mooses, et Jumal lõi inimesed ja nad on loodud *Tema* näo järgi. Ta rõhutab neid tõesid.

Jesaja nägemuses ja kutsumises kordavad seeravid sõnu. „Püha, püha, püha on vägede Issand“ (Js 6:3). Rõhk asetub aukartust äratava Jumala pühadusele, kelle kohalolu täidab templi. Näeme seda pühadust Jesaja sõnades, kui ta seisab Kõigeväelise ees: „Häda mulle, sest ma olen kadunud!“ (Js 6:5). Isegi selline prohvet nagu Jesaja on oma väärtusetuse tõttu silmili Jumala pühaduse ja iseloomu ees. Seega näeme juba siin, ammu enne Pauluse sõnu inimese patusest ja vajadusest Päästja järele (Rm 1.–3. ptk), et Piibel väljendab isegi nii „hea“ inimese puhul nagu Jesaja inimkonna pattulangenud olemust.

Tn 3. peatükis kordub (varieeruvalt) fraas „kuju, mille kuningas Nebukadnetsar oli lasknud püstitada“ (Tn 3:1, 2, 3, 5, 7, 12, 14, 15, 18). See fraas või selle variatsioonid korduvad vastavas peatükis 10 korda, et vastandada Nebukadnetsari trotslikku käitumist ilmutusega, mida Jumal kuningale Taanieli kaudu näitas (Tn 2:31:45). Sellega rõhutatakse inimese püüet teha endale jumal, mida kummardada, vastandina ainsale tõelisele Jumalale, kes üksi väärib kummardamist.

Pühakirja sõnad esinevad alati kaastekstis, kontekstis. Need ei ole seal kirjas iseenesest. Ühe sõna vahetuks kaastekstiks on lause ja see on üksus, millest tuleb esmalt aru saada. Sellele järgneb kogu lauseüksuse laiem kontekst, milles vastav lause esineb. Tegemist võib olla lõiguga, peatükiga või terve peatükiseeriaga. Oluline on mõista võimalikult hästi sõnade ja lausete konteksti, et mitte jõuda ekslikele järeldustele.

Võrdle 1Ms 1:27 1Ms 2:7ga. Seejärel loe 1Ms 2:15–23. Kuidas saame neis erinevates lõikudes ja kaastekstides aru sõnast adam, mis heebrea keeles tähendab „mees/inimene“?

Oleme juba näinud, et sõna *bara'* kordamine 1Ms 1:27 rõhutab inimese loomist. Nüüd näeme, kuidas selle salmi kontekstis tehakse kindlaks, et vastav inimene tähendab „meest ja naist“. Selles lõigus tuleb mõista, et heebrea sõna *adam* viitab inimsoole ehk inimkonnale üldiselt.

Kuid 1Ms 2:7 kasutatakse sama sõna *adam* ja siin osutab see Aadama vormimisele mullapõrmust, „maapinnast“ (milleks on heebrea sõna *adamah* – märkad sõnademängu). Siin osutatakse ainult mehele, Aadamale, sest Eevat pole veel loodud ja ta tehakse täiesti teisiti. Nii et igas lõigus, koguni kahe peatüki konteksti sees, näeme vahetegemist sõna *adam* kui „inimkonna“ (1Ms 1:27) ja Aadama (1Ms 2:7) kui mehe vahel. See Aadam on isik, teda tuuakse hiljem suguvõsaloendites esile (1Ms 5:1–5; 1Aj 1:1; Lk 3:38) ja teda võrreldakse Jeesusega, kellest saab „teine Aadam“ (Rm 5:12–14).

Nagu sõna Aadam esineb konkreetsetes tekstis, nii leiame ka Aadama ja Eeva loomise kirjelduse laiema loomisaruandest, 1Ms 1. ja 2. peatükist. Seda mõtlemegi laiema üksuse all. Niisugune üksus annab tõlgendajale teavet lisateemade, mõtete ja arengute kohta. Mõnikord nimetatakse 1Ms 2:4–25 loomise teiseks aruandeks, kuid tegelikult on vahe ainult rõhuasetuses (näed järgmisel nädalal). Mõlema kirjanepuuhul aga näidatakse meile inimkonna päris päritolu.

Näeme ju, et mees ja naine – inimsugu – on otseselt Jumala looming. Mida räägib see meile, kui rumal on „maailma tarkus“ (1Kr 1:20), mis õpetab tõsimeeli, et oleme juhusliku valiku tulemus?

Pühakirja kõige suuremateks üksusteks on raamatud Piiblis. Piibli raamatud kirjutati erineval eesmärgil ja erinevas olustikus. Osa on prohvetlikud sõnumid; teised on kogumikud, kompilatsioonid, nagu Psalme raamat. On ajaloolisi raamatuid, nagu 1. ja 2 Kuningate raamat, ning on Pauluse või kellegi teise kirju erinevatele kogudustele.

Püüdes aru saada raamatu mõttest ja sõnumist, on tähtis alustada autorist ja olustikust. Paljude Piibli raamatute puhul on autor nimetatud. Vana Testamendi esimese viie raamatu kohta öeldakse, et nende autoriks on olnud Mooses (Jos 8:31, 32; 1Kn 2:3; 2Kn 14:6; 21:8; Esr 6:18; Ne 13:1, Tn 9:11–13; Ml 3:22). Seda kinnitavad Jeesus (Mk 12:26; Jh 5:46, 47; Jh 7:19) ja apostlid (Ap 3:22; Rm 10:5). Mõnel juhul ei ole Piiblis kirjutatud raamatu autorit nimetatud. (Näiteks Estri ja Ruti raamatu puhul, samuti jääb määratlemata mitme ajaloolise raamatu autor, nagu Saamueli ja Ajaraamatud.)

Loe 1Ms 15:1–5 ja 1Ms 22:17, 18. Mis tähtsus on meie jaoks tõsiasjal, et Mooses kirjutas 1. Moosese raamatu?

Möistagi kirjutas Mooses 2. kuni 5. Moosese raamatu pärast Egiptusest väljarändamist. Kuid kuna 1. Moosese raamat on aluspõhi loomisele ja Jumala tegevusele usuisade perioodi ajal, siis on loogiline, et see raamat kirjutati enne Egiptusest väljarändamist.

„Aastad möödusid. Mooses rändas oma karjadega üksikutes paikades ja mõtiskles oma rahva orjapõlvest. Ta meenutas Jumala juhtimist esiisade elus ja mõtles töotustele, mis olid antud valitud rahvale. Ta palvetas Iisraeli pärast päeval ja ööl. Taevased inglid selgitasid talle möödunud ja kõrbevaikuses kirjutas Mooses Pühast Vaimust inspireerituna Moosese esimese raamatu.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 251.

1. Moosese raamatus ei räägita mitte ainult meie päritolust, vaid ka lunastusplaanist ehk vahendist, kuidas Jumal päästab langenud inimkonna. See plaan saab veel nähtavamaks lepingus, mille Jumal sõlmib Aabrahamiga ja milles sisaldub Tema tõotus luua Aabrahamist suur rahvas, kui Ta teeb tema „soo väga paljuks – nagu tähti taevas ja nagu liiva mere ääres“ (1Ms 22:17).

Milliseid teisi suuri tõdesid meile 1. Moosese raamatu vahendusel õpetatakse; tõdesid, mida me muul viisil ei teaks? Mida õpetab see Jumala Sõna tähtsusest meie usuelus?

Reede, 15. mai

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust „Suur võitlus“ peatükke „John Wyclif“ lk 79–96 ja „Luther riigipäeva ees“, lk 145–170. Loe samuti lõiku 4. a.–j. Dokumendist „Methods of Bible Study“ („Piibliuurimise meetodid“), mille leiad lingist www.adventistbiblicalresearch.org/materials/bible-interpretation-hermeneutics/methods-bible-study.

„Oma Sõna kaudu on Jumal andnud inimestele pääsemiseks vajalikud teadmised ning meil tuleb Pühakiri vastu võtta Jumala tahte autoriteetse ja eksimatu ilmutusena. See on iseloomu mõõdupuu, tõdede teadaandja ja läbielude katsekivi... Tõsiasi, et Jumal on ilmutanud oma tahte inimestele Sõna kaudu, ei muuda tarbetuks Püha Vaimu kestva juuresoleku ja juhtimise vajadust. Vastupidi, meie Päästja töötas, et Püha Vaim avab Jumala Sõna Tema sulastele ning selgitab ja rakendab ellu selle õpetused. Kuna Piibli inspireerijaks on Jumala Vaim, siis on võimatu, et Püha Vaimu õpetus võiks Piibli õpetusega vastuollu minna.“ – Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk 9.

Küsimused aruteluks:

1. Vaatamata sellele, kui palju Piibli tõlkeid sinu keeles on, kuidas saad omandada parima sellest, mis sul on? Kuidas õppida rõõmu tundma Piiblist kui Jumala Sõnast ning püüda usu kaudu olla selle õpetustele sõnakuulelik?
2. Mõtlesid, milline vahe on sellel, mida räägib inimese päritolust Jumala Sõna (et Jumal lõi meid kuuendal loomispäeval), ja sellel, mida inimene ise „teaduse“ nime all õpetab – et me arenesime miljardite aastate jooksul. Mida ütleb nende kahe õpetuse vaheline tohutu erinevus meile selle kohta, kui tähtis on vankumatult püsida Piibli õpetustes, ja selle kohta, kui kaugelt läheb inimkond Jumala Sõnale ning selles selgesti õpetatule selga pöörates?
3. Millised – kui üldse mingisugused – abivahendid, mis aitavad sul Piiblit paremini mõista, on sinu jaoks kättesaadavad? Ja isegi kui sul ei ole lisamaterjali, siis kuidas saad ikkagi rakendada mõningaid selle nädala õppetüki mõtteid Piibli tõlgendamisel?
4. Iisraeli lastel kästi õpetada oma lastele nende kätte usaldatud suuri tõdesid ning jutustada üha uuesti Jumala juhtimisest oma elus (5Ms 4:9). Jättes praegu käsitlemata usu edasiandmise ilmse kasu, küsime, kuidas kasvatab teiste õpetamine ja Jumala juhtimisest rääkimine meie enda usku? Miks on Piibli tõdede rääkimine teistele kasulik ka meile endale?

Hilinenud südameatakk

Loo on kirja pannud Yiannakis Kyriazis.

Kohutav kõhuvalu äratas mind hommikul kell 5. Olin küll puhanud, kuid tundsin ennast roidununa ja hingetuna. Olin lähenemas 60ndale eluaastale ja mu tervis polnud kõige parem, seetõttu läksin kohe Küprose pealinna Nikosia haiglasse. Arst vaatas mind läbi, ütles, et kõik on korras ja saatis mu koju.

Minu naine Marbie oli mulle toeks. Ta oli mind aidanud, kui jätsin suitsetamise maha; olin enne suitsetanud viis pakki päevas. Samuti oli naine juhtinud mind Jeesuse ja seitsmenda päeva adventistide koguduse liikmete juurde. Ta oli nõustunud minuga abielluma alles pärast seda, kui mu elu muutus ja mind ristiti.

Nüüd olin ma siin, olin ainult kaks aastat elanud uues usus ja abielus ning tundsin ennast päris halvasti.

„Ma ei lähe mitte kuhugi,“ ütlesin ma arstile.

Mul oli ikka veel valu ja ma tahtsin teada põhjust. Minu visadust nähes nõustus arst kutsuma kohale kardioloogi. Kuna kardioloog oli töölt vaba, pidi tal kuluma tulekuks natuke aega.

Möödus tund. Kaks tundi. Siis viis, seitse, kaheksa tundi.

Umbes kell üks pärastlõunal suurenes valu oluliselt. Kuna mul oli raske hingata, seisin püsti, et minna õue värske õhu kätte. Pea hakkas ringi käima ja silme eest läks mustaks.

Keegi hüüatas: „Kiiresti! Ta sai südameataki.“

Sel hetkel saabus kardioloog.

Meedikud ruttasid minuga esmaabisse.

Kui ma teadvusele tulin, sain teada, et mu südame arterid olid tugevalt ummistunud.

„Tegime kõik, mis suutsime,“ ütles kardioloog.

Viibisin kolm nädalat intensiivravi osakonnas. Kui mu seisund paranes, tegid arstid avatud südameoperatsiooni. Olin operatsioonisaalis üheksa ja pool tundi. Jumala armust läks operatsioon hästi ning ma olen jälle tugev ja õnnelik.

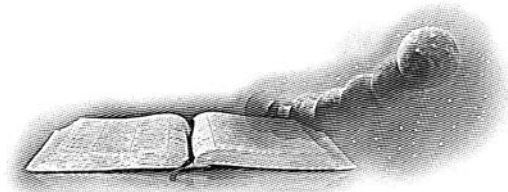
Tagasi vaadates usun, et valu, mis äratas mind hommikul kell viis, oli südameataki algus. Oleksin võinud sealsamas surra. Ometi lükkas armastav Jumal infarkti kaheksa ja pool tundi edasi, kuni kardioloog kohale jõudis, ja nii päästis Ta mu elu.

Olen nüüd 61aastane ja Jumalale väga tänulik, et Ta andis mulle uue elujõu. Kasutan Temalt mulle antavaid lisa-aastaid selleks, et teenida Teda ja kaasinimesi.

Osa selle veerandaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab ehitada uue kogudusehoone ja kogukonnakeskuse Nikosiasse Yiannakise koguduse ja veel kahe koguduse jaoks.

Loomine:

aluseks 1. Moosese raamat, 1. osa

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: *Jh 1:1–3; 1Ms 1:3–5; 2Ms 20:8–11; Ilm 14:7; Mt 19:3–6; Rm 5:12.*

Juhtsalm: „*Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal. Seesama oli alguses Jumala juures. Kõik on tekkinud tema läbi ja ilma temata ei ole tekkinud midagi. Mis on tekkinud tema kaudu, oli elu, ja elu oli inimeste valgus*“ (*Jh 1:1–4*).

1. Moosese raamatu esimesed peatükid panevad aluse ülejäänud Püha-kirjale. Nendest peatükkidest lähtuvad Piibli põhiõpetused ehk doktriinid. Leiame siit koos töötamas kolmeliikmelise Jumala – Isa, Poja (Jh 1:1–3; Hb 1:1, 2) ja Vaimu (1Ms 1:2) –, et luua maailm ja kõik, mis selles on, ning haripunktina inimsugu (1Ms 1:26–28). 1. Moosese raamat teeb meid tuttavaks ka hingamispäevaga (1Ms 2:1–3), kurjuse algusega (1Ms 3. ptk), Mes-siaga ja lunastusplaaniga (1Ms 3:15), üleilmse kõikehaarava veeuputusega (1Ms 6.–9. peatükk), lepinguga (1Ms 1:28; 2:2, 3, 15–17; 9:9–17; 1Ms 15. ptk), keelte ja rahvaste jagunemisega (1Ms 10. ptk ja 11. ptk) ning sugupuudega, mis annavad tausta piibellikule kronoloogiale loomisest kuni Aabrahamini (1Ms 5. ja 11. ptk).

Lisaks eelnevale põhinevad neil esimestel peatükkidel, mis saavad meie uurimisaineks sellel ja järgmisel nädalal, ka sellised tõsiasjad nagu Jumala öeldud Sõna vägi (1Ms 1:3; 2Tm 3:16; Jh 17:17), inimkonna olemus (1Ms 1:26–28), Jumala iseloom (Mt 10:29, 30) mehe ja naise vaheline abielu (1Ms 1:27, 28; 1Ms 2:18, 21–25), maa ja selle loodusvarade eest hoolitsemine (1Ms 1:26; 2:15, 19) ning töötatud lootus uueksloomisest (Js 65:17; 66:22. Ilm 21:1).

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 23. maiks.

Loe 1Ms 1:1. Millised sügavad tõesed siin ilmnevad?

Piibel algab väga suursuguste ja sügavmõtteliste sõnadega, mis on lihtsad, kuid milles on ühtaegu mõõtmatu sügavus, kui neid hoolikalt uurida. Tegelikult saavad Piibli esimesest lausest vastuse mõtteteaduse suurimad küsimused selle kohta, kes me oleme, miks me siin oleme ja kuidas me siia saime.

Oleme sellepärast, et Jumal lõi meid ühel kindlal hetkel minevikus. Me ei arenenud mitte millestki; samuti ei alanud meie eksistents juhusliku valikuga, millel pole lõppeesmärki ega kavakindlat suunda, nagu kaasaja teaduslik mudel inimese päritolust nüüd õpetab. Darwinistlik arenemisõpetus on igal viisil Pühakirjaga vastuolus ning kellegi püüde seda Piibliga kooskõlastada näitab kristlasi naeruväärsena.

Jumal lõi meid aja absoluutses punktis – „alguses“. See peab tähendama, et Jumal oli olemas enne seda algust. Seega eksisteeris Jumal enne, kui loodi aeg ja ööpäevast tsükliks väljendati sõnadega „sai õhtu ja sai hommik“, ning enne, kui päikese ja kuu seotus Maaga hakkas tähistama kuid ja aastaid. Seda absoluutset algust kajastavad ja toetavad Pühakirja teised katkendid, mis kinnitavad jätkuvalt Jumala loova töö laadi ja vahendeid (Jh 1:1–3).

Loe Jh 1:1–3 ja Hb 1:1, 2. Kes oli looja? Mõtle, mida see tähendab, et just Tema suri ristil.

Piibel õpetab, et Jeesus oli looja. Piibel ütleb, et „kõik on tekkinud tema läbi ja ilma temata ei ole tekkinud midagi“ (Jh 1:3). Poja kaudu on Ta „ka maailmad teinud“ (Hb 1:1, 2). Kuna kõik on päris alguses loodud Jeesuse kaudu, võib meil olla lootus, et viimaks viib Ta lõpule selle, mida alustas, sest Tema on „esimene ja viimane“, „algus ja ots“ (Ilm 1:8; Ilm 22:13).

Kuidas muudab olukorda teadmine, et sind lõi Jumal? Kujuta ette, kui sa seda ei teaks. Kuivõrd teistsugune oleks su arvamus endast ja kaasinimestest ning miks?

Viimastel aastatel on tekkinud suundumus vaadelda loomisnädalat mitte sõnasõnalisena, vaid kõnekujundina, mõistuloona või lausa müüdina. See on sündinud evolutsiooniteooria kiiluvees, mis eeldab, et elu arenes planeet Maal pikkade ajastute kestel.

Mida Piibel sel teemal ütleb? Miks tuleb 1Ms 1. peatükis loomise „päevi“ mõista sõnasõnaliste päevadena, mitte kujundlikena?

Loe 1Ms 1:3–5 ja 2Ms 20:8–11. Kuidas kasutatakse kummaski kontekstis sõna „päev“?

Heebreakeelset sõna *yôm* ehk „päev“ kasutatakse kogu loomisloos järjekindlalt sõnasõnalise päeva kohta. Mitte miski 1. Moosese raamatu loomisloos ei näita, et mõeldud oleks midagi muud kui sõnasõnalist päeva, sedasama, mis vastab meie jaoks praegu päeva mõistele. Isegi osa piibliteadlasi, kes ei usu sõnasõnalistesse loomispäevadesse, möönab ometi, et autor kujutas tegelikke päevi.

On huvitav, et selle esimese ajaühiku nime paneb Jumal (1Ms 1:5). Mõiste *yôm* ehk „päev“ määratletakse väljendiga „siis sai õhtu ja sai hommik“ (1Ms 1:5, 8, jne). Seda terminit kasutatakse ainsuses, mitte mitmuses, nii tähendab see üht päeva.

Seega tuleb seitset loomispäeva mõista tervikliku üksusena, milles arv-sõna *'echad* („üks“) eelneb järgarvudele (teine, kolmas, neljas jne). Selline muster väljendab päevade järjestikust jada, mille kulminatsiooniks on seitsmes päev. Kõnealuste sõnade või jutustuse vormi juures ei näita miski, et nende päevade vahel oleks mingisugune lünk. Loomise seitse päeva on tõepoolest seitse sellist päeva, mida me praegugi päevadeks peame.

Päeva on endastmõistetavana võetud sõna-sõnalt ka siis, kui Jumal kirjutas oma sõrmega neljanda käsu ja osutas sellega, et seitsmenda päeva hingamispäev tugineb sõnasõnalisele seitsmepäevasele loomisinädalale.

Loomisest räägitakse Piiblis peale 1. Moosese raamatu veel. Juttu on ka uueksloomisest Jeesuse teisel tulekul, mil Jumal muudab sureliku surematuks „äkitselt, ühe silmapilguga, viimse pasuna hüüdes“ (1Kr 15:52). Kui Jumal saab kõik silmapilguga uueks luua, miks pidanuks Ta kulutama miljardeid aastaid esimesele loomisele, nagu teistlik arenemisõpetus väidab?

Tänapäeval on seitsmenda päeva hingamispäev ilmalikus ühiskonnas ja usukogukondades ranga rünnaku all. Seda tõsiasi võib näha üleilmsete ettevõtete tööplaanidest, paljude Euroopa riikide püüdlusest muuta esmaspäev kalendris nädala esimeseks päevaks ja pühapäev seitsmendaks ning hiljutisest paavsti entsüklikast kliimamuutuste kohta, mis nimetab seitsmenda päeva hingamispäeva „juutlikuks hingamispäevaks“ ja julgustab maailma pidama üht puhkepäeva, et leevendada kliimasoojenemist (Pope Francis, *Laudato Si'*, Vatican City: Vatican Press, 2015, lk 172, 173).

Loe 1Ms 2:1–3; 2Ms 20:8–11; Mk 2:27 ja Ilm 14:7. Kuidas on loomisnädala mõistmine seotud neljanda käsuga? Kuidas seostub see kolme inglil kuulutusega?

Piibel ütleb: „Ja Jumal oli lõpetanud seitsmendaks päevaks oma töö, mis ta tegi, ja hingas seitsmendal päeval kõigist oma tegudest, mis ta oli teinud“ (1Ms 2:2). „Jumal pühitses, s.t. eraldas seitsmenda päeva, mil Tema puhkas, puhkepäevaks inimestele.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 47. Just sellepärast võib Jeesus öelda: „Hingamispäev on seatud inimese jaoks, mitte inimene hingamispäeva jaoks“ (Mk 2:27). Jeesus sai midagi nii mõjuvõimsat öelda seetõttu, et Tema tegi ehk lõi hingamispäeva kui igavese tähise ja piseri lepingust, mille Jumal oma rahvaga tegi. Hingamispäev ei olnud ainuüksi juutide jaoks, vaid kogu inimkonna jaoks.

1. Moosese raamat osutab kolmele üksikasjale, mida Jeesus hingamispäeva loomise järel tegi. Esiteks, Ta hingas ehk puhkas (1Ms 2:2) ja andis meile jumaliku eeskuju sellest, et Ta soovib puhata koos meiega. Teiseks, Ta „õnnistas“ seitsmendat päeva (1Ms 2:3). Loomisloos õnnistatakse loomi (1Ms 1:22) ning Aadamat ja Eevat (1Ms 1:28), kuid ainsa päevana õnnistatakse erilisel seitsmendat päeva. Kolmandaks, Jumal „pühitses seda“ (1Ms 2:3) ehk „tegi selle pühaks“.

Mitte ühtki teist päeva Piiblis ei märgistata niimoodi kolmekordselt. Neid samu kolme tegevust korraldatakse ka neljandas käsus, kui Jumal kirjutab selle oma sõrmega ja suunab meid tagasi loomise kui hingamispäeva põhialuse juurde (2Ms 20:11).

Ilm 14:7 ja 2Ms 20:11 toovad esile, et hingamispäeva käsk on Looja kummardamise aluseks. Kuidas on sellist otsest seost hingamispäevaga näha lõpuaja sündmustes?

Viimane aastakümme on olnud tohutute muutuste tunnistajaks selles osas, kuidas ühiskond ja valitsused abielu määratlevad. Paljud maailma riigid on heaks kiitnud samast soost inimeste abielud ja kummutanud varasemad seadused perekonnanstruktuuri kaitseks, mille keskmes on üks mees ja üks naine. See on mitmes mõttes tavatu areng ning tõstatab uusi küsimusi abielu kui sellise kohta, kiriku ja riigi suhete kohta ning Pühakirjas paika pandud abielu pühaduse ja perekonna kohta.

Loe 1Ms 1:26–28 ja 1Ms 2:18, 21–24. Mida õpetavad need salmid meile sellest, kuidas hindab Jumal abielu?

Kuuendal päeval asub Jumal loomistöö haripunkti, inimsoo loomise juurde. Pälvib tähelepanu, et 1Ms 1:26 kasutatakse Jumala kohta esimest korda mitmust: „Tehkem inimesed oma näo järgi.“ Kõik üksteisega armastavas suhtes olevad Jumala kolmainsuse liikmed loovad nüüd jumalikult kehtestatud inimliku abielusuhte maa peal.

„Jumala näo järgi lõi ta tema, ta lõi tema meheks ja naiseks“ (1Ms 1:27). Aadam kuulutab: „See on nüüd luu minu luust ja liha minu lihast“ (1Ms 2:23) ning paneb talle nimeks „naine“. Abielu nõuab, et „mees jätab maha oma isa ja ema ning hoiab oma naise poole, ja nemad on üks liha“ (1Ms 2:24).

Pühakiri annab ühemõtteliselt teada, et selline suhe toimub mehe ja naise vahel, kes omakorda pärinevad oma emast ja isast, samuti mehest ja naisest. Seda arusaama selgitatakse veelgi esimestele lapsevanematele antud juhtnõoris: „Ja Jumal õnnistas neid, ja Jumal ütles neile: „Olge viljakad ja teid saagu palju, täitke maa ja alistage see enestele“ (1Ms 1:28). Viies käsk ütleb, et lapsed (järeltulijad) peavad austama oma isa ja ema (2Ms 20:12). Selliseid omavahelisi suhteid ei saa elus olla muidu kui ainult heteroseksuaalste partnerite puhul.

Loe Jeesuse sõnu Mt 19:3–6. Mida need meile abielu pühaduse kohta õpetavad? Kuidas peaksime – Jeesuse sõnade valgel ning unustamata iial Jumala armastust kogu inimkonna vastu ja tõsiasja, et me kõik oleme patused – kindlalt ja ustavalt seisma abielu puudutavate piibellike põhimõtete eest?

Loomine, veeuputus ja rist

Piibel edastab katkematu seose täiusliku loomise, veeuputuse ja töötatud Messia ning lõpuks lunastuse vahel. Need põhisündmused saavad inimesoo lunastusplaani põhialuseks.

Loe 1Ms 1:31; 1Ms 2:15–17 ja 1Ms 3:1–7. Mis juhtus Jumala täiusliku loomistööga?

Jumal kuulutas oma loomingu „väga heaks“ (1Ms 1:31). „Nüüd oli loomistöö valmis... Maa peal õilmitses Eeden. Ainuski patuplekk ega surmavari ei rikkunud kaunist loomistööd.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 47. Jumal oli Aadamat ja Eevat hoiatanud, et kui nad keelatud puust söövad, surevad nad kindlasti (1Ms 2:15–17). Madu alustas oma vestlust küsimusega ja rääkis seejärel täiesti vastu sellele, mida Jumal oli öelnud: „Te ei sure, kindlasti mitte“ (1Ms 3:4). Saatan lubas Eevale suurt tarkust ja Jumala sarnaseks saamist. Ilmselgelt uskus naine teda.

Kuidas kinnitab Paulus Jumala sõnu 1Ms 2:15–17? Loe Rm 5:12 ja Rm 6:23. Kuidas saaks need õpetused ühendada teistliku evolutsiooniteooriaga?

Näeme Pühakirjas, kuidas Piibli hilisemad kirjutajad tunnistavad Piiblis varem öeldu tõeks ja avardavad sellest arusaamist. Kirjas roomlastele, 5.–8. peatükis kirjutab Paulus patust ja lunastuse ilust: „Üheainsa inimese kaudu on patt tulnud maailma ja patu kaudu surm, nõnda on ka surm tunginud kõikidesse inimestesse“ (Rm 5:12). Kuid evolutsiooniteooria seisukohast peaks surm olema olemas miljoneid aastaid enne inimkonda. Selline mõttekäik annab tõsise hoobi Piibli õpetustele patu algupärast, Kristuse asenduslikust surmast ristil ja lunastusplaanist. Juhul kui surm poleks seotud patuga, siis ei oleks surm patu palk (Rm 6:23) ja Kristusel poleks olnud põhjust meie pattude pärast surra. Seega on loomine, pattulangemine ja rist lahutamatu seotud. Esimene Adam on seotud teise Aadamaga (1Kr 15:45, 47). Darwinistliku evolutsiooniteooria uskumine, isegi kui sellele lisada mingisugune arusaam Jumalast, hävitab kristluse põhialuse.

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust „Patriarhid ja prohvetid“ peatükke „Loomine“, lk 44–51 ja „Loomisnädal“, lk 111–116.

„Tõendid, mis tuginevad võrdlevatele, kirjanduslikele, keeleteaduslikele ja teistele uurimismeetoditele, viivad ühese järelduseni, et nimetus *yôm*, „päev“ 1. Moosese raamatus tähendab vääramatult 24tunnilist tegelikku päeva.

1. Moosese raamatu autor poleks saanud valida arusaadavamat ega sisu-
tihedamat viisi selleks, et anda edasi mõtet tegelikust päevast.“ – Gerhard F. Haseli artikkel „The ‘Days’ of Creation in Genesis 1: Literal ‘Days’ or Figurative ‘Periods/EPOCHS’ of Time?“ väljaandest *Origins* 21/1 [1994], lk 30, 31.

„Suurimad mõttetargad, kui neid ei juhi Jumala Sõna, satuvad segadusse püüdlustes juurelda teaduse ja ilmutuse seoste üle. Looja ja Tema kätetöö on väljaspool nende arusaamist; ja kuna neid ei saa selgitada looduseadus-
tega, kuulutatakse Piibel ebausaldusväärseks.“ – Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, 8. kd, lk 258.

Küsimused aruteluks:

1. Silmitse äsjast Ellen G. White'i tsitaati. Kui sageli näeme tänapäevalgi *täpselt seda, mida ta kirjutas, isegi ennast kristlasteks tunnistavate inimeste hulgas, kes seavad automaatselt teaduse väited piibellikust loomisloost ettepoole ja annavad niimoodi mõista – nagu ta kirjutas –, et Piiblis öeldu „on ebausaldusväärne“?*

2. Miks on võimatu võtta Piiblit tõsiselt ja uskuda samal ajal teistlikku evolutsiooniteooriat? Juhul kui tunned mõnd teistlikku evolutsionisti, kes ennast kristlaseks peab, siis miks mitte paluda, et ta selgitaks Pauluse kirjutatu valguses (vaata Rm 5. ptk) otsest seost Aadama pattulangemise ja surma ning Jeesuse risti vahel? Mida ta selgituseks ütleb?

3. Kui Piibel on Jumala ilmutus, kas uskliku usk ja silmad ei avane siis mitte nägema suuremat reaalsust, mida Pühakiri väljendab? Kuidas saab kristlasi nimetada „kitsarinnalisteks“, kui nende meeled on avatud piiritu Jumala ilmutatud Pühakirja tõdedele? Tegelikult on ateistlik, materialistlik maailmavaade kristlikust maailmavaatest palju ahtam.

4. Mida saame ustavalt Jumala Sõna juurde jäävate usklikena teha nende heaks, kes heitlevad seksuaalse identiteedi küsimustega? Miks ei peaks me olema need, kes kiviga viskavad, isegi siis, kui nad on patus süüdi, nagu abielurikkumiselt tabatud naine?

Misjonär küsib: „Miks?“

Loo on kirja pannud Andrew McChesney Adventmisjonist.

Leif Hongisto ei suutnud mõista, miks ta suunati koju Soome pärast seda, kui ta oli üheksa aastat teeninud Lähis-Ida Ülikooli juhina Beirutis, Liibanonis.

Ta armastas seda seitsmenda päeva adventistide ülikooli, vahemerelist kliimat ja värskelt valmistatud hummust. Tähtsaim aga, ta tajus, et polnud ellu viinud oma täit nägemust sellest ülikoolist, ning otsus koju minna tuli talle üllatusena.

„Pigem olin segaduses selle pärast, miks suunas Jumal mind eemale millestki, millest oli saanud kogu mu elu ja mis oli mulle väga südamelähedane,“ ütles ta.

Rikkalike palvete ja raske südamega pakkisid tema ja ta naine kohvrid, täitsid kastid ja lendasid Soome. Osana misjonäride koju tagasipöördumise protseduurist tuli ka Leifil minna haiglasse meditsiinikontrolli. Tavapärase protseduuri käigus sedastas arst kerge PSA taseme tõusu Leifi veres, võimaliku eesnäärmevähi näitaja.

„Kas teil on olnud mingeid terviseprobleeme?“ küsis arst.

Leif raputas pead. „Tunnen ennast suurepäraselt,“ ütles ta.

Siiski käskis arst teha kordusproovi.

Paar kuud hiljem oli PSA näitajad veelgi tõusnud ja nüüd juba murelik arst kutsus lisaproovidele ning biopsiale. Peagi suunati Leif viis tundi väldanud operatsioonile ja arst kõrvaldas 100grammise kasvaja.

„Tuli välja, et rutiinne meditsiinikontroll tuvastas agressiivse kasvaja,“ ütles Leif. „Hakkasin mõistma, miks juhtis Jumal mind tagasi Soome, kus oli kõrgtasemel tehnoloogia ja mul oli võimalik saada väga asjatundlikku ravi.“

62aastane Leif jääb misjonäriks. Tema tervis on hea ja ta töötab Soome Juunioride Kolledži rektorina; see on internaatakadeemia ja päevakool Piikkiös, Lõuna-Soomes, kus käib umbes 185 õpilast vanuses 6–18 aastat. Paljud selle 1918. aastal asutatud kooli õpilased tulevad mitte-adventistide perekondadest. Soome on väga ilmalikustunud riik ja selle 5,5 miljonilisest elanikkonnast ainult 4 800 on adventistid.

Meenutades Soome tagasi kolimist 2018. aastal, pidas Leif kogu südamega oma esimese lõpuaktuse kõne Soome Juunior Kolledžis 2018. aasta mais. Ta ütles lõpetajatele: „Te mõtlete, et teil on elu ees ja teil on nägemus, milline teie elu peaks välja nägema. Miski sellest ei pruugi tõeks saada. Elu võib pöörduda sootuks teistsuguseks. Aga siis, kui annate elu Jumala kätte, on usus elatud elu alati palju põnevam, tähendusrikkam ja tuumakam, kui te eales oleksite suutnud kujutleda.“

„See käib minu elu kohta,“ ütles Leif. „Tegelik elu üllatab mind igal uuel päeval positiivselt ja on kindlasti parem kui see, mida ma suutsin ette kujutada.“

Loomine:

aluseks 1. Moosese raamat, 2. osa

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: li 26:7–10; IMs 1. ja 2. ptk; IMs 5. ptk; IMs 11. ptk; 1Aj 1:18–27; Mt 19:4, 5; Jh 1:1–3.

Juhtsalm: „*Taevad jutustavad Jumala au ja taeva loetus kuulutab tema kätetööd*“ (Ps 19:2).

Paljusid suuri mõtlejaid inspireeris Pühakiri uurima Jumala loodud maailma; selle tulemusena sündis kaasaegne teadus. Johannes Kepler, Isaac Newton, John Ray, Robert Boyle ja teised esimesed suured teadlased uskusid, et nende töö tõi Jumala kätetöö loomisel veel rohkem esile.

Pärast Prantsuse revolutsiooni aga hakkas 19. sajandi teadus liikuma teistlikult ilmavaatelt naturalismil ja materialismil põhinevale, milles polnud üleloomulikul sageli üldse kohta. Sellised filosoofilised mõtted tegi Charles Darwin tuntuks oma teosega „On the Origin of Species“ (1859, „Liikide tekkimine“). Sellest ajast peale on teadus järjest enam kaugenenud piibellikust alusest ning tagajärjeks on loomisloole täielik ümbertõlgendamine.

Kas Piibel õpetab iganenud, ebateaduslikku vaadet kosmoloogiast? Kas Piiblist kirjutamist laenati lihtsalt ümberkaudsetelt paganlikelt rahvastelt? Kas Piibli panid kultuuriliselt paika kirjutamise koht ja aeg või ülendab selle inspireeritud olemus meid arusaamisele oma pärinemisest, mis on jumaliku raamistikus täielik?

Need on mõningad teemad, mida selle nädala õppetükis puudutame.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 30. juuniks.

Lame maa?

Üldiselt usutakse, et vana-aja maailmas pidas suurem osa inimesi maad lamedaks. Enamik inimesi aga sai toona ühel või teisel põhjusel aru, et maakera oli ümmargune. Ometi väidab mõni tänase päevani, nagu õpetaks Piibel, et maakera on lame.

Loe Ilm 7:1 ja 20:7, 8. Milline on nende salmide kontekst? Mis veelgi olulisem, kas need õpetavad, et maakera on lame?

Nende kirjanepunkte autor Johannes kirjutab üles lõpuaja prohvetikuulutuse, milles kujutatakse nelja taeva inglit „seisvat ilmamaa neljal nurgal kinni pidamas ilmamaa nelja tuult“ (Ilm 7:1). Ta kordab sõna „neli“ kolm korda, et seostada inglid kompassi nelja põhisuunaga.

Lühidalt kasutab ta kujundlikku keelt, just nagu meie tänapäeval, kui ütlemeks näiteks, et „päike loojub“ või tuul „tõusis idast“. Nõudes, et neid prohvetlikke tekste tuleb tõlgendada sõna-sõnalt, kuigi kontekst osutab kujundlikule ideele põhjast, lõunast, idast ja läänest, võetakse vastavad kirjakohtad kontekstist välja ja pannakse õpetama midagi, mida need ei õpeta. Sarnaselt ütles Jeesus, et „südamest lähtub kurje mõtteid, mõrvamist, abielurikkumist, hooramist, vargust, valetunnistust, pühadusetootust“ (Mt 15:19), ega rääkinud seejuures inimese füsioloogiast ehk sõna-sõnalt võttes inimese südamest. Ta kasutas kõnekujundit õpetusiva esitamiseks.

Loe li 26:7–10 ja Js 40:21, 22. Mida need salmid meile maa kuju kohta ütlevad?

---

li 26:7 kõneldakse, et maakera on justkui kosmosesse riputatud: „Ta laotab põhjakaare tühjuse üle ja riputab maa eimillegi kohale.“ Maakera on „sõõr“ ehk kera (li 26:10). Js 40:22 märgib: „See on tema, kes istub maasõõri kohal, mille elanikud on nagu rohutirtsud; kes laotab taevad laiali kui loori.“

Kujutle end olevat keegi, kes elas tuhandeid aastaid tagasi. Millised tõendid oleksid sul selle kohta, et maakera liigub? Või leiaksid sa veenvamat tõendusmaterjali, et see seisab paigal? Mis tõendid leiaksid selle kohta, et maakera on lame, või et see on ümmargune?

Arheoloogid on avastanud muistsest Egiptusest ja Lähis-Idast tekste, mis räägivad ürgseid lugusid loomisest ja veeuputusest. Sel põhjusel arutleb nii mõnigi, kas 1. Moosese raamatusse kirja pandu on ehk hoopis neist kultuuridest laenatud või sõltub neist mingil määral. Kas see on tõesti nii?

Loe 1Ms 1–2:4 ja loe seejärel siintoodud katkendeid Atra-Hasise eeposest: „Siis kui jumalad inimese asemel/ tegid tööd, kandsid koormaid,/ oli jumalate koorem liiga suur,/ töö liiga raske, pingutust liiga palju/... 'Las üsa-jumalanna loob järeltulija/ ja las inimene kannab jumalate koormat!'... Geshtu-e, jumala, kes oli luurel,/ nad tapsid oma kokkutulekul./ Nintu segas mulda/ tema liha ja verega...” – Stephanie Dalley, *Myths from Mesopotamia: Creation, the Flood, Gilgamesh, and Others* (New York: Oxford University Press, 1989), lk 9, 14, 15. Milline on erinevus?

Ehkki nende lugude vahel on sarnasusi (nt esimene inimene tehti mullast), on erinevused palju määravamad.

(1) Atra-Hasise eeposes töötab inimene jumalate heaks, et jumalad saaksid puhata.

1. Moosese raamatus loob Jumal maa ja kõik seal oleva inimese *heaks*; inimene on loomise tipp ja siis puhkab Jumal koos inimestega. 1. Moosese raamatus pannakse inimesed aeda ning neile esitatakse kutse suhelda Jumalaga ja hoolitseda Tema kädetöö eest – sellist lähenemisnurka Atra-Hasise eeposes ei ole.

(2) Atra-Hasise eeposes tapetakse vähemtähtis jumal ja tema veri segatakse mullaga, et voolida seitse meest ja naist. 1. Moosese raamatus „vormib“ Jumal isiklikult esimese Aadama ning hingab temasse eluõhu ja naine „tehakse“ talle hiljem „abiks“. Jumal ei loonud Adamat ega Eevat tapetud jumala verest.

(3) 1. Moosese raamatus kirjutatus pole märkigi kokkupõrkest või vägivaldast, küll aga leidub seda Atra-Hasise loos.

Piibli aruanne on võrreldamatu, sest kujutab kõikvõimsat Jumalat, kes annab inimkonnale väärrika eesmärgi täiuslikus maailmas. See terav erinevus on pannud õpetlased järeldama, et lõppude lõpuks on tegemist väga erinevate loomislugudega.

Osa inimesi on väitnud, et lood loomisest ja veeuputusest pärandati aja jooksul põlvest põlve edasi ja laias laastus põhinesid need sellel, mis tegelikult juhtus (siit mõningad sarnasused), kuid ajapikku lood moondusid. Vastandina andis Mooses Püha Vaimu sisendusel teada, mis oli päriselt aset leidnud. Miks selgitab selline seletus neid väheseid sarnasusi paremini kui arvamus, et Mooses laenas mõtte paganlikest lugudest?

I. Moosese raamat versus paganlus

Muistsetest paganlikest müütidest terakestki sõltumata näib 1. Moosese raamat olevat kirjutatud viisil, mis kummutab müüdid ja eraldab neist Looja Jumala.

Loe 1Ms 1:14–19. Millised iseseisvad osad tulevad ilmsiks neljanda päeva kirjelduses ja mis ülesannet need täidavad?

Küllap vist välditi sõnu „päike“ ja „kuu“, sest nende nimed heebrea keeles (või nimedega lähedalt seotud sõnad) olid muistsete Lähis-Ida ja Egiptuse päikese- ja kuujumalate nimed. Terminite „suurem valgus“ ja „väiksem valgus“ kasutamine näitab, et need taevakehad loodi eriülesannete jaoks, tähistama „seatud aegu, päevi ja aastaid“ ning olema „valgustuseks taevalaotuses“ (1Ms 1:14, 15). Seega näitab tekst väga selgelt, et päike ja kuu ei olnud jumalad, vaid erilisi looduslikke ülesandeid täitvad loodud objektid, nagu me tänapäevalgi mõistame.

Loe 1Ms 2:7, 18–24. Kuidas tegutses Jumal väga eriliselt Aadama ja Eeva loomisel?

Muistsed Lähis-Ida müüdid kujutavad ühehäälselt inimese loomist järelmõttena, mis tuleb püüdest kergendada jumalate rasket tööd. See müütiline arusaam on vastuolus piibelliku ideega, et inimene valitseb maailma Jumala asevalitsejana. Inimeste loomine ei olnud mitte milleski järelmõte. Piiblitekst osutab esimestele inimestele kui loomise kõrghetkele ja näitab seega veel teravamalt, kuivõrd paganlik ülestähendus piibellikust tegelikult erineb.

Seega on 1. Moosese raamat muistse maailma müütide vea parandamine. Mooses kasutas sõnu ja mõtteid, mis ei sobinud kokku paganlike arusaamadega. Ja ta tegi nii lihtsalt selleks, et väljendada piibellikku seisukohta tegelikkusest ning Jumala osa ja eesmärgi loomisel.

Tuhandeid aastaid tagasi oli piibellik loomislugu valitseva kultuuriga vastuolus. Tänapäeval on piibellik loomislugu valitseva kultuuriga vastuolus. Miks ei peaks see meid üllatama?

Loe 1Ms 5. ja 11. ptk. Kuidas järjestab Piibel inimkonna ajaloo Aadamast Noani ja Noast Aabrahamini?

Üks tõik teeb need sugupuud Piiblis ainukordseks: neis mainitakse aega, mistõttu osa õpetlasi nimetab neid õigusega „kronogeneaaloogiateks“. Need ühendavad põlvnemisinfor ajalise vältusega: „kui *inimene number üks* oli elanud *x* aastat, sai ta *inimese number kaks* isaks. Ja *inimene number üks* elas pärast *inimese number kaks* sündimist veel *y* aastat ning talle sündis veel poegi ja tütreid.“ 1Ms 5. ptk lisab valemlause: „Ja inimese number üks elupäevi oli *z* aastat.“ Selline vastastikku põimuv süsteem peaks välistama teatud põlvkondade väljajätmise või nende lisamise. 1Ms 5. ja 11. ptk loetlevad järeltulijaid pideva joonena. Seda kinnitab 1Aj 1:18–27, mille puhul põlvkondi ei ole lisatud ega jää neid vajaka. Nii tõlgendab Piibel ennast ise.

Ligi 2 000 aastat on juutidest ja kristlastest seletajad tõlgendanud neid kirjapanekuid ajaloo teetähisena ja täpse vahendina veeuputuse ning maakera vanuse (vähemalt 1Ms 1. ja 2. ptk kirjeldatud loomise seitsmest päevast alates arvestatava maakera vanuse) kindlaksmääramiseks.

Viimastel aastakümnetel on tehtud katseid 1Ms 5. ja 11. peatükki ümber tõlgendada, et kohandada neid pikema ajaga, nagu andvat mõista mõningad arheoloogilised ja ajaloolised andmed (ekslige inimeste tõlgenduses). See tõstatab tõsised küsimused Piibli aruande usaldusväärsusest.

Kuid kui me ka ei mõista Jumala lähenemisenurka ajale ja selle kulgemi-sele, tuleb meil tunnistada, et need kaks peatükki „seovad nii ajalooliselt kui ka teoloogiliselt Aadama ülejäänud inimsooga ning inimese Jumalaga aja ja ruumi valdkonnas. 1Ms 5. peatükk ja 11:10–26 annavad ajaraamistuse ja inimketi, mis seob Jumala rahva inimesega, kelle Jumal lõi kuuenda päeva tippsündmusena sellel planeedil.“ – Gerhard F. Hasel, „The Meaning of the Chronogenealogies of Genesis 5 and 11“, väljaandest *Origins* 7/2 [1980], lk 69.

Ehkki need Vana Testamendi kirjakohtad on olemas heal ja tähtsal põhjusel, siis mida käsib Paulus 1Tm 1:4 ja Tt 3:9 meil sellistest kirja-kohtadest rääkides silmas pidada?

Loe järgmisi Pühakirja lõike ja kirjuta välja, kuidas viitas vastav autor 1Ms esimesele üheteistkümnenele peatükile?

Mt 19:4, 5 _____

Mk 10:6–9 _____

Lk 11:50, 51 _____

Jh 1:1–3 _____

Ap 14:15 _____

Rm 1:20 _____

2Kr 4:6 _____

Ef 3:9 _____

1Tm 2:12–15 _____

Jk 3:9 _____

1Pt 3:20 _____

Jd 11, 14 _____

Ilm 2:7; 3:14; 22:2, 3 _____

Jeesus ja kõik Uue Testamendi kirjutajad osutavad 1. Moosese raamatu 1.–11. peatükile kui usaldusväärsele ajaloole. Jeesus osutas Moosese kirjutistele ning mehe ja naise loomisele (Mt 19:4). Paulus kasutab korduvalt ülestähendusi loomisest, et tõendada teoloogilisi mõtteid, mida ta oma kirjades esitab. Ta kuulutas Ateena õppinud meestele: „Jumal, kes on teinud maailma ja kõik, mis siin sees, kes taeva ja maa Issandana ei ela templites, mis on kätega tehtud“ (Ap 17:24). Nii tuginevad Uue Testamendi kirjutajad 1. Moosese raamatus pandud alusele, näitamaks kaasaegsetele lugejatele selle otsesõnalise sündmuse tähtsust.

Loe näiteks Rm 5. peatükki. Rohkem kui poolel tosinal korral seob Paulus Aadama otseselt Jeesusega (vaata Rm 5:12, 14–19). Tähendab, ta võtab tõena seda, et Adam oli ajaloos sõna otseses mõttes olemas; see on seisukoht, mis satub saatuslikult ohtu siis, kui meie saamisloo evolutsioonimudel astub nende kirjakohtade sõnasõnalise lugemise asemele.

Kui Pühast Vaimust inspireeritud Uue Testamendi kirjutajad ja Jeesus ise pidasid loomise kohta ülestähendatut usaldusväärseks ajalooks, siis miks peaks meie jaoks olema naeruväärne – pattulangenud, ekslike inimeste väitel – sama teha?

Toetav mõte: Loe Gerald A. Klingbeili toimetatud väljaannet „The Genesis Creation Account and Its Reverberations in the Old Testament“ (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2015).

„Piibel on kõige põhjalikum ja kõige õpetlikum ajalugu, mis inimesel on. See tuli otse igavese tõe allikast ning jumalik käsi on säilitanud selle puhutuse kõikide aegade jooksul... Ainult siit leiame meie inimsoo ajaloo, mida ei riku inimlik eelarvamus ega inimlik uhkus.“ – Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, 5. kd, lk 25.

„Mulle on näidatud, et ilma Piibli ajaloota ei tõesta geoloogia mitte midagi. Maalt leitud säilmed tõendavad, et on olnud praegusest olukorrast paljuskü erinevaid olusid. Kuid nende eksisteerimise aega ja seda, kui pikalt mõni niisugune periood maal kestis, tuleb meil mõista ainult Piibli ajaloo kaudu. Kui meie oletused ei lähe vastuollu Pühas Kirjas leiduvate faktidega, siis sel juhul on ohutu arvata enam, kui Piibli ajalugu räägib. Kuid siis, kui inimene jätab sinnapaika loomislugu rääkiva Jumala Sõna ja püüab panna Jumala loomistöö arvele loodusteaduslikke põhimõtteid, on ta teadmatuse piiritus ookeanis. Jumal ei ole kunagi paljastanud surelikele seda, kuidas Ta loomistöö kuue tegeliku päevaga teostas. Tema loov tegevus on sama arusaamatu kui Tema olemasolu.“ – Ellen G. White, *Spiritual Gifts*, 3. raamat, lk 93.

Küsimused aruteluks:

1. Kui teaduslikud selgitused käesoleva tegelikkuse kohta – mida võib käsitleda, kuulda, näha, katsetada ja uuesti analüüsida – on täis vaidlusi ja võitlust, miks võtavad siis väga paljud inimesed küsimata omaks iga teadusliku teadaande sündmustest, mis väidetavalt toimusid miljoneid või lausa miljardeid aastaid tagasi?

2. Uudsed teaduslikud tööd tuginevad eeldusel (mis näib esmapilgul mõistlikuna), et üleloomulikke vahendeid ei saa kasutada loomulike sündmuste selgitamiseks. Näiteks ei saa sellest tulenevalt selgitada näljahäda väitega, et nõid needis maa ära. Millised piirid kehtestab selline lähenemisviis aga 1. Moosese raamatus kirjeldatud loomisloole? Teisisõnu, 1. Moosese raamatus kirjutatu oli puhtalt üleloomulik sündmus. Juhul, kui üleloomulik loomisviis automaatselt välistada, siis miks on vale iga muu mudel, mis paratamatult välja mõeldakse?

Misjonär küsib: „Miks?“

Loo on kirja pannud Andrew McChesney Adventmisjonist.

Leif Hongisto ei suutnud mõista, miks ta suunati koju Soome pärast seda, kui ta oli üheksa aastat teeninud Lähis-Ida Ülikooli juhina Beirutis, Liibanonis.

Ta armastas seda seitsmenda päeva adventistide ülikooli, vahemerelist kliimat ja värskelt valmistatud hummust. Tähtsaim aga, ta tajus, et polnud ellu viinud oma täit nägemust sellest ülikoolist, ning otsus koju minna tuli talle üllatusena.

„Pigem olin segaduses selle pärast, miks suunas Jumal mind eemale millestki, millest oli saanud kogu mu elu ja mis oli mulle väga südamelähedane,“ ütles ta.

Rikkalike palvete ja raske südamega pakkisid tema ja ta naine kohvrid, täitsid kastid ja lendasid Soome. Osana misjonäride koju tagasipöördumise protseduurist tuli ka Leifil minna haiglasse meditsiinikontrolli. Tavapärase protseduuri käigus sedastas arst kerge PSA taseme tõusu Leifi veres, võimaliku eesnäärmevähi näitaja.

„Kas teil on olnud mingeid terviseprobleeme?“ küsis arst.

Leif raputas pead. „Tunnen ennast suurepäraselt,“ ütles ta.

Siiski käskis arst teha kordusproovi.

Paar kuud hiljem oli PSA näitajad veelgi tõusnud ja nüüd juba murelik arst kutsus lisaproovidele ning biopsiale. Peagi suunati Leif viis tundi väldanud operatsioonile ja arst kõrvaldas 100grammise kasvaja.

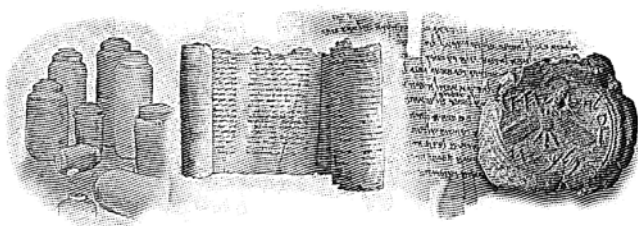
„Tuli välja, et rutiinne meditsiinikontroll tuvastas agressiivse kasvaja,“ ütles Leif. „Hakkasin mõistma, miks juhtis Jumal mind tagasi Soome, kus oli kõrgtasemel tehnoloogia ja mul oli võimalik saada väga asjatundlikku ravi.“

62aastane Leif jääb misjonäriks. Tema tervis on hea ja ta töötab Soome Juunioride Kolledži rektorina; see on internaatakadeemia ja päevakool Piikkiös, Lõuna-Soomes, kus käib umbes 185 õpilast vanuses 6–18 aastat. Paljud selle 1918. aastal asutatud kooli õpilased tulevad mitte-adventistide perekondadest. Soome on väga ilmalikustunud riik ja selle 5,5 miljonilisest elanikkonnast ainult 4 800 on adventistid.

Meenutades Soome tagasi kolimist 2018. aastal, pidas Leif kogu südamega oma esimese lõpuaktuse kõne Soome Juunior Kolledžis 2018. aasta mais. Ta ütles lõpetajatele: „Te mõtlete, et teil on elu ees ja teil on nägemus, milline teie elu peaks välja nägema. Miski sellest ei pruugi tõeks saada. Elu võib pöörduda sootuks teistsuguseks. Aga siis, kui annate elu Jumala kätte, on usus elatud elu alati palju põnevam, tähendusrikkam ja tuumakam, kui te eales oleksite suutnud kujutleda.“

„See käib minu elu kohta,“ ütles Leif (pildil). „Tegelik elu üllatab mind igal uuel päeval positiivselt ja on kindlasti parem kui see, mida ma suutsin ette kujutada.“

Piibel kui ajalugu

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1Sm 17. ptk; Js 36:1–3; Js 37:14–38; Tn 1. ptk ja 5. ptk; Mt 26:57–67; Hb 11:1–40.

Juhtsalm: „Mina olen Issand, sinu Jumal, kes sind tõi välja Egiptusemaalt, orjusekojast“ (2Ms 20:2 [samuti 5Ms 5:6]).

Piiblis on kirjas ajalugu. Piibellik ajalugu liigub sirgjooneliselt absoluutsest algusest, mil Jumal maailma lõi, kuni lõpliku eesmärgini, mil Ta oma teise tulemise käigus maa taastab.

Pühakirja ajalooline laad on üks tunnusjoon, mis eristab seda muude religioonide pühadest raamatutest. Piibel võtab tõena Jumala olemasolu, kes isiklikult ajaloos tegutseb; Piibel ei püüa seda olemasolu tõestada. Alguses Jumal ütleb ja maal tekib elu (1Ms 1:1–31). Jumal kutsub Kaldea Uurist Aabrahami. Ta vabastab oma rahva Egiptuse orjusest. Ta kirjutab oma sõrmega kivilaudadele kümme käsku (2Ms 31:18). Ta läkitab prohvetid. Ta saadab kohutumõistjad. Ta kutsub inimesi üles elama ja rääkima teistele rahvastele Tema jumalikust seadusest ja lunastusplaanist. Lõpuks saadab Ta oma Poja Jeesuse Kristuse maailma, jagades sellega ajaloo igavesti kaheks.

Sellel nädalal vaatleme mõningaid Piiblis kujutatud ajaloo põhiteemasid ja ka arheoloogilisi leide, mis aitavad tõestada Piiblis kirjeldatud ajalugu.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 6. juuniks.

Taaveti ja Saalomoni kuningriik esindab Iisraeli ajaloo kuldset aega. Kuid mis siis, kui Taavetit ja Saalomoni polnudki olemas, nagu osa inimesi on väitnud? Mis siis, kui nende kuningriik oli Piiblis kirjeldatust väiksem, nagu osa inimesi on samuti väitnud? Ilma Taavetita ei oleks selle riigi pealinna Jeruusalemma (2Sm 5:6–10). Ilma Taavetita poleks tema poeg Saalomon templit ehitanud (1Kn 8:17–20). Lõpuks ei oleks ilma Taavetita tema soost Messiat, sest töötatud Messias pidi tulema Taaveti suguvõsaliinist (Jr 23:5, 6; Ilm 22:16). Iisraellaste ajalugu oleks sel juhul vaja täiesti ümber kirjutada. Ometi annab just nimelt see ajalugu, mida Pühakirjast lugeda võime, Iisraelile ja kogudusele nende ainulaadse rolli ja ülesande.

Loe 1Sm 17. ptk. Kuidas annab Jumal Iisraelile otsustava võidu? Keda selle võidu tarvis kasutatakse? Kus see võit saavutatakse?

Pööra tähelepanu lahinguks rivistunud sõjavägede geograafiliselt täpsele asukoha kirjeldusele 1Sm 17:1–3. Khirbet Qeiyafa asub küngastel täpselt selles piirkonnas, mida vastav peatükk Iisraeli laagrikohana kirjeldab. Hiljutised väljakaevamised selles piirkonnas tõid päevavalgele tugevalt kindlustatud garnisonilinna ajast, mil Saul ja Taavet ült orgu vaatasid. Välja kaevati kaks samast ajast pärinevat väravat. Kuna muistses Iisraelis oli linnadel valdavalt ainult üks värav, võib niisugune tunnusjoon aidata selle koha all ära tunda Saaraimi (1Sm 17:52), mis tähendab heebrea keeles „kaks väravat“.

Kui see on nii, siis oleme esimest korda avastanud selle muistse Piiblis mainitud linna. 2008. ja 2013. aastal leiti kaks raidkirja, mis osutuvad paljude meelest seni avastatud heebrea kirjutistest vanimaiks. Neist raidkirjadest teisel mainitakse nime Esbaal – tegemist on sama nimega, mida kandis üks Sauli poeg (1Aj 9:39).

1993. aastal ilmus Tel Dani linna põhjaosas väljakaevamisi tehes päevavalgele monumentaalne raidkiri, mille oli kirjutanud Damaskuse kuningas Hasael, kes talletas oma võidu „Iisraeli kuninga“ üle ja „Taaveti koja“ kuninga üle. Just sel viisil kirjeldatakse Piiblis Taaveti dünastiat; väga võimas arheoloogiline leid annab lisakinnituse, et Taavet oli ajaloos olemas, just nii, nagu Piibel ütleb.

Mõtle, mida veel tähendaks meie usu jaoks see, kui kuningas Taavet poleks päriselt olemas olnud, nagu osa inimesi väidab?

Loe Js 36:1–3 ja Js 37:14–38. Kuidas päästis Jumal neis salmides oma rahva Assüüria ulatusliku sõjakäigu korral?

---

701. aastal eKr asub Sanherib sõjakäigule Juuda vastu. Selle loo jäädvustab Pühakiri. Sanherib talletas seda ka ise mitmel moel. Oma ajaloolistes aastaraamatutes, mis leiti pealinnast Niinevest, uhkustab ta, et „ma piirasin ümber ja vallutasin nelikümmend kuus tema [Hiskija] tugevalt kindlustatud linna ja arvukalt väiksemaid külasid nende naabruses“. Sanheribi lossis Niineves tähistab ta oma võitu Juuda linna Laakise üle sellega, et katab lossi keskmise ruumi seinad reljeefidega, millel kujutatakse linna piiramist ja lahingut linna pärast.

Hiljutised väljakaevamised Laakis on paljastanud linna rusud pärast seda, kui Sanherib oli selle maha põletanud. Kuid Jeruusalemm jääb imekombel alles. Sanherib suudab kiidelda ainult sellega, et „ma sulgesin Juuda Hiskija tema linna nagu linnu oma puuri.“ Ei ole Jeruusalemma hävitamise kirjeldust ega ka teadaannet vangide kohta.

On tõsi, et Jeruusalemma piirati, kuid Piibel annab teada, et piiramine kestis ainult ühe päeva, siis päästis Issanda ingel Jeruusalemma. Jesaja oli ju ette kuulutanud: „Sellesse linna ta ei tule ja ta ei ammu siia nooli; ta ei tule selle ette kilbiga ega kuhja selle vastu piiramisvalli. Sedasama teed, mida mööda ta tuli, läheb ta tagasi ja sellesse linna ta ei tule, ütleb Issand. Sest ma kaitsen seda linna, et seda päästa iseenese pärast ja oma sulase Taaveti pärast“ (Js 37:33–35).

Huvitav on, et Assüüria pealinna lossiseintel on silmatorkavalt kujutatud ainult Laakist. Jeruusalemma seintel ei leidu. Sanherib võib uhkustada ainult Laakise võitmisega. Jumala rahva päästmine näitab ilmekalt vahekordade klaarimist taeva Jumala ja assüürlaste jumalate vahel. Jumal näeb Assüüria kallaletungi. Tema kuuleb Hiskija palvesõnu. Jumal tegutseb ajaloos.

Kuidas hoida meeles, et Jumal, kes päästis väga imeliselt tol korral ja tolles kohas Iisraeli, on sama Jumal, kelle poole sina palvetad, kellele toetud ja keda praegu usaldad?

2007. aasta juulis töötas keegi Viini ülikooli õpetlane Briti Muuseumis ühe projekti kallal, kui ta leidis Babüloonia kuninga Nebukadnetsari aegse kivitahvli. Tahvlilt leidis ta nime „Nebusarsekim“, see on Jr 39:3 märgitud Paabeli ametniku nimi. Nebusarsekim on üks paljudest isikutest, nii kuningatest kui ka ametnikest, kes (tänu arheoloogiale) on Taanieli ja Nebukadnetsari ajast taasavastatud.

Loe Tn 1. ptk ja Tn 5. ptk. Mismoodi olid Taanieli esmased otsused seotud Jumala tegevusega kasutada teda oma sulase ja prohvetina, et mõjutada aja jooksul miljoneid inimesi?

„Taaniel otsustas oma südames“ (Tn 1:8) jääda Jumalale ustavaks nii söömis- kui ka palveharjumustes. Need varakult vormitud head harjumused said käitumismustriks, mis andsid talle jõudu tema pikas elus. Tulemuseks oli selge mõttevõime, tarkus ja taevastest sõnumitest arusaamine. Seda tunnistasid Nebukadnetsar ja Belsassar ning ta edutati kuningriigi kõrgeimatesse ametitesse. Kuid tähtsaim on see, et tulemuseks oli kuningas Nebukadnetsari uskutulek (Tn 4:34–37).

Nebukadnetsar oli Nabopolassari poeg. Koos ehitasid nad üles suurejoonelise linna, antiikmaailmas ületamatu (Tn 4:27). Baabüloni linn oli tohutu suur; selles oli rohkem kui 300 templit, oivaline loss ning seda ümbritses kaks linnamüüri, üks 12, teine 22 jala paksune. Sellesse müüri oli pikitud kaheksa peaväravat, millest igaühele oli antud Babüloonia ühe peajumala nimi. Kuulsaim neist on Ištari värav, mille kaevasad välja sakslased ja mis on rekonstrueerituna Pergamoni muuseumis Berliinis.

Tn 7:4 kujutatakse Babülooniast kotka tiibadega lõvina. Ištari väravani viivat pidulikku protsessiooniteed ääristavad 120 lõvikuju. Väljakaevamiste käigus leiti ka hiiglaslik kuju – mees pussitamas lõvi –, mis seisab tänaseni linnast väljaspool. Need kõik tunnistavad, et lõvi on kohane sümbol õitsenguaja Babüloonia jaoks. Piibellik ajalugu ja selle prohvetlik sõnum leiab kinnitust.

Tn 1:8 ütleb, et Taaniel „otsustas oma südames“. Mida see tähendab? Mida tuleb sinul „oma südames otsustada“ teha või mitte teha?

Loe Mt 26:57–67; Jh 11:45–53 ja Jh 18:29–31. Kes oli Kaifas ja mis osa oli tal Kristuse surmas? Kes oli Pontius Pilaatus ja kuidas oli tema otsus suurkohtu eesmärgi täideviimisel tähtsaim?

Kaifas oli ülempreester ning Jeesuse surma taotleva vandenõu algataja. Roomlaste heaks tegutsenud juudi ajaloolane Josefus talletab tema olemasolu. „Peale selle võttis ta ülempreestri seisusest ära ka Joosepi, keda nimetati ka Kaifaseks, ning määras tema järglaseks endise ülempreestri Joonatani, Ananuse poja.“ *Josephus Complete Works* (Grand Rapids, MI: Kregel Publications, 1969), 18. raamat, 4. peatükk, lk 381.

1990. aastal leiti Jeruusalemma lõunaosast perekonnahaud, milles oli kaksteist luukambrit või luukasti. Hauast leitud müntide ja keraamika järgi pärineb see umbes esimese sajandi keskpaigast pKr. Ehituim luukamber, milles oli mitu komplekti luid, kannab nime „Joosep, Kaifase poeg“. Paljud õpetlased usuvad, et see peab olema Jeesuse surmaga otseselt seotud ülempreester Kaifase haud ja luukast.

1961. aastal leiti Kaisarea Maritima teatrist kivi, millel oli raidkirjas imperaator Tiberiuse alluvuses oleva Judea maavanema Pontius Pilaatuse nimi.

Seega kinnitab ajalugu mõlemal juhul, et tegemist on Kristuse surma juures olnud peamiste tegelastega.

Kahe esimese sajandi ilmalikud ajaloolased räägivad samuti Naatsareti Jeesusest. Rooma ajaloolane Tacitus kirjutab Kristusest, tema hukkamisest Pontius Pilaatuse poolt Tiberiuse valitsemisajal ning esimestest kristlastest Roomas. Rooma maavalitseja Plinius noorem kirjutab aastail 112–113 pKr imperaator Traianusele küsimuse asjus, kuidas ta peaks kristlasi kohtlema. Ta kirjeldab, et nad kogunevad teatud päeval enne päevavalgust ja laulavad koosolekul vaimulikke laule ainujumalale.

Sellised arheoloogilised leiud ja ajaloolised allikad annavad veelkordse piiblivälise toe Jeesuse olemasolule, keda kummardati Jumalana ka 50 aastat pärast Tema surma. Evangeeliumid on Jeesusest kõnelevad esmased allikad ning meil tuleks neid hoolikalt uurida, et õppida järjest rohkem tundma Jeesust ja Tema elu.

Arheoloogilised leiud, mis meie usku kinnitavad, on alati toredad, aga miks tuleb õppida, et me ei teeks oma usku neist sõltuvaks, kuigi need võivad mõnikord vägagi abiks olla?

Me ei ela vaakumis. Meie valikud mõjutavad küll meid ennast, kuid ka kaasinimesi. Samamoodi on paljude muistsete Jumala laste elu mõjutanud peale nende endi suuresti kaasinimeste tulevikku. Hb 11. peatükis, selles teada-tuntud „usu“ peatükis näeme kokkuvõtlikult paljude niisuguste muistsete usukangelaste mõju.

Loe Hb 11:1–40. Mida õpime neilt muistsetelt kangelastelt nende elu uurides?

Eenok _____

Noa _____

Aabraham _____

Saara _____

Joosep _____

Mooses _____

Raahab _____

Simson _____

Usk on midagi enam kui millessegi või kellessegi uskumine; see on uskumise kohaselt tegutsemine. See on usk, mis toimib; selline usk arvatakse õiguseks. Sellised usuteod muudavad ajalugu. Iga niisugune tegu sõltub Jumala Sõnale toetumisest.

Noa tegutses usus siis, kui ta ehitas laeva; ta usaldas Jumala Sõna rohkem kui kogemust või kaalutlust. Kuna vihma polnud eales varem sadanud, oleksid kogemus ja kaalutlus mõista andnud, et veeuputus oli tühipaljas mõte. Kuid Noa oli Jumalale sõnakuulelik ning inimsugu säilis.

Aabraham, kelle nimi oli siis Abram, lahkus Lõuna-Mesopotaamias asuvas Uurist, tollases maailmas kõrge mõttetarkuse poolest tuntud linnast, ja asus teele teadmata, kuhu Jumal ta juhib. Kuid ta otsustas tegutseda Jumala Sõna kohaselt. Mooses valis pigem olla karjane, kes viib Jumala rahva Tootatud maale, kui saada Egiptuse, oma aja suurima impeeriumi kuningaks. Ta usaldas Kõigekõrgema häält, mis teda põlevast põõsast kutsus. Raahab otsustas usaldada teateid sellest, kuidas Jumal oli Iisraeli vabastanud, ning varjas kaht maakuulajat ja sai osaks Jeesuse sugupuust. Teame vähe, kuidas meie otsused mõjutavad lugematute sama põlvkonna inimeste ja järeltulijate elu!

Millised tähtsad otsused sinu ees seisavad? Kuidas sa oma otsused langetad ja miks?

Toetav mõte: Ellen G. White'i raamatust „Patriarhid ja prohvetid“ peatükk „Taavet ja Koljat“, lk 643–648; raamatust „Prohvetid ja kuningad“ peatükid „Hiskija“, lk 331–339 ja „Pääsemine Assüüria ülemvõimu alt“, lk 349–366; 4. lõik artiklist „Methods of Bible Study“ („Piibliuurimise meetodid“), mille leiab veebiaadressilt <http://www.adventistbiblicalresearch.org/materials/bible-interpretation-hermeneutics/methods-bible-study>.

„Piibel on kõige vanem ja laiahaardelisem ajalugu, mis inimese käes on. See tuli värskena igavese tõe allikast ning ajastute jooksul on jumalik käsi hoidnud selle puhtust. See valgustab kauges minevikus toimunut, kuhu inimlik uurimistöö asjatult tungida püüab. Üksnes Jumala sõnas näeme väge, mis löi maakera ja laotas laiali taevad. Üksnes siit leiame tõepärase aruande rahvaste põlvnemisest. Üksnes siin esitatakse inimesoo ajalugu, mida ei riku inimlik uhkus ja eelarvamus.“ – Ellen G. White, *Kasvatus*, lk 173.

„Inimesel, kellel on Jumala ja Tema Sõna tarkus, kujuneb välja usk Pühakirja jumalikkusesse. Ta ei pane Piiblit proovile inimese teaduslike ideedega. Ta mõõdab ja kaalub need ideed läbi eksimatu mõõdupuuga. Ta teab, et Jumala Sõna on tõde ja tõde ei saa iialgi endale vastu rääkida; kus iganes niinimetatud teaduslik õpetus läheb vastuollu Jumala ilmutatud tõega, seal on tegemist puhtinimliku oletamisega.

Tõeliselt targale avab teaduslik uurimine mõtete ja teabe tohutult avara tööpõllu.“ – Ellen G. White, *Tunnistused kogudusele*, 8. kd, lk 325.

Küsimused aruteluks:

1. Võta täpsema vaatluse alla kolmapäevase osa lõpus esitatud küsimus. On küll hea, kui arheoloogia leiab tõendi, mis piibellikku ajalugu kinnitab. Kuid mis juhtub siis, kui leitud arheoloogilist tõendit tõlgendatakse nii, et see läheb piiblilooga vastuollu? Mida peaks see rääkima meile tõsiasjast, et peame võtma Jumala Sõna päriselt Jumala Sõnana ja tõena, vaatamata sellele, mida väidavad arheoloogia või muud inimlikud teadused?

2. Mõttele kõigile piibellikele prohvetikuulutustele, millest teame praegu, et need on minevikus täitunud. Mõttele näiteks Tn 2. ja 7. peatükis kirjeldatud riikidele. Kuidas õppida prohvetikuulutustest, mis ajaloos on täitunud, ning usaldada Issandat veel tulevikus täituvate prohvetikuulutuste suhtes?

Armeenias Küprosele

Loo on kirja pannud Ermine Orphanidi (pildid).

Sündisin Armeenias. Minu isa oli kreeklane ja ema armeenlanna. Lapsepõlvest peale uskusin Jumalasse ja tahtsin endale oma Piiblit. Kuid tol ajal oli Piibleid Armeenias raske leida ja need olid väga kallid.

Ühel päeval kutsus seitsmenda päeva adventistist naaber mind seeria-koosolekutele. Need, kes ustavalt kohal käisid, pidid saama Piibli. Ma hüpasin rõõmust mõtte juures, et saan lõpuks oma Piibli. Mõte surmast vaevas mind kogu aeg. See tundus elu jaoks nii mõttetetu lõpp. Siis rääkis jutlustaja ülestõusmisest Jeesuse teisel tulekul. See oli üllatav. Mäletan ikka veel elavalt pilti, mida ta näitas – ülesäratatud inimesed tulevad oma hauast välja. Kui esitati üleskutse ristimisele tulla, tõusin ma esimesena püsti.

Midagi juhtus. Enne ristimist püüdsin nii mõnelgi korral Piiblit lugeda, aga ei suutnud sellest aru saada. Imestasin, kuidas said teised tundide viisi seda lugeda. Pärast ristimist muutus kõik mõttekaks. Minu meelest oli see üks neist paljudest imedest, mida Jumal minu elus tegi.

Neli kuud pärast ristimist kolisin Küprosele. Kuigi olen poolenisti kreeklane, ei rääkinud ma kreeka keelt ja tundsin ennast võõrana võõral maal. 16 aastat ei teadnud ma midagi adventkogudusest Küprosel. Minu teele tuli palju läbikatumisi, kuid Jumal seisis mu eest.

Siis sain ühe sõbra kaudu teada koguduse asukoha. Olin oma esimese külaskäigu eel kartlik. Kuidas koguduseliikmed minusse suhtuvad? Kõik kartus kadus, kui liikmed mind armastusega ümbritsesid. Sellest päevast peale on minu kogudus mu perekond, minu teine kodu.

Alates esimesest külastusest viis aastat tagasi pole ma ühtki hingamispäeva vahele jätnud. Nüüd räägin soravalt kreeka keelt. Naudin õpetaja-ametit täiskasvanute ja teismeliste hingamispäevakooli klassides. Mis veelgi märkimisväärses, koos minuga käivad kirikus mu ema, vennanaine ja kaks nõbu. Liikmete armastusväärsus võitis nad. Ootan seda päeva, millal ka mu poeg Jeesuse valib, ja palvetan selle pärast. Täna Jumalat Tema headuse eest ja ootan õnnelikku elu koos Temaga siin ning igavikus.

Osa selle veerandaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab ehitada uue kogudusehoone ja kogukonnakeskuse Nikosiasse Küprosel. Täname, et aitate levitada evangeeliumi kogu maailmas.

Piibel ja prohvetikuulutused

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: *Tn 2:27–45; Jh 14:29; 4Ms 14:34; Tn 7:1–25; Tn 8:14; 1Kr 10:1–13.*

Juhtsalm: „*Ja ta ütles mulle: „Kaks tuhat kolmsada öhtut-hommikut. Siis saab pühamu taas oma õiguse“ (Tn 8:14).*

Piibli prohvetikuulutused on väga olulised meie identiteedi ja missiooni seisukohalt. Prohvetlus on nagu Jumala Sõna õigsuse kinnitamise sisemine ja välimine masinavärk. Jeesus ütles: „Ja nüüd ma olen teile seda öelnud, enne kui see sünnib, et te usuksite, kui see sünnib“ (Jh 14:29; vaata ka Jh 13:19). Tähtis küsimus on: Kuidas tõlgendada prohvetikuulutusi õigesti, nii et teaksime, kui prohvetikuulutus tõepoolest teoks saab?

Reformatsiooni käigus järgisid usupuhastajad historistlikku meetodit. See meetod on sama, mida Taaniel ja Johannes kasutasid oma tõlgenduste võtmena. Historistlik meetod käsitab prohvetikuulutust ajaloo järkjärgulise ja pideva täitmisena, mis saab alguse minevikus ja lõppeb Jumala igavese riigiga.

Sellel nädalal vaatleme historistliku prohvetliku tõlgendamise alustalasid. „Peame ajaloos nägema prohvetikuulutuse täitumist, peame uurima Ettenägevuse tegusid suurtes usupuhastusliikumistes ja mõistma sündmuste arengut, kui rahvad rivistuvad suure võitluse lõpukonfliktiks.“ – Ellen G. White, *Tunnistused kogudusele*, 8. kd, lk 307.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 13. juuniks.

Põhimeetod, mida seitsmenda päeva adventistid prohvetikuulutus tundma õppides rakendavad, on niinimetatud historism. Tegemist on arusaamaga, et paljud peamised prohvetikuulutused Piiblis järgivad ajaloo katkematu lineaarset voolu, minevikust olevikku ja tulevikku. See on sarnane ajaloo õppimisega koolis. Kasutame seda meetodit, kuna Piibel ise tõlgendab oma prohvetikuulutusi meie jaoks nii.

Loe Tn 2:27–45. Millised selle unenäo seigad näitavad ajaloo jooksul ilmnevate mõjujõudude pidevat, katkematu järgnevust. Mismoodi näitab Piibel meile ise, kuidas tõlgendada apokalüptilisi (lõpuaja) prohvetikuulutusi?

Märkad, et Nebukadnetsari kuningriiki peetakse kullast peaks. Seega tuvastab Taaniel, et esimene kuningriik on Babüloonia (Tn 2:38). Seejärel ütleb Taaniel: „Aga sinu järel tõuseb teine kuningriik, väiksem kui sinu oma, ja veel kolmas kuningriik“ (Tn 2:39), „siis tuleb neljas kuningriik“ (Tn 2:40). Kuju annab juba ise mõista, et riigid järgnevad üksteisele vahemikuta, sest iga kuningriik kujutab kehaosi, suunaga peast varvasteni. Need on seotud just nagu aeg ja ajalugu.

Tn 7. ja 8. peatükis kasutatakse kuju asemel sümbolitena eriilmelisi metsloomi, kuid õpetatakse üht ja sama. Meile esitatakse nelja maapealse kuningriigi (Tn 8. peatükis kolme) katkematu järgnevus. See lähtub antiikajast ning liigub läbi ajaloo oleviku ja tulevikuni, mil Kristus tuleb tagasi ja Jumal rajab oma igavese riigi.

Seega on Tn 2. peatüki kuju ning Tn 7. ja 8. peatüki üksteisele järgnevad nägemused aluseks protestantide historistlikule prohvetikuulutuste tõlgendamisele, mida seitsmenda päeva adventistid tänapäeval endiselt toetavad.

Loe Jh 14:29. Mida Jeesus siin ütleb, mis aitab meil aru saada, kuidas prohvetikuulutus toimib?

Milline suur eelis on meil tänapäeval, kes elame ajal, mil nii suur osa ajaloost on juba lahti rullunud; eelis, mida ei olnud kellelgi, kes elas näiteks Babüloonia ajal?

Üks historismi tõlgendamiskood on aasta-päev põhimõte. Sajandite jooksul rakendasid paljud õpetlased seda põhimõtet Taanieli ja Ilmutusraamatu prohvetikuulutuste puhul. Nad tuletasid selle põhimõtte arvukatest võtmetekstidest ja prohvetikuulutuse enda vahetust kontekstist.

Loe 4Ms 14:34 ja Hs 4:6. Kuidas ütleb Jumal välja aasta-päev põhimõtte just neis salmides?

Neist salmidest näeme väga selgelt aasta-päev põhimõtet. Kuid kuidas saab see põhimõte olla õigusega aluseks nii mõnelegi ajalisele prohvetikuulutusele, nagu näiteks Tn 7:25 ja Tn 8:14, samuti Ilm 11:2, 3; Ilm 12:6, 14 ja Ilm 13:5?

Aasta-päev põhimõtet nendes Taanieli raamatu ja Ilmutusraamatu prohvetikuulutustes toetavad veel kolm tõika: sümbolite kasutamine, pikad aja-perioodid ja veidrad väljendid.

Esiteks, metsaliste ja sarvede kaudu kujutatud kuningriikide sümboolne olemus annab mõista, et aja väljendamist tuleks samuti mõista sümboolsena. Metsalisi ja sarvi ei võta me ju sõna-sõnalt. Need kujutavad midagi muud. Järelikult, kuna muu prohvetikuulutuses on sümboolne, mitte sõnasõnaline, miks peaksime siis prohvetikuulutuste aega võtma sõnasõnalisena? Vastus on muidugi, et ei pea.

Teiseks, paljud neis prohvetikuulutustes kujutatud sündmused ja riigid võtavad enda alla mitu sajandit, mis oleks võimatu juhul, kui aega tuleks neid kirjeldavates prohvetikuulutustes võtta sõnasõnalisena. Kui rakendada aasta-päev põhimõtet, sobituvad sündmused aega märkimisväärse täpsusega, see aga oleks võimatu juhul, kui võtta neid ajalisi prohvetikuulutusi sõna-sõnalt.

Lõpuks, nende ajaperioodide tähistamiseks kasutatud veidrad väljendid osutavad sümboolselt tõlgendamise vajadusele. See, kuidas neis prohvetikuulutustes aega väljendatakse (näiteks „2 300 öhtut-hommikut“ Tn 8:14) ei ole aja määratlemise tavaline viis ning see näitab meile, et siin kujutatud ajalõike tuleb võtta sümboolselt, mitte sõna-sõnalt.

Vaata 70 nädalast rääkivat prohvetikuulutust Tn 9:24–27. Loeme, et „alates sõna tulemisest Jeruusalemma taastamiseks ja ülesehitamiseks kuni võitnud vürstini“ (Tn 9:25) saab olema tegelikult 69 nädalat ehk siis vaid üks aasta ja neli kuud ja üks nädal. Kui prohvetikuulutust sel moel mõista, siis oleks see mõttetu, eks ole? Mis juhtub aga siis, kui rakendame Piiblile omast aasta-päev põhimõtet ja 70 nädalast saab 490 aastat?

Sajandeid tundsid protestantlikud usupuhastajad Tn 7. ja 8. ptk väikese sarves ära Rooma kiriku. Miks?

Loe Tn 7:1–25 ja 8:1–13. Millised on mõlemas peatükis väikese sarve ühised tunnused? Kuidas me need ära tunneme?

Tn 7. ja 8. ptk väikese sarve vahel on seitse ühist tunnust: (1) mõlemat kujutatakse sarvena; (2) mõlemad on tagakiusavad võimud (Tn 7:21, 25; 8:10, 24); (3) mõlemad ülistavad ennast ja pilkavad Jumalat (Tn 7:8, 20, 25; 8:10, 11, 25); (4) mõlema sihtmärgiks on Jumala rahvas (Tn 7:25; 8:24); (5) mõlema tegevuse tahud joonistuvad välja prohvetlikus ajas (Tn 7:25; 8:13, 14); (6) mõlemad ulatuvad aja lõpuni (Tn 7:25, 26; 8:17, 19) ja (7) mõlemad hävitatakse üleloomulikul teel (Tn 7:11, 26; 8:25).

Ajalugu samastab esimese kuningriigi Babülooniaga (Tn 2:38), teise Meedia-Pärsiaga (Tn 8:20) ja kolmanda Kreekaga (Tn 8:21). Ajalugu ütleb ühehäälselt, et pärast neid maailmariike tuleb Rooma.

Tn 2. peatükis jätkub raud, mis kujutab Roomat, labajalgadel raua ja savi seguna; tähendab jätkub kuni aja lõpuni. Tn 7. peatüki väike sarv tuleb esile neljandast metsalisest, kuid jääb selle neljanda metsalise osaks.

Missugune võim tuli esile Roomast ja jätkas oma poliitilis-religiooset mõju vähemasti 1 260 aastat (vaata Tn 7:25)? Ajaloo ja prohvetikuulutusega sobib ainult üks võim – paavstlus. Paavstlus tuli võimule Euroopa kümne barbarihõimu hulgast ja kiskus kolm neist juurtega välja (Tn 7:24). Paavstlus oli „teistsugune kui eelmised“ (Tn 7:24), mis väljendab tema ainulaadsust teiste hõimudega võrreldes. Paavstlus rääkis „sõnu Kõigekõrgema vastu“ (Tn 7:25) ja „tõstis ennast kuni selle väe vürstini“ (Tn 8:11) niimoodi, et anastas Jeesuse tegevusala ja asendas selle paavsti omaga. Paavstlus täitis „Kõigekõrgema pühade“ piinamise ettekuulutuse (Tn 7:25) ja „paiskas maha mõned sellest väest“ (Tn 8:10) vastureformatsiooni ajal, mil tapeti protestante. Paavstlus püüdis „muuta aegu ja seadust“ (Tn 7:25) niimoodi, et kõrvaldas teise käsu ja tõstis hingamispäeva pühapäevale.

Tn 2., 7. ja 8. peatükis tõuseb pärast Kreekat võim, mis on olemas aja lõpuni. Milline muu võim saaks see olla peale Rooma, mida esindab nüüd paavstlus? Olgu see tõsiasi poliitilises mõttes kuitahes sündsusetu, miks on see siiski kolme ingli kuulutuse oluline õpetus ja seega käesoleva töö tähtis koostisosa?

Kolmapäev, 10. juuni

Eeluurimiskohus

Sellel nädalal vaadeldav prohvetlik visand on leidnud protestantliku histoomi pooldajate rohket toetust reformatsioonist alates. Kuid alles millerlaste liikumises 1800ndate algupoolel võeti hoolika vaatluse alla ja hakati uurima 2 300 päeva ja eeluurimiskohut. Vaadake skeemi:

Taanieli 7. ptk	Taanieli 8. ptk
Babüloonia (lõvi)	_____
Meedia-Pärsia (karu)	Meedia-Pärsia (jäär)
Kreeka (panter)	Kreeka (sikk)
Paganlik Rooma (neljas metsaline)	Paganlik Rooma (sarv liigub horisontaalselt)
Paavstlik Rooma (väike sarv)	Paavstlik Rooma (sarv liigub vertikaalselt)

Loe Tn 7:9–14; 8:14, 26. Mis nende salmide kirjelduse kohaselt taevast toimub?

Pärast keskaegset tagakiusamist, mis lõppes 1798. aastal, kui kindral Berthier'i võttis paavsti vangi (Ilm 13:3), räägivad Tn 7. ptk ja 8. ptk kohtust. Kohus toimub taevas, kus see „võttis istet“ (Tn 7:10) ja „taeva pilvedel tuli keegi, kes oli Inimesepoja sarnane. Ja ta saabus Elatanu juurde“ (Tn 7:13). Tegemist on vaatepildiga kohtust, mis toimub pärast 1798. aastat ja enne Jeesuse teist tulekut.

Tn 7. peatüki kohtustseen on täiesti paralleelne Tn 8:14 pühamu puhastamisega. Need räägivad samal teemal. Tn 8:14 põhjal on „pühamu puhastamise/kui pühamu saab taas oma õiguse“ (siin on tegemist lepituspäeva terminoloogiaga) ajaks 2 300 öhtut-hommikut ehk päeva. Aasta-päev põhimõtte järgi kujutavad need päevad 2 300 aastat.

2 300 aasta alguspunkti leiame Tn 9:24. Prohvetikuulutus, mis räägib 70 nädalast (490 aastast), *chatak* ehk „lõigatakse maha“ nägemusest, mis räägib 2 300 päevast (Tn 9:24). Paljud õpetlased näevad õigesti, et Tn 8:14 prohvetikuulutus 2 300 päevast (aastast) ja Tn 9:24–27 prohvetikuulutus 70 nädalast (490 aastast) on ühe prohvetikuulutuse kaks osa. 70 nädalast rääkiva prohvetikuulutuse järgmine salm, Tn 9:25, annab sellele ajalõigule alguse – „alates sõna tulemisest Jeruusalemma taastamiseks ja ülesehitamiseks“. Selle sündmuse aastaarvuks on „kuningas Artahsasta (Artaxerxese) seitsmes aasta“ (Esr 7:7) ehk 457. aasta eKr. Siit 2 300 aastat edasi lugedes jõuame aastasse 1844, mis on hilisem 1798. aastast, kuid sellest mitte kuigi kaugel, ja leia aset enne Jeesuse teist tulemist. Just siis sisenes Jeesus kõige pühamasse paika ja alustas oma eestkostmistööd, taevase pühamu puhastamist. Vaata reedese osa skeemi.

Apokalüptiliste prohvetikuulutuste sümbolid, nagu Taanieli raamatus ja Ilmutusraamatus, täituvad ühe korra. Näiteks täitus siku sümbol Kreeka puhul, ainult selle riigi puhul (Tn 8:21). Veel enam, tekstis öeldi riigi nimi meile ette! Kuidas saaks veel selgem olla?

Tüpoloogia aga suunab tähelepanu päriselt olemas olevatele Vana Testamendi inimestele, sündmustele või organisatsioonidele, kes/mis on ajalooliselt reaalsed, kuid osutavad suuremale tegelikkusele tulevikus. Tüpoloogia kasutamine tõlgendamismeetodina ulatub tagasi Jeesuse ja Uue Testamendi kirjutajateni ning seda leidub Vanas Testamendiski. Ainus juhispõhi ja anti-tüübi ära tundmiseks on tõik, et Pühakirja inspireeritud kirjutaja samastab need.

Loe 1Kr 10:1–13. Millisele sündmusele ajaloos Paulus siin viitab, kui ta Korintose kogudust manitseb? Kuidas käib see täna meie kohta?

Paulus viitab Egiptusest väljatuleku ajaloolisele tõsiasjale ja loob tüpoloogia muistsete heebrealaste kõrbekogemuse alusel. Sel moel näitab Paulus, et Jumala plaani kohaselt, kes inspireeris Mooset neid sündmusi kirja panema, pidid „need lood saama meile näiteiks“ (1Kr 10:6), seega manitsema vaimulikku Iisraeli, meid, kiusatustele vastu panema viimseil päevil.

Loe alltoodud kirjakohti ja kirjuta välja iga tüüp ning sellele vastava anti-tüübi täitumine, nagu seda kirjeldavad Jeesus ja Uue Testamendi kirjutajad.

Mt 12:40 _____

Jh 19:36 _____

Jh 3:14, 15 _____

Rm 5:14 _____

Jh 1:29 _____

Igal antud juhtumil rakendavad Jeesus ja Uue Testamendi kirjutajad tüübi ja antitüübi tõlgendamisevõtet, mis võimaldab prohvetlikul tähendusel esile tulla. Sel moel osutavad need suurema tegelikkuse täitumisele.

Mõtle maapealsele pühamuteenistusele, mis oli kogu lunastusplaani tüübiks. Mida õpetab see meile pühamu sõnumi tähtsusest tänases päevas?

Reede, 12. juuni

Toetav mõte: Loe Clifford Goldsteini raamatut „1844 Made Simple“ (Boise, ID: Pacific Press, 1988) kui üht kohta paljudest, kust leida rohkem materjali 2 300 päevast kõneleva prohvetikuulutuse kohta. Vaata ka *1844madesimple.org*. Uuri skeemi:

Taanieli 7. ptk	Taanieli 8. ptk
Babüloonia (lõvi)	_____
Meedia-Pärsia (karu)	Meedia-Pärsia (jäär)
Kreeka (panter)	Kreeka (sikk)
Paganlik Rooma (neljas metsaline)	Paganlik Rooma (sarv liigub horisontaalselt)
Paavstlik Rooma (väike sarv)	Paavstlik Rooma (sarv liigub vertikaalselt)
Kohus taevas	Taevase pühamu puhastamine

Oluline uurimissuund siin on Tn 7. ptk vaatepilt kohtust, mis ilmneb pärast 1 260 tagakiusamisaastat (Tn 7:25) ja on sama, mis Tn 8:14 pühamu puhastamine. See vaatepilt taevasest kohtust viib lõpuks välja Jumala igavese riigi rajamiseni pattulangenud maakera kurva ajaloo lõpus. Seega on meil olemas võimas piibellik tõend selle kohta, et Tn 8:14 ja sündmus, mida see märgib, on väga tähtis, nagu Pühakiri rõhutab.

Küsimused aruteluks:

1. Pöördu tagasi ja vaata üle Tn 2. ptk. Näed, kui selgelt avaldub siin historistlik meetod: maailmariikide katkematu järgnevus, mis saab alguse antiikajast ja lõppeb Jumala igavese riigi rajamisega. Jumal annab meile võtme nende prohvetikuulutuste tõlgendamiseks. Mida ütleb see aga kristliku maailma seisukorra kohta, sest väga vähesed kristlased rakendavad tänapäeval veel üldse historistlikku meetodit? Miks aitab see fakt veel kindlalt tõdeda, et adventsõnum on praeguse aja maailma jaoks asjakohane?
2. Kui hästi saad sina aru (Tn 8:14) 2 300 päevast rääkivast prohvetikuulutusest? Juhul, kui sa sellest aru ei saa, ehk võtaksid aega seda tundma õppida ja oma klassile sellest rääkida? Sind võib tabada üllatus, kui kindlal alusel on päriselt meie prohvetikuulutuste tõlgendamine.
3. Loe Tn 7:18, 21, 22, 25, 27. Märkad, et tähelepanu on sellel, mis saab pühadest. Mida teeb nendega väikese sarve võim? Ja teisalt, mida teeb nende heaks Issand? Mis on kohtu juures pühade jaoks hea sõnum? Mida kohus neile lõpuks annab?

Joosta Jumalale

Kirja pannud Marian Kazmierczak

Jooksmine tõi mind Poolas kogudusse. Noore mehana hakkasin tegelema kulturismiga, sest arst hoiatas mind, et võtaksin tarvitusele meetmed oma tervise parandamiseks.

Siis asusin pikamaajooksuga tegelema. Mulle see meeldis! Jooksin maratone, ka 100kilomeetriseid, ja osalesin isegi ühel 24tunnisel maratonil pikkusega 203 kilomeetrit.

Ühinesin jooksjate grupiga, kes treenisid koos mitu korda nädalas.

Mõne aja pärast märkas, et meie grupi üks jooksja, Pjotr, puudus treeningult igal laupäeval. Ma ei saanud aru, miks, ja küsisin lõpuks temalt.

„Olen mõelnud elu mõtte üle,“ vastas Pjotr. „Olen lugenud Piiblit ja käinud erinevates kirikutes, et leida see üks, mis elab Piibli järgi. Nüüd olen selle koguduse leidnud. Kas sa tahaksid koos meiega Piiblit õppida?“

Piibliuurimised, mida juhtis seitsmenda päeva adventistide koguduse pastor, ajasid mind segadusse. Olin pidanud ennast pühendunud kristlaseks, sest kuulusin ühte kogudusse.

Ühel päeval, kui jooksisin, rabis Pjotr mind küsimusega.

„Kas sa tead, et su vaimulik ei ole sulle tõtt rääkinud?“ ütles ta.

„Nüüd lähed sa küll liiale,“ hüüatasin ma. „Sa valetad.“

„Järgmisel korral, kui kohtume, võtan ma Piibli kaasa,“ ütles Pjotr. „Sina võta kaasa oma koguduse doktriinide raamat. Vaatame siis, kus tõde asub.“

Ettepanek tundus mulle vastuvõetavana. Olin juba püüdnud elada ausat elu ja teha selle tõe järgi, mida teadsin. Järgmisel kokkusaamisel võrdlesime Pjotriga kahte raamatut. Olin sõnatu, kui sain aru, et minu raamat ei läinud kokku Piibli õpetustega. Mõni kuu hiljem mind ristiti. Olin 45aastane.

Tundsin, et on hea ühineda kogudusega, mille liikmed hoolisid minusarnaselt oma tervisest. Varsti märkas, et paljud koguduseliikmed ei söönud liha. Uuris taimetoidu kohta ja lõpetasin ka lihasöömise. Varem pidasin oma keha enda omaks ja kasutasin seda oma soovide kohaselt. Nüüd saan aru, et mu keha ei ole minu oma. Püüan seda mitte kahjustada. See on Jumala tempel.

Olen täna 71aastane. Jooksmine on jäänud minu elu osaks, kuigi olen lõpetanud hingamispäeviti treenimise ja võistlemise. Jooksmine on ideaalne viis evangeeliumi levitada. Pärast maratoni tunneb igaüks head meelt oma saavutuste üle ja siis on kerge Jumalast rääkida. Räägin sellest, kes annab mulle jõu minu vanuses joosta.

Jooksen vähemalt kolm korda nädalas, 10 kilomeetrit korraga. Sellele kulub mul umbes 55 minutit. Jooksen metsas ja looduses. Mõtlen oma elust ja mõtlen Jumalast. Ümisen kirikulaule ja tuletan peast meelde piiblisalme. Palvetan, et Jumal tooks kedagi mu teele ning et saaksin Temast rääkida. Tema toob inimesi minu juurde.

Täname teid 2017. aasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetuse eest. See aitas rajada Poola Lootuse Kanali telestuudio, mis edastab poola keelt kõnelevatele inimestele evangeelseid saateid.

Keeruliste kirjakohtade käsitlemine

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Tm 2:10–15; 1Aj 29:17; Jk 4:6–10; Gl 6:9; Ap 17:11.

Juhtsalm: „*Ja meie Issanda pikka meelt pidage päästeks, nõnda kui ka meie armas vend Paulus teile on kirjutanud temale antud tarkust mööda. Sama ütleb ta kõikides kirjades, kus ta räägib neist asjust. Nendes on küll mõndagi raskesti mõistetavat, mida õppimata ja kõikuvad inimesed väänavad nagu muidki raamatuid iseendale hukatuseks*“ (2Pt 3:15, 16).

Peetrus kirjutab apostel Pauluse kirjade üle arutledes, et neis ja mõnes muus Pühakirja kohas on „mõndagi raskesti mõistetavat“ (2Pt 3:16). Neid sõnu väänavad ehk moonutavad „õppimata ja kõikuvad inimesed“ (2Pt 3:16) iseenda hukatuseks. Peetrus ei ütle, et kõik oleks raskesti mõistetav, vaid et osa kirjakohti on sellised.

Ja me teame seda, eks ole? Milline aus Piibli lugeja poleks sattunud tekstisadele, mis tunduvad kummastavad ja keerulised mõista? Kindlasti on meil kõigil ühe või teise kirjakahaga seoses niisugune kogemus.

Just seepärast heidame sel nädalal pilgu mitte niivõrd keeruliste tekstilõikudele kuivõrd sellele, mis võivad selliseid raskusi põhjustada ja kuidas me Jumala Sõna ustavate tõetsijatena nendega hakkama saame. Lõpuks ei pruugi ju nii mõnigi keerukus siinpool taevakodu üldse selgineda. Samas aga ei tekita Piibli sõnaline osa suuremalt jaolt üldse mingeid raskusi ja pole vaja lasta väikesel arvul keerukustel oma usaldust Jumala Sõna pädevusse ja autoriteeti tervikuna nõrgestada.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 20. juuniks.

Loe 2Tm 2:10–15. Paulus manitseb Timoteost olema hoolas ja kuulutama „tõe sõna õigesti“. Millise olulise sõnumi ta siin meile kõigile annab?

Tähelepanelik ja aus Pühakirja uurija ei salga tõsiasja, et Piiblis on seda, mida on raske mõista. Asjade niisugune seis ei peaks meid häirima. Tegelikult on sellised keerukused teatud mõttes ootuspärased. Oleme ju ikkagi ebatäiuslikud ja piiratud olevused ning mitte ühelgi inimesel ei ole igas valdkonnas põhjalikke teadmisi, seda enam jumalikes asjus. Kui asjatundmatu ja piiratud inimlaps püüab mõista Pühakirja piiritu Jumala tarkust, on sellega seotud raskusi. Niisugused raskused piibellikest õpetustest aru saamisel aga ei tõesta mingil moel, et Piiblis kõneldu oleks ebatõene.

Need, kes heidavad kõrvale Piibli õpetuse jumalikust ilmutusest ja inspiratsioonist, kuulutavad sellised keerukused sageli vastuoludeks ja vigadeks. Kuna nende jaoks on Piibel rohkem või vähem vaid inimlik raamat, usuvad nad, et Piibel peabki sisaldama puudusi ja vigu. Sellise mõtteviisi puhul ei tehta sageli ühtki tõsist katset otsida selgitust, mis võtab arvesse Pühakirja ühtsuse ja usaldusväärsuse, tulenevalt selle jumalikust inspiratsioonist. Inimesed, kes seavad kahtluse alla Pühakirja esimesed leheküljed, näiteks loomislöö, hakkavad peagi kahtlema ja on ebakindlad ka ülejäänud Pühakirja suhtes.

Mõningase ühtesobimatuse Pühakirjas võib panna kopeerijate või tõlkijate väikeste vigade arvele. Ellen White on märkinud: „Mõned vaatavad meile surmtõsiselt otsa ja ütlevad: „Kas te ei arva, et seal võib olla ümberkirjutajate või tõlkijate mõningasi vigu?“ See kõik on võimalik ning väga kitsarinnaline mõtlemine, mis hakkab kõhklema ja komistab sellise võimaluse või tõenäosuse otsa, on sama varmas komistama Inspireeritud Sõna mõistatuste otsa, kuna tema mannetud meeled ei näe Jumala eesmärke läbi. Jah, sellised inimesed komistavad sama kergesti selgete faktide otsa, mida tavamõtlemine suudab omandada ning märgata jumalikku ja milles Jumala seisukohavõtt on lihtne ja ilus, tuumakas ja rammus. Kõik vead ei põhjusta probleemi inimhingele ega pane ühegi jalga komistama, kes ei töötle keerukusi välja arusaadavalt ilmutatud tõest.“ – Ellen G. White, *Valitud kuulutused*, 1. raamat, lk 16.

Miks on väga tähtis, et avaksime Piibli alandliku ja kuuleka meelsusega?

On sul olnud kogemusi, kui jõuad ühe või mitme katkendini, millest sa aru ei saa või mida on sinu meelest keeruline kooskõlastada muude tekstilõikudega või üldise tegelikkusega? Pole raske ette kujutada, et oled mõnikord sellise probleemi ees seisnud. Küsimus on selles, kuidas sa reageerisid. Või veelgi tähtsam: *Kuidas sa oleksid pidanud reageerima?*

Loe 1Aj 29:17; Õp 2:7; 1Tm 4:16. Mis neis kirjakohtades vastab hästi küsimusele, mida hakata peale keerukate katkenditega?

Ainult siis, kui oleme ausad, suudame raskustega piisavalt silmitsi seista. Ausus kaitseb meid nii, et me ei hoidu raskustest ega püüa neid varjata. Ausus hoiab meid ka andmast pealiskaudseid vastuseid, mis ei pea tegelikult järeleuurimise proovile vastu. Jumalal on aususest ja siirusest hea meel. Seepärast peaksime jälgendama Tema iseloomu kõiges, mida teeme, ka oma piibliuurimises.

Aus inimene käsitleb Piibli keerukusi sellise ettevaatusega, et need ei esitaks kontekstivälist infot, ei moonutaks tõde kallutatud väljendusviisi tõttu ega juhiks kaasinimesi eksitusse tõenditega manipuleerimise teel. Kaugelt parem on oodata keerukusele jätkusuutlikku vastust, kui püüda pakkuda puiklevat või ebarahuldavat lahendust. Ausa piibliuurimise positiivseks kõrvalmõjuks on usalduse loomine ning usaldus on kõikide elutervete isiklike suhete tuum. See veenab inimesi palju rohkem kui väheusutavad vastused. Parema on öelda, et sa lihtsalt ei tea, kuidas küsimusele vastata või kirjakohta õigesti seletada, kui püüda panna Piiblit ütlema seda, mida sina tahad, kuigi tegelikult Piibel seda võib-olla ei ütle.

Hoolikas inimene tahab õhinal Jumala Sõna tõde teada ja seepärast tuleb pidevalt tagada, et ta ei ruttaks tegema kiirustavaid järeldusi, mis põhinevad piiratud teadmisel või puudulikel tõenditel. Hoolikas inimene on otsustanud mitte jätta kahe silma vahele ühtki tähtsat tahku või üksikasja. Sellised inimesed ei ole mõtlemises rutakad, vaid õpivad Jumala Sõna ja sellega seotud teavet tundma põhjalikult ja usinalt.

Mida sa teed või mida peaksid tegema kirjakohtadega, mida sa täielikult ei mõista või mis ei tundu sobivat sinu arusaamisega tõest?

Loe Jk 4:6–10; 2Aj 7:14 ja Sf 3:12. Miks on alandlikkus oluline, kui püüame lahendada Pühakirja keerulisi kohti?

Paljud inimesed on jõudnud hämmastava tõdemuseni ja alandliku äratundmiseni, et nad sõltuvad millestki ja kellestki endast väljaspool. Nad on taibanud, et nemad ei ole kõikide asjade mõõt. Sellised inimesed hindavad tõde rohkem kui oma ego vajadust enda õiguse järele ning nad teavad, et tõde ei ole nende enda kätetöö, vaid miski, millega nad silmitsi seisavad. Suurim tõde, mida sellised inimesed mõistavad, on ehk tajumine, kui vähe nad tegelikult tõde tunnevad. Nad teavad, nagu Paulus kirjutas, et nad näevad „aimamisi nagu peeglist“ (1Kr 13:12).

Sellise alandliku mõtlemise kasu on mitmekordne: alandliku järelepärimise harjumus on igasuguses teadmises kasvamise alus, sest see tekitab vabaduse, mis toob loomulikuna esile õpialdis meelsuse. Õeldu ei tähenda, et alandlikud inimesed on tingimata eksiteel või et neil tuleb alati meelt muuta ja nad pole kunagi kindlalt veendunud. Küll aga tähendab see, et nad on kuulekad piibellikule tõele. Nad teadvustavad endale oma teadmiste piiratust ja on seepärast suutelised oma teadmisi ning arusaamist Jumala Sõnast laiendama viisil, milleni ülbe ja uhke intellektuaalne inimene ei jõua.

„Kõik, kes tulevad Jumala Sõna juurde juhendust saama alandliku, teadmisi otsiva meelelaadiga, olles otsustanud õppida tundma lunastustingimusi, saavad aru, mida Pühakiri ütleb. Kuid need, kes toovad Sõna uurimisse meelsuse, mida Sõna heaks ei kiida, jäävad ilma sellest meelsusest, mida nad ei väärtustanud. Issand ei räägi muretule mõistusele. Ta ei raiska oma juhiseid kellelegi, kes on meelega lugupidamatu või saastunud. Kuid kiusaja harib iga mõistust, mis ise annab järele oma sisendustele ja on valmis tegema tühjaks Jumala püha seaduse.“

Meil on vaja oma südant alandada ning avameelselt ja aupaklikult uurida elusõna; sest valgust näeb ainult mõistus, mis on alandlik ja patu pärast rusutud.“ – *The Adventist Review and Sabbath Herald*, 22. august 1907.

Kuidas leida õige tasakaal alandlikkuse ja kindla veendumuse vahel? Näiteks, kuidas vastaksid süüdistusele: Kuidas saate seitsmenda päeva adventistidena olla nii kindlad, et teil on hingamispäeva suhtes õigus ja enamik on valesti mõistnud?

Loe Gl 6:9. Kuigi Paulus räägib siin meie püsivusest kaasinimestele head teha, on sama suhtumist vaja ka siis, kui tegeleme keeruliste küsimustega. Miks on sihikindlus ja kannatlikkus probleemide lahendamisel olulised?

Tõeline saavutus nõuab alati visadust. Seda, mida saavutame liiga ladusalt, ei võta me sageli eriti tõsiselt. Keerukused Piiblis annavad meile võimaluse oma aju tööle häälestada ning sihikindlus ja kannatlikkus, millega lahendust otsime, näitab, kui tähtis see teema meie jaoks on. Aeg, mille veedame Piiblit uurides, et selle mõttest ja sõnumist rohkem aru saada, on hästi veedetud aeg. Küllap on Pühakirja hoolika, koguni pikaaegse uurimise kogemus isegi suuremaks õnnistuseks kui viimaks leitud lahendus probleemile. Kui me end vaevavale küsimusele lahenduse leiame, saab see meie jaoks kallihinnaliseks.

See, et sa keerukust kiiresti ei lahenda, ei tähenda veel, et seda ei saa lahendada. Märkimisväärselt sageli vaatame sellest ilmsest tõsiasjast mööda. On palju inimesi, kes kohtavad Piiblis mingit keerukust, pühendavad sellele vähe mõtteainet, ei suuda näha võimalikku lahendust ja tõttavad kohe järel-dama, et seda probleemi ei saa lahendada. Osa hakkab sootuks kahtlema Piibli usaldusväärsuses. Ei tuleks aga unustada, et lahendus võib olla väga lihtne ka siis, kui meie oma piiratud inimlikus tarkuses või vähiklikkuses seda ei näe. Mida mõtleksime algebrat alles õppima hakanud inimesest, kes pool-teisetunnise püüdluse järel keerukat küsimust lahendada teataks, et seda küsimust on võimatu lahendada, kuna tema ei suuda ühtki lahendust leida? Sama kehtib meie kohta Piiblit uurides.

Kui mõni keerukus ei allu sinu tugevaimatelegi jõupingutustele neid lahendada, pane need mõneks ajaks kõrvale ja rakenda vahepeal ellu see, mida Jumal on sulle selgesti näidanud. Saame mõne vaimuliku teadmise osaliseks pärast seda, kui oleme hea meelega teinud nii, nagu Jumal on meil juba teha käskinud. Ole siis oma Piibli uurimises visa ja kannatlik. On ju kannatlikkus lõpuaja usklike voorus (vaata Ilm 14:12).

Mida saame õppida kaasinimestelt, kes on hoolikalt ja kannatlikult Piibli kirjakohti uurinud? Kuidas julgustada kaasinimesi oma tööetsingutes mitte alla andma? Miks ei pea me heituma, kui satume Pühakirjas keerulistele kirjakohtadele?

Loe Ap 17:11, Ap 8:35 ja Ap 15:15, 16. Mida tegid apostlid ja risti-koguduse liikmed algusaegadel siis, kui nad keeruliste küsimustega rinda pistsid? Miks on Pühakiri ikka veel iseenda tõlgendamise parim allikas?

Parim lahendus Piibli keerukuste jaoks leidub endiselt Piiblis endas. Piibli probleeme on parim käsitleda nii, et neid uuritakse kogu Pühakirja valgel, selle asemel, et tegeleda ühe salmiga, mis teistest salmidest või kogu Pühakirjast eraldatakse. Peame tõepoolest kasutama Piiblit, et see aitaks meil Piiblist aru saada. Peaaegu tähtsaim, mida teha saame, on õppida kaevama välja Pühakirjas leiduvaid suuri tõdesid.

Juhul, kui sa ei saa mõnest Pühakirja lõigust aru, püüa koguda valgust Piibli teistest lõikudest, mis sama teemaga tegelevad. Püüa leida Pühakirjast alati üles selged väited, mis heidavad valgust vähem selgetele tekstilõikudele. Samuti on väga tähtis, et sa ei tuhmistaks ega varjutaks Pühakirja selgeid väiteid raskesti arusaadavate tekstilõikude lisamisega. Selle asemel, et panna piiblivälised allikad, filosoofia või teadus selgitama Piibli tähendust, peame laskma Pühakirja tekstil endal meie jaoks oma mõtte avada.

On öeldud, et põlvedel hakkame sõna otseses mõttes nägema keerukusi uuest vaatenurgast. Sest palvega anname märku, et vajame jumalikku abi Pühakirja tõlgendamisel ja sellest arusaamisel. Palves soovime, et sama Püha Vaim, kes inspireeris Piibli kirjutajaid, valgustaks ka meie meeli.

Palves avanevad meie motiivid ja saame öelda Jumalale, miks tahame aru saada sellest, mida loeme. Palves palume Jumalal avada meie silmad Tema Sõnale ning palume Tal anda meile tahtlikku meelsust kuuletuda ja ellu rakendada Tema tõde. (See on väga tähtis!) Kui Jumal juhatab meid oma Püha Vaimu kaudu meie palvetele vastates, siis ei lähe Ta vastuollu sellega, mida Ta on Piiblis esile toonud. Jumal on alati Piibliga kooskõlas ning kinnitab seda ja toetub sellele, mida Ta on Piibli kirjutajaid inspireerinud meile edastama.

Kuidas aitab palve sul õigesti häälestuda suutlikkusele Jumala Sõnast paremini aru saada ja sellele kuuletuda?

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust „Tee Kristuse juurde“ peatükki „Mida teha kahtlusega?“, lk 105–113. Loe 8. lõiku dokumendist „Methods of Bible Study“ („Piibliuurimise meetodid“), mille leiad aadressilt <http://www.adventistbiblicalresearch.org/materials/bible-interpretation-hermeneutics/methods-bible-study>.

Piiblis on palju saladuslikku, mida piiratud inimesed leiavad olevat keerulise taibata ja mis on meile täieliku äraseletamise jaoks liiga sügavmõtteline. Seetõttu vajame alandlikku meelsust ning peame olema valmis Pühakirja palvemeelselt tundma õppima. Pühakirjale ustavaks jäämine võimaldab piibellikul tekstil – isegi siis, kui selle tähendus läheb meie mõtterraasusega vastuollu – öelda seda, mida see tegelikult ütleb. Pühakirjale ustavaks jäämine on teksti suhtes lugupidav, ei muuda teksti (jah, mõni tõepoolest muudab ise teksti) ega pöikle kõrvale selle õigest tähendusest.

„Kui Jumala Sõna avatakse ilma aukartuse ja palveta, kui mõtted ja igatsused pole suunatud temale või pole kooskõlas tema tahtega, siis tumestavad meeli kahtlused ja Piiblit uurides suureneb hoopis skeptitsism. Vaenlane haarab kontrolli mõtete üle ja sisendab ebaõigeid tõlgendusi. Alati, kui inimesed ei püüa sõnas ja teos olla kooskõlas Jumalaga, siis, olenemata nende õpetatusest, kalduvad nad Pühakirja mõistmises eksima ja nende seletusi on ohtlik usaldada. Neil, kes otsivad Pühakirjast vastuolusid, pole vaimulikku arusaamist. Moonutatud nägemisvõimega näevad nad palju põhjusi kahtlusteks ja uskmatuses ka selles, mis on tegelikult lihtne ja selge.“ – Ellen G. White, *Tee Kristuse juurde*, lk 110, 111.

Küsimused aruteluks:

1. Miks on Pühakirjast õigesti aru saamiseks niivõrd põhjanev meie suhtumine Piiblisse, millest sellel nädalal rääkisime? Mis veel aitab sul Piiblit paremini mõista?
2. Miks ei peaks me olema üllunud, kui leiame Piiblist seda, millest on raske aru saada või mida on keeruline seletada? Eks ole looduseski palju sellist, millest on mõnikord raske aru saada? Täna on päevani on näiteks vesi (vesi!) täis salapära.
3. Kuidas vastame adventistidena (paljudes tõlgetes esile tulevale) probleemile Lk 23:43, kus Jeesus ütleb röövlile, et röövel saab sel päeval koos Temaga olema taevas? Kuidas aitavad meil kõnealusest teemast aru saada näiteks sellised salmid nagu Jh 20:17; Kg 9:5 ja 1Kr 15:16–20?

Tehas muutus kooliks

Loo on kirja pannud Andrew McChesney Adventmisjonist.

Üks rikas ärimees, kes oli seitsmenda päeva adventist, mõtles, kuidas kasutada oma varandust kodulinna Tjatšivi heaks Lääne-Ukrainas.

Ta ostis mitu tuhat eksemplari Ellen White'i raamatut „Tee Kristuse juurde“ ja saatis need selles 9 000 elanikuga linnas igasse kodusse. Siis tegi ta sama „Ajastute igatsusega“ ja „Suure võitlusega“. Kohalik adventkogudus röömustas hea maine üle kohalike hulgas ja liikmeskond kasvas 70ni.

Kuid ärimees Stepan Dordjai mõtles: „Mida ma veel teha saan?“

Ühel päeval rääkis ta oma küsimusest põgusalt Vladimir Tkatšukile, tollasele adventkiriku Euro-Aasia divisjoni haridusjuhile, kelle haldusalas oli Ukraina ja suurem osa endisest Nõukogude Liidust.

„Neil päevil on koolid üks parim viis maailmani jõudmiseks,“ vastas Tkatšuk. Ärimees vaatas Tkatšukile üksisilmi otsa.

„Mul on hoone,“ ütles ta. „Ja just seda ma tahangi teha.“

Ainult kolme kuuga muutis Dordjai tehasehoone võluvaks kolmekorruseliseks koolihooneks, mille juures on ilus spordiväljak. Seitsmenda päeva adventistide kool „Õnnelik koht“ avas uksed 2016. aasta septembris: siis oli lapsi 36.

Koolis saab haridust esimesest neljanda klassini ning aastaga on nii selle kui ka eelkooli õpilaste arv kahekordistunud ja jõudnud 70ni. Klassiruumid on viimseni täis.

Kooli spordiväljak on linnakese üks parimaid ning teised koolid saadavad oma lapsi sinna sõpruskohtumisi pidama. Iga kord, kui lapsed tulevad, teatab adventistist koolijuht: „See siin on eriline kool. Õpime siin Piiblit tundma ja mitte vanduma. Nii et enne, kui mängima hakkame, õpime pähe ühe lühikese piiblisalmi, eks ole?“

Lapsed hüüavad vastuseks valjult „Jaa!“. Äsja õppisid nad kiiresti selgeks Jh 10:10, kus Jeesus ütleb: „Mina olen tulnud, et neil oleks elu, ja oleks seda ülirohkesti.“

„Lapsed õppisid selle kiiresti ära ja kordasid siis,“ ütles Tkatšuk, kes oli kohal ja tuletas meelde kooliga seotud sündmusi. „Seejärel nad mängisid.“

75 kilomeetrit eemal olev palju suurem adventkogudus, kus käis koos 300 liiget, nägi kooli õitsengut ja küsis isekeskis: „Kas meiegi saame kooli avada?“ Nii avasid nemadki 22 lapsega kooli oma linnas Ilnitskajas.

Selline tähelepanuväärne lugu rullub lahti kogu Euro-Aasia divisjonis, kus koguduse koolide arv on tõusnud 14 koolilt 2012. aastal nüüdseks rohkem kui 60ni.

„Mitmel põhjusel avatakse nüüd kiiresti koole, kuid peamine on täita Jumala plaani Tema heaks õigel ajal ja õiges kohas,“ ütles Euro-Aasia divisjoni esimees Mihhail Kaminski.

2021. aasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetus aitab laiendada paljusid kogudusekoole Euro-Aasia divisjonis. Täname, et lubate Jumalal end kasutada evangeeliumi levitamisel.

Elada Jumala Sõna kohaselt

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: *Fl 2:12–16; Lk 4:4, 8, 10–12; Ps 37:7; Ps 46:11; Ps 62:2, 3, 6; Kl 3:16*

Juhtsalm: „*Aga olge sõna tegijad ja mitte üksnes kuuljad, pettes iseendid*“ (Jk 1:22).

Piibliuurimise parimad meetodid on kasutud juhul, kui me ei otsusta elada selle järgi, mida Pühakirjast teada saame. Hariduse kohta üldiselt kehtiv tõde käib ka Piibli uurimise kohta: kõige paremini ei õpita mitte lihtsalt kuulates ja lugedes, vaid teadmist ellu rakendades. Sõnakuulmine avab jumaliku õnnistuste varakambri täiuses, mis muidu jääks meile suletuks, ning see suunab meid haaraval ja elumuutval viisil oma arusaamist ja tundmist suurendama. Juhul, kui me ei taha elada Jumala Sõna kohaselt ega ole valmis ellu rakendada seda, mida oleme teada saanud, siis me ei kasva. Ja meie tunnistus halveneb, sest meie elu ei ole sõnadega kooskõlas.

Kasvame armus ja tarkuses inspireerivate näidete varal, mis teevad piltlikult selgeks, mida tähendab elada Jumala Sõna kohaselt. Jeesusest Kristusest paremat näidet ega tugevamalt innustavat jõudu ei ole. Tema jättis meile järgimisväärsed eeskujud. Tema elas täielikus kooskõlas Jumala tahtega.

Sel nädalal vaatleme, mida tähendab elada Jumala Sõna kohaselt ja selle jumaliku mõju all.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 27. juuniks.

Väga tähtis on hoolikalt ja õige meetodiga uurida Jumala Sõna. Kuid sama tähtis või ehk veelgi tähtsam on õpitu ellu rakendada. Viimaks ei ole ju Piibli uurimise lõplik eesmärk kuitahes imeliste suuremate teadmistega tutvavaks saamine. Eesmärk ei ole mitte see, et meie valdaksime Jumala Sõna, vaid et Jumala Sõna valdaks meid, muudaks meie elu ja mõtteviisi. Selles on tõeline mõte. Olla valmis elama läbi tõde, mille oleme teada saanud, tähendab olla valmis sellele piibellikule tõele alluma. Sellise valiku juurde käib sageli pingeline võitlus, sest me lööme lahingut selle üle, kellel on meie mõtlemises ja elus ülemvõim. Lõpuks on ju valida ainult kahe poole vahel.

Loe Fl 2:12–16. Mida ütlevad need salmid selle kohta, kuidas peaksime elama?

Jah, Jumal tegutseb meis, aga Ta teeb seda Püha Vaimu kaudu, kes annab ühtlasi meile tarkuse Pühakirjast aru saada. Patuste inimestena vastandume sageli Jumala tõele ning enese hooleks jäetuna ei kuuletuks me Jumala Sõnale (Rm 1:25, Ef 4:17, 18). Ilma Püha Vaimuta ei kiinduks me Jumala sõnusse. Ei paneks sellele lootust, ei usaldaks ega armastaks seda. Püha Vaimu kaudu Jumal tõesti „tegutseb teis, et te tahate ja toimite tema hea nõu kohaselt“ (Fl 2:13).

Püha Vaim on õpetaja, kes tahab meid suunata Pühakirja sügavama mõistmise ja Jumala Sõna rõõmurohke kallikspidamise juurde. Ta toob Jumala Sõna tõed meie tähelepanu keskmesse ning annab nendele tõdedele värsked vaated, nii et meie elu iseloomustab Jumala tahte usaldamine ja armastav kuuletumine sellele. „Mitte keegi ei suuda Pühakirja selgitada ilma Püha Vaimu abita. Kuid kui sa võtad Jumala Sõna kätte alandliku, õpihimulise südamega, on Jumala inglid sinu juures, et tõe tunnismärgid saaksid sulle muljet avaldada.“ – Ellen G. White, *Selected Messages*, 1. raamat, lk 411. Sel viisil tõlgendatakse vaimulikke asju vaimulikult (1Kr 2:13, 14) ja me oleme võimelised „igal hommikul“ järgima Jumala Sõna (Js 50:4, 5).

Fl 2:16 ütleb, et peaksime „pidama kinni elusõnast“. Mida see sinu arvates tähendab? Kuidas me seda teeme? Vaata ka 5Ms 4:4, mis õpetab midagi sarnast. Milline on sinu osa kogu selles protsessis?

Jeesusest Kristusest paremat ja inspireerivamat eeskuju ei ole. Tema tundis Pühakirja ning oli valmis järgima kirja pandud Jumala Sõna ja selles püsima.

Loe Lk 4:4, 8, 10–12. Kuidas kasutas Jeesus Pühakirja Saatana kiusatustele vastulöögi andmiseks? Mida räägib see meile tõsiasjast, kui kesksel kohal peab Pühakiri meie usuelus olema, eriti kiusatuste aegadel?

Jeesus tundis Pühakirja hästi. Ta oli Jumala Sõnaga nii lähedalt tuttav, et suutis seda peast tsiteerida. Selline lähedane tutvus Jumala kirjasõnaga sai olla Jumalaga koos Pühakirja uurimises veedetud aja tulemus.

Juhul, kui Jeesus ei oleks teadnud vastavaid Pühakirja sõnu ja konteksti, milles need esinevad, oleks kurat saanud Ta kergesti ära petta. Kuratki ju tsiteeris Pühakirja ja kasutas seda oma petlikel eesmärkidel. Seega ei piisa lihtsalt suutlikkusest Pühakirja tsiteerida; kuratki tegi seda. On vaja teada, mida Pühakiri vastaval teemal ütleb, ja tunda selle õiget tähendust. Ainult selline lähedane Jumala Sõna tundmine aitab meid, just nagu Jeesust, mitte lasta end Jumala vaenlasel ninapidi vedada. See teeb meid võimeliseks Saatana rünnakutele vastu seisma. Ikka ja jälle loeme, et Jeesus avas oma järelkäijate mõistuse Pühakirjast aru saama sellega, et töi esile, kuidas „on kirjutatud“ (Lk 24:45, 46; Mt 11:10; Jh 6:45 jne). Tema eelduse kohaselt saavad need, kes Pühakirja loevad, õigesti aru selle tähendusest: „Mis Seaduses on kirjutatud? Kuidas sa loed?“ (Lk 10:26). Jeesuse jaoks oli Pühakirja kirjutatu normiks, mille järgi meil tuleb elada.

Jh 7:38 suunas Jeesus – lihakssaanud Jumala Sõna – oma järelkäijad tagasi Pühakirjas öeldu juurde. Üksnes Piibli kaudu teame, et Jeesus on töötatud Messias. Pühakiri tunnistab Temast (Jh 5:39). Jeesus ise oli tahtlik Pühakirjast, Jumala kirjasõnast, kinni pidama. Kui Tema oli valmis seda tegema, siis mida öelda meie valmiduse kohta sama teha?

Milline on olnud sinu kogemus: kas oled kasutanud kiusatusega lahingut lüües Pühakirja? Kui sind kiusati, kas hakkasid siis lugema Piiblit või kordasid Pühakirja sõnu? Mis juhtus ja mida oled sellest kogemusest õppinud?

Loe Jh 5:45–47. Millise tugeva sõnumi esitab Jeesus meile siin oma suhtumise kohta Piiblisse?

Osa inimesi väidab, et sõnadega, mida Jeesus rääkis, vastandas Ta end teravalt Pühakirja sõnadele, mida Vanast Testamendist leiame. Nad ütlevad, et Jeesuse sõnad on ju kõrgemad Pühakirja sõnadest.

Loeme Uuest Testamendist, et Jeesus ütles: „Te olete kuulnud, et on öeldud... Aga mina ütlen teile...” (Mt 5:43, 44; võrdle Mt 5:21, 22, 27, 28, 33, 34, 38, 39). Kui Jeesus lausus need Mäejutlusest tuntud sõnad, ei püüdnud Ta Vana Testamendi sõnadest lahti ütelda või neid tühistada, nagu osa tõlgendajaid väidab. Hoopis vastupidi, Ta vastandus mitmesugustele Pühakirja tõlgendustele ja suulisele traditsioonile, millega mõningad Tema aja tõlgendajad õigustasid kaasinimeste sedasorti kohtlemist, mida Jumal kunagi nii ei mõelnud ja milleks Ta kedagi ei kohustanud, näiteks oma vaenlase vihkamine (vaata Mt 5:43).

Jeesus ei tühistanud Vana Testamenti mingil viisil ega vähendanud kuidagi selle autoriteeti. Hoopis vastupidi. Just Vana Testament oli see, mis näitab kindlalt, kes Ta on. Küll aga süvendas Ta Vanas Testamendis öeldu tähendust sellega, et suunas meie tähelepanu Jumala algele kavatsusele.

Tõenäoliselt üks kavalaim ja ohtlikem viis Pühakirja arvustada on kasutada Jeesuse isiku mõjukust selleks, et tunnistada Pühakiri kõlbmatuks või mustata mõnd Piibli osa kui mitte inspireeritud. Meil on Jeesuse näol eeskuju, kuivõrd usaldusväärseks pidas Tema Pühakirja, milleks Tema päevil oligi ainult Vana Testament. Millist muud tõestust vajame veel selle kohta, kuidas peaksime suhtuma Vanasse Testamenti?

Jeesus oli kaugel sellest, et Pühakirja autoriteeti nõrgestada, küll aga kinnitas Ta järjekindlalt, et Pühakiri on kindel ja usaldusväärne juhtnõör. Tegelikult ütleb Ta samas Mäejutluses ühemõtteliselt: „Ärge arvake, et ma olen tulnud Seadust või Prohveteid tühistama. Ma ei ole tulnud neid tühistama, vaid täitma” (Mt 5:17). Ning Ta jätkab: „Kes iganes nendest käskudest ka kõige pisema tühistab ja teisi sedasama tegema õpetab, hüütakse kõige pisemaks taevariigis” (Mt 5:19).

Nimeta mõningaid põhiõpetusi, mille aluspõhi on tänagi Vanas Testamendis. Mõtle näiteks loomisele (1Ms 1. ptk ja 2. ptk) ja pattulange-misele (1Ms 3. ptk). Milliseid muid tähtsaid kristlikke tõdesid me Vanast Testamendist leiame, mida hiljem Uues Testamendis avardatakse?

Meie elu kipub olema kärsitu ning täis pinget ja survet. Mõnikord tuleb meil töötada kõvasti lihtsalt selleks, et ära elada ja toit lauale saada. Teinekord askeldame ja sekeldame isegi siis, kui meil on eluks vajalik olemas, sest tahame üha rohkem. Tahame asju, millest arvame, et need teevad meid õnnelikuks ja rahulolevaks. Kuid nagu Saalomon meid Koguja raamatus hoiatab, ei ole see ikka nii.

Võime mistahes põhjusel olla kohutavalt hõivatud ja nii on toimetamiste keskel väga kerge Jumalat välja tõrjuda. Küsimus pole selles, et me ei usuks, vaid selles, et me ei võta väärtuslikku aega lugemiseks, palvetamiseks ja lähemale jõudmiseks Issandale, „kelle käes on su hing“ (Tn 5:23). Kõik muu võib meid kõrvale suunata Jumalaga koos olemise jaoks aja võtmisest. Vajame kõik hetki, mil võtame plaanipäraselt aja maha, et kohtuda oma Päästjaga, Jeesusega. Kuidas saab Püha Vaim meiega rääkida, kui me ei peatu kuulama? Eriline Jumalaga olemise aeg, Tema Sõna lugemise aeg ja Temaga palves suhtlemine on meie vaimuliku elu läte.

Loe Ps 37:7; Ps 46:11 ja Ps 62: 2, 3, 6. Milline õpetus käib neis salmides Jumalaga olemise vaiksete hetkede jaoks? Miks on Jumalaga olemise aeg niivõrd tähtis?

Kui sa kedagi armastad, siis tunned rõõmu selle armsa inimesega kahekesi olemisest. Vali koht, kus saad lugeda ja mõtiskleda Jumala Sõna üle ilma katkestusteta. Oma kärsitus elus saab see õnnestuda ainult juhul, kui eraldad kavakindlalt selleks kohtumiseks konkreetse aja. Sageli on päeva algus selliste vaiksete ja mõtisklevate minutite jaoks parim aeg. Niisugused hetked enne tööpäeva algust saavad olla õnnistuseks kogu ülejäänud päevale, sest hinnalised mõtted, mida saad, saadavad sind paljude tundide jooksul. Kuid ole loov leidma õiget väärtuslikku aega, mida vajad selleks, et kohtuda Jumalaga katkestusteta.

Palve kaudu Piibli elava Jumalaga ühenduses olemine mõjutab su elu sel määral, mis pole võrreldav mitte ühegi teise mõjuga. Niimoodi panustad sa Jeesusel üha sarnasemaks saamisesse.

Kui tahtlik oled sa leidma aega, mida veeta Issandaga kahekesi? Millised need hetked välja näevad ja kuidas aitavad need sul paremini tunda Jumala tõelisust ning Tema armastust?

„Ma panen su sõna tallele oma südamesse, et ma ei teeks pattu sinu vastu“ (Ps 119:11).

Pühakirja pähe õppimine on mitmeti õnnistusrikas. Kui paneme oma meeltesse tallele Jumala Sõna kallihinnalised katkendid, saame ellu rakendada seda, mis meie mällu on kirja pandud, ning tarvitada seda uutes ja muutuvates oludes. Sel viisil avaldab Piibel otseselt mõju meie mõtlemisele, meie otsustele ning meie väärtushinnangutele ja käitumisele. Pühakirja pähe õppides toome Piibli oma igapäevases kogemuses ellu kaasa. Pealegi aitab see meil Jumalat teenida ja Pühakirja-kohast ustavat elu elada.

Pühakirja sõna-sõnalt meelde jätmine on tohutu kaitse pettuste ja valetõlgenduste vastu. Pühakirja pähe õppimine võimaldab meil seda tsiteerida ka siis, kui Piiblit pole käepärast. Sellest saab tohutu jõud hea kasuks olukordades, mil kerkivad esile kiusatused või kui seisame silmitsi ebasoodsate väljakutsetega. Jumala töotuste meeldetuletamine ning oma mõtete kinnitamine Jumala Sõnale, mitte aga oma probleemidele, suunab meie mõtted Jumala juurde, kellel on tuhandeid teid, kuidas aidata seal, kus meil pole ainsatki.

Loe Ef 5:19 ja Kl 3:16. Kuidas saab Jumala Sõna laulmine seda meie meeltesse juurutada ja kinnistada?

Piibli sõnade laulmine on mõjuv viis Pühakirja teksti meelde jätmiseks. Laulmisega jäävad Pühakirja sõnad palju kergemini pähe. Pühakirja sõnade põimimine kaunite meloodiatega aitab neil leida meie mõtetes veel kindlama koha ja see on tõhus tee äreva meeleolu hajutamiseks. Pühakirja salme, millele on liidetud lihtsad ja harmoonilised meloodiad, saavad nii väikesed lapsed kui ka täiskasvanud kergesti laulda ja pähe jätta. Pühakiri on inspireerinud looma palju maailmakuulsaid oratooriume, sümfooniaid ja teisi muusikapalu, mis on vorminud ja mõjutanud kristlikku kultuuri sajandite jooksul. Helitööd, mis ülendavad meie meeli ning suunavad mõtted Jumalale ja Tema Sõnale, on meie elus imeliseks õnnistuseks ja elujaatavaks mõjuks.

„Muusikal on oma osa Jumala teenimisel taevas ja meil tuleks püüelda sinnapoole, et meie kiituslaulud oleksid võimalikult kooskõlalised taevaste kooride omadega.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 594.

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust „Tee Kristuse juurde“, peatükki „Eesõigus palvele“, lk 93–104.

„Loomulik silm ei suuda iialgi näha Kristuse nägusust ja ilu. Püha Vaimu sisemine valgus, mis paljastab inimhingele tema tõelise lootusetu olukorra, kui poleks armu ja andestust, mida saavad kõik piisavalt Kristuselt, pattudekandjalt – üksnes selline valgus võimaldab inimesel märgata Tema lõputut halastust, Tema mõõtnamatut armastust, heasoovlikkust ja au.“ – Ellen G. White, *The Upward Look*, lk 155.

„Pühakirja osi, lausa terveid peatükke saab õppida pähe, et korrata neid siis, kui Saatan tuleb oma kiusatustega... Kui Saatan juhib mõtet peatuma maistel ja sensuaalsetel teemadel, saab teda kõige mõjusamalt minema lüüa väitega „kirjutatud on.“ – *The Advent Review and Sabbath Herald*, 8. aprill, 1884.

Küsimused aruteluks:

1. Kuidas etendab vaba tahe ja vaba valik osa kõigis meie usu ja sõnakuulmisega seotud otsustes? Kuigi paljud eluvaldkonnad on meie kontrolli alt väljas, on meil valikuvabadus selles olulises, mis puudutab meie igavest elu. Mida teed sina valikuvabadusega, mille Jumal on sulle andnud? Milliseid vaimulikke valikuid langetad?
2. Mõttele milline osa on ja peaks hingamispäeval olema meile vaikse aja andmises koos Jumalaga. Kuidas kaitseb hingamispäeva pidamine sind töösse sukeldumisest ja tegevustest, mille tõttu sa ei võta enda jaoks nii vajalikku aega Jumalaga olemiseks? Kuidas õppida veel enam muutma hingamispäeva selleks vaimulikuks õnnistuseks, milleks see olema mõeldi?
3. Milline on sinu kogemus Jumalaga kahekesi palves ja uurimises veedetud aja osas? Kuidas selline vaimulik elupraktika su usku mõjutab? Kuidas see peaks su usku mõjutama? Kui tunned ennast mugavalt, siis räägi klassis oma isiklikest palve- ja lugemise aegadest ning jutusta, mida oled neist saanud. Kuidas saaks teistele kasuks olla see, mida sina oled õppinud?
4. Millised on su lemmiksalmid, mida oled pähe õppinud? Mis sulle neis väga meeldib? Kuidas on nende meelde jätmine saanud sulle õnnistuseks?

Pääsemine lennuõnnetusest

Selle loo on kirjutanud Andrew McChesney Adventmisjonist.

53 aastane lihtliikmest evangelist Pius Kabadi Tshiombe istus An-2 ühemootorilisse lennukisse, et lennata külastama kogudust, mida ta rajas Kongo Demokraatliku Vabariigi äärealale.

Kuid lennukil, mis kuulus Kinshasa Air Kasaile, ilmnes mootoriprobleem peagi pärast Kamako lennuväljalt õhku tõusmist, teel 150 kilomeetri kaugusel olevasse Tshikapasse, mis asus Angola piiri lähedal. Kui piloot otsis maandumiskohta, kaotas lennuk kõrgust ja suits täitis kabiini. Pius nägi, et piloot ilmus kokpitist. „Mine piloodile järele,“ tundus üks hääl ütlevat.

Pius kargas jalule. Piloot avas väljapääsu ja hüppas välja. Pius hüppas ka. Mõni hetk hiljem prantsatas An-2 põõsasse ja süttis põlema. Õnnetus juhtus 27. juulil 2018. aastal umbes 3 kilomeetrit Kamakao lennujaamast eemal. Ainult piloot ja Pius jäid ellu; ülejäänud viis reisijat said surma.

„Talle jäi alles ainult mobiiltelefon,“ ütles Piuse naine Nicole, kes sai teate oma abikaasa olukorrast WhatsApp foto kaudu, mille üks sõber pärast õnnetust saatis. „Tal oli peas ja jalas haav, kuid ükski luu polnud murdunud.“

Fotode hulgas oli ka pilt uimasest ja verrega määrdunud pluusis Piusest, käes mobiiltelefon. Nicole ei saanud oma abikaasaga kolm päeva rääkida, kuid abikaasa esimesed telefoni teel lausunud sõnad olid tänu Jumalale.

„Ma ei jäta sellist Jumalat ialgi,“ ütles mees naisele. „Ta on imeline.“

Pius oli tahtnud külastada väikest 15-liikmelist asutamisjärgus kogudust, mille ta avas pärast Kabungyus peetud evangeelsete koosolekute seeriat. Kuid ta valis lõpuks reedese An-2, kuna sai teada, et lend, millele ta soovis minna, väljus laupäeval.

„Nad ütlesid talle, et ta võib hingamispäeval reisida,“ ütles naine. „Tema aga vastas: „Ma ei saa, sest ma pean hingamispäeval jumalateenistust.“ Nemad ütlesid seepeale: „See liin väljub ainult laupäeval.“ Tema vastas: „Mul tuleb otsida teine viis, kuidas sihtpunkti jõuda.“

Pius helistas lennujaamast oma naisele ja andis teada plaanide muutmise. Ta lootis leida uue võimaluse Kabungyuga ühenduse saamiseks.

Nicolel on juhtunu kohta palju küsimusi. Ta ei mõista, miks ainult Pius ja piloot pääsesid. Ta ei tea, kas Piuse otsusel pidada hingamispäeva oli selles loos oma osa. Kuid ta usub, et mees pääses Ps 91:14 väljendatud töotuse kohaselt, kus Issand ütleb: „Et ta minusse on kiindunud, siis ma päästan tema.“

„Olge Jumalale ustavad, sest Tema saab meid igal ajal kaitsta,“ ütles Nicole.

Osa 2019. aasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitas laiendada Kinshasa adventistide kliinikut Kongo Demokraatlikus Vabariigis. Täname teid käesoleva kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetuse eest, mis aitab levitada evangeeliumi Trans-Euroopa divisjonis.